

ОВИД

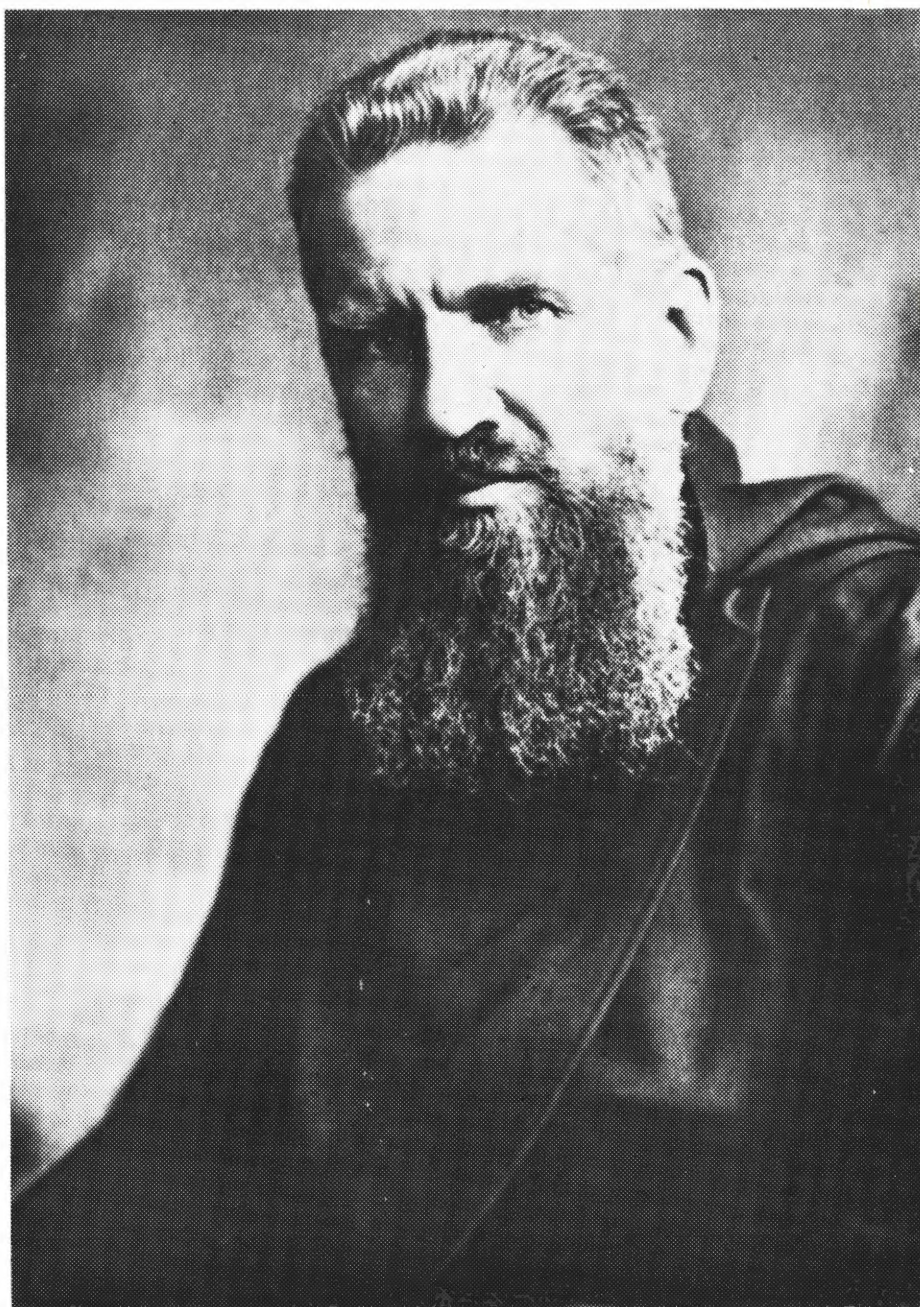
H O R I Z O N

№ 3 (134)

ЛИПЕНЬ-ВЕРЕСЕНЬ 1965 JULY-SEPTEMBER

diasporiana.org.ua

VOL. XVI

КНИГА, НЕОБХІДНА В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ

ЕНЦИКЛОПЕДІЯ УКРАЇНОЗНАВСТВА

Видає:

НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО ІМ. Т. ШЕВЧЕНКА

НАЙКРАЩІЙ ПОДАРУНОК ПРИ КОЖНІЙ НАГОДІ!

ДРУГА ГАСЛОВА ЧАСТИНА ЕУ-2

Нові передплатники	тепер	пізніше
Всім томів (1-8) — полотно	100.00 дол.	120.00 дол.
Всім томів (1-8) — півшкіра	120.00 дол.	142.00 дол.
Дотеперішні передплатники		
За додаткові чотири томи (5-8) — полотно	50.00 дол.	60.00 дол.
За додаткові чотири томи (5-8) — півшкіра	60.00 дол.	72.00 дол.

Продає :

ВИДАВНИЦТВО МИКОЛИ ДЕНИСЮКА В ЧІКАГО

на догідні сплати по дол. 5.00 місячно

На бажання висилаємо проспекти

Замовлення слати на адресу :

MYKOLA DENYSIUK PUBLISHING CO.
2226 W. Chicago Ave. Chicago 22, Ill. USA

КНИЖКА
з цією маркою —

найпевніший
приятель
української
родини

СТАЛІ ПОКУПЦІ ВСІХ НАШИХ ВИДАНЬ —
це окрема категорія реєстрованих Читачів, що в новій системі продажу
наших видань купують

КНИЖКИ ПРЯМО ВІД ВИДАВЦЯ
Сталі покупці одержують всі наші видання по зниженій ціні
з доставою до дому без окремої доплати.
По ближчі інформації звертатися до видавництва.

**ПРОДАЄМО СВОЇ ВЛАСНІ ТА ІНШІ ВИДАННЯ
УКРАЇНСЬКОЇ ЕМІГРАЦІЇ**

ЕНЦИКЛОПЕДІЯ УКРАЇНОЗНАВСТВА —

II Гаслова Частина — VIII томів в полотні дол. 100.00
в півшкірі " 120.00

АНГЛОМОВНА ЕНЦИКЛОПЕДІЯ УКРАЇНОЗНАВСТВА " 37.50

СВЯТЕ ПИСЬМО СТАРОГО ТА НОВОГО ЗАВІТУ
в шкіряній оправі з позолоченням " 20.00
в полотняній оправі з позолоченням " 15.00
в полотняній оправі " 12.00

Михайло Грушевський: ІСТОРІЯ УКРАЇНИ-РУСИ — X томів (11 книжок) " 82.50

Михайло Грушевський: ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ V томів " 36.00

Тарас Шевченко: ПОВНЕ ВИДАННЯ ТВОРІВ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА I-XIV " 75.00

ШЕВЧЕНКОВЕ СЛОВО І СЛАВА, антологія перекладів з Шевченка
чужими мовами за редакцією Богдана Кравцева " 7.00

Іван Франко: ТВОРИ — XX томів " 76.50

Юрій Клен: ТВОРИ — III томи " 10.65

Богдан Лепкий: ТРИЛОГІЯ МАЗЕПА (6 томів) " 21.00

Ярослав Пастернак: АРХЕОЛОГІЯ УКРАЇНИ " 15.00

Д-р Матвій Стахів: УКРАЇНА В ДОБІ ДИРЕКТОРІЇ УНР, томи 1-6 м'яка справа 19.50
тверда справа " 26.40

Олекса Кузьма: ЛИСТОПАДОВІ ДНІ 1918 р. " 5.00

Микола Ковалевський: ПРИ ДЖЕРЕЛАХ БОРОТЬБИ " 6.80

В'ячеслав Липинський: ЛИСТИ ДО БРАТІВ ХЛІБОРОБІВ " 4.50

Ілля Витанович: ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ КООПЕРАЦІЇ " 13.50

Антін Рудницький: УКРАЇНСЬКА МУЗИКА " 9.50

Олекса Повстенко: КАТЕДРА СВ. СОФІЇ В КИЄВІ " 12.50

Леонід Мосендз: ОСТАННІЙ ПРОРОК " 6.00

Наталена Королева: ЩО Є ІСТИНА? " 5.50

Уляна Кравченко: ХРИЗАНТЕМИ " 5.50

Юрій Тис: НА СВІТАНКУ " 4.50

Зосим Дончук: ПЕРВА — роман " 4.00

Микола Лазорський: ГЕТЬМАН КИРИЛО РОЗУМОВСЬКИЙ — іст. роман " 6.80

Юліан Радзикович: ПОЛУМ'Я, історична повість " 4.50

Юрій Мошинський: У СВІТІ МИСТЕЦЬКИХ ЧАРІВ — враження з подорожі " 5.00

Євген Онацький: У ВІЧНОМУ МІСТІ " 4.00

М. Л. Подвезько: УКРАЇНСЬКО-АНГЛІЙСЬКИЙ СЛОВНИК " 6.00

М. Л. Подвезько: АНГЛІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКИЙ СЛОВНИК " 6.00

К. Г. Андрусишин: УКРАЇНСЬКО-АНГЛІЙСЬКИЙ СЛОВНИК (коло 110.000 слів) 13.00

Rev. I. Nahayewsky: HISTORY OF UKRAINE " 5.00

S. Stechishin: TRADITIONAL UKRAINIAN COOKERY " 5.50

Lesya Ukrainka: SPIRIT OF FLAME " 3.50

UKRAINIAN ARTS " 5.00

СЛОВО О ПОЛКУ ІГОРЕВІ — героїчний епос XII віку " 13.00

ЛЬВІВ — Літературно-мистецький збірник " 16.00

УКРАЇНСЬКІ СІЧОВІ СТІЛЬЦІ 1914 — 1920 (Альбом) " 8.75

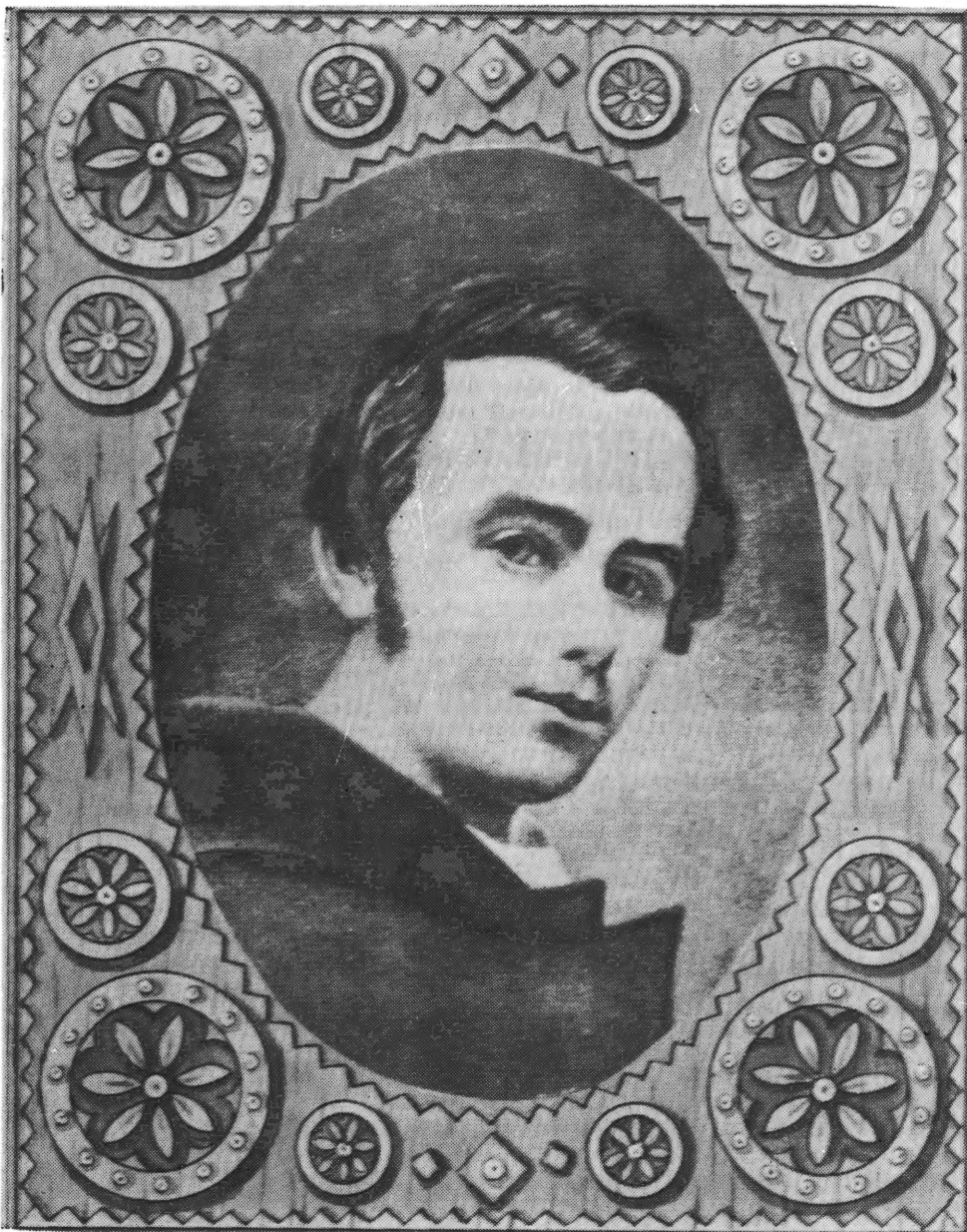
ІСТОРИЧНІ ПОСТАТІ ГАЛИЧИНИ 19-20 СТ. " 4.00

Всі ці видання продаємо на догідні сплати за окремим договоренням.

Замовлення приймаємо без завдатку.

Замовлення слати на адресу нашого видавництва.

MYKOLA DENYSIUK PUBLISHING COMPANY
2226 W. CHICAGO AVE., CHICAGO, ILLINOIS 60622 — U.S.A.

АНТОЛОГІЯ ПЕРЕКЛАДІВ З ШЕВЧЕНКА
ЧУЖИМИ МОВАМИ

За редакцією Богдана Кравцева

Найновіше видання Видавництва Миколи Денисюка
Переклади творів Т. Шевченка 29 світовими мовами

Тверда оправа з позолоченням — ціна 7.00 дол.

ОВИД

H O R I Z O N

Vol. XVI № 3 July-September 1965

EDITOR

Mykola Denysiuk

PUBLISHER

Mykola Denysiuk Publishing Co.
2226 W. Chicago Ave.
Chicago 22, Illinois, USA.
Tel.: EVerglade 4-3868

REPRESENTATIVES:

South America:

Mychajlo Danylyshyn
c. Mozart 614

Buenos Aires, Rep. Argentina.

Australia

Fokshan Library & Book supply
1 Barvon St.
Glenroy W. 9. Vic.

England

Ukrainian Booksellers
49. Linden Gardens
London W. 2.

Belgium

Ihnat Stachij

Esneux en Liege

Second-class mail privileges
authorized at Chicago, Illinois

Authorized as Second-class mail,
Post Office Dept., Ottawa

Composition & printing by
Mykola Denysiuk Printing Co.
2226 W. Chicago Avenue
Chicago 22, Illinois — USA.

All rights reserved under Inter-
national and Pan-American
Copyright Conventions

Subscription \$4.00 yearly
\$1.00 per Copy

Видає й редагує

Микола Денісюк

Мовний редактор —

Роман Завадович

Надісланих рукописів редакція не повертає, як теж не веде листування з приводу невикористаних матеріалів. Статті, підписані прізвищем чи псевдонімом автора, не завжди відповідають поглядам редакції.

Редакція застерігає собі право скорочувати статті й виправляти мову.

Всі права застережені.

Річна передплата:

Австралія і Англія	—	шл. 30.-
Бразилія	—	крузейрів 480.-
Аргентина	—	арг. пезів 240.-
ЗДА, Канада і ін.	—	дол. 4.-
Німеччина	—	Д. М. 10.-
Франція	—	фр. фр. 15.-

З М І С Т

Піонер видавничої справи	5
Юрій Тис Література і суспільні справи	7
Наталена Королева — Учениця	13
о. Володимир Тарнавський Обранець Божого Провидіння	15
Валентин Сім'янців — Лучинчик	23
Анатоль Галан — Візьміть мою руку!	27
Роман Турянський — Індія	33
Пакістан	35
Серед книжок — П. Ковалів — Нова інтерпретація „Полтави” Пушкіна (Джан Паульс: „Полтава” Пушкіна); Кость Кисілевський — Книжка проф. П. К. Ковалева „Слов'янські фонemi”; ют — „Гранчасти сонце”; П. Ковалів — Подорож до трьох матерів (о. А. Кушак: „В обіймах матерів”)	37
Зустріч Єпископа Ярослава Габра з громадянством: Д-р М. Харкевич — „Українська Католицька Церква була, є і мусить залишитися українською”, Преосв. Кир Ярослав Габро — „Чикагська Дієцезія є інтегральною частиною Української Католицької Церкви”	43

На обкладинці: Слуга Божий сл. п. Митрополит Андрей Шептицький
— з нагоди 100-річчя народин.

З НАГОДИ ЧЕРГОВОЇ СЕСІЇ ВСЕЛЕНСЬКОГО ВАТИКАНСЬКОГО СОБОРУ ВМІЩУЄМО В ЦЬОМУ ЧИСЛІ „ОВИДУ” ДЕЯКУ ЧАСТИНУ МАТЕРІАЛІВ З ЦЕРКОВНО-РЕЛІГІЙНОЮ ТЕМАТИКОЮ, ВІДЗНАЧАЮЧИ ПРИ ЦЬОМУ 100-РІЧЧЯ НАРОДИН СЛУГИ БОЖОГО СЛ. П. МИТРОПОЛИТА АНДРЕЯ І ВШАНОВУЮЧИ БЛАЖЕННІШОГО ВЕРХОВНОГО АРХИЄПІСКОПА КАРДИНАЛА ЙОСИФА ТА ПРИСВЯЧУЄМО БІЛЬШЕ МІСЦЯ ЗУСТРІЧІ ЄПІСКОПА КИР ЯРОСЛАВА ГАБРА З ГРОМАДЯНСТВОМ У ЧІКАГО.

Від видавництва

„Овид” появляється без припізнення ще своєчасно в третьому кварталі й надалі буде появлятися в останньому місяці кожного кварталу (грудень, березень, червень і вересень).

Передплати на „Овид” поступають задовільно. З попереднім числом нашого журналу ми вислали вдруге в цьому році рахунки за „Овид” передплатникам, що не мали ще заплаченої передплати. З приємністю стверджуємо, що більшість із них тим часом вже вплатила свої передплати, за що щиро дякуємо. Надалі висилатимемо „Овид” лише передплатникам, що матимуть заплачену передплату.

Замовлення на додаткові томи ЕУ/2 (томи 5-8) приймаємо так, як проголошено на першій сторінці цього числа „Овиду” (диви також наше оголошення на другій сторінці). Згідно з повідомленням Видавництва „Молоде Життя”, четвертий том ЕУ/2 висилатиме видавництво своїм передплатникам, починаючи від жовтня 1965 р. Знижена передплата за цілість 1-8 томів, 100.00 дол. в полотні або 120.00 дол. у півшкірі, прислужуватиме новим покупцям лише до 1 січня 1966 р. Від 1-го січня 1966 р. передплата на ЕУ/2 в полотняній оправі коштуватиме 120.00 дол. (замість теперішньої ціни 100.00 дол.) і в півшкіряній оправі 144.00 дол. (замість теперішньої ціни 120.00 дол.).

Кінцеву акцію продажу Повного Видання Творів Тараса Шевченка переводитимемо ще восени і взимі цього року (1965-66).

45-річчя видавничої діяльності найвидатнішого українського видавця Івана Тиктора відзначаємо передовою статтею в цьому числі нашого журналу.

40-річчя духовної праці протопресвітера о. Бориса Арійчука, настоятеля Української Автокефальної Церкви в Аргентині, відзначила організована тамошня українська спільнота під проводом Української Центральної Репрезентації. Наше видавництво сердечно вітає Достойного Ювілята, колишнього нашого доброго сусіда й приятеля з часів спільного перебування в Аргентині. Достойний Ювілят має особливу заслугу для української видавничої культури, реалізуючи видання Української Малої Енциклопедії проф. Євгена Онацького, якої 14 книжок (до букви „Р”) уже появилось.

Вітаємо видавця Юліяна Середяка, що перебуває тепер у Торонті, приїхавши з Аргентини до країн Північної Америки.

Продаж Повного Видання Творів Тараса Шевченка на довільні сплати. — Відвідавши поодинокі осередки, ми переконалися, що в наших громадян є різні спроможності купівлі нашого видання Творів Тараса Шевченка. В більшості купують їх за готівку або на сплати до 3-ох місяців. Коли ж бувають родини, що їм такі умови заважкі, то в таких випадках за окремим договоренням продаємо наше 14-томове Повне Видання Творів Тараса Шевченка на ще догідніші сплати по 10.00 дол., а навіть у випадку потреби також по 5.00 дол. місячно. На таких догідніших умовах продаватимемо не тільки при продажу на місцях. Читачі „Овиду” можуть замовляти собі також письмово Повне Видання Творів Тараса Шевченка, пропонуючи самі висоту й реченці платностей. Видавництво старатиметься в кожному випадку піти кожному покупцеві назустріч та улегшити йому придбання повного Видання Творів Тараса Шевченка.

..... Тут відтати

ЗАМОВЛЕННЯ

До Видавництва Миколи Денисюка

Цим замовляю 14-томове ПОВНЕ ВИДАННЯ ТВОРІВ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА:

☐ за 75.00 дол. на сплати до 3-ох місяців.

☐ за 72.00 дол., себто з 4% знижкою при заплаті готівкою, висилаючи чек (моні ордер) при замовленні.

Моя адреса:

Підпис:

.....
.....
.....

ПІОНЕР ВИДАВНИЧОЇ СПРАВИ

ДО 45-РІЧЧЯ ДІЯЛЬНОСТІ ІВАНА ТИКТОРА

У кількавіковій боротьбі за право на вільне життя український нарід ніколи не опускав рук, не відкладав набік зброї. „Лише той заслуговує на свободу, хто її щоденно здобуває”, — сказав Гете. Коли, бувало, на бойовищах України змовкав рокіт гармат і брязкіт шабель, тягар боротьби перебирала на себе інша зброя — слово. Під пером оживали бунтарні думки, палкі заклики й маніфести, що разили ворогів не менше, як самопали й кулемети. Розуміючи силу зброї свого слова, Шевченко прирівнював його до плуга, що, орючи переліг української духовости, немов вістрям ножа розрізує серце народу і виточує з нього все боязке, недолуге, гниле, щоб зробити місце для чистої здорової крові і героїчного бойового духа („Чигирин”). На творче одуховлене слово покладала надію і Леся Українка й інші наші видатні письменники, як на меч, вартий того, щоб бути оборонцем прав народу.

Зброя пера — то не тільки „чиста” література, мистецтво слова — поезія, мистецька проза, драма. Це, очевидно, також наукові твори і публіцистика з широкою скалею приналежних до неї жанрів. Це також журналістика з своїми часописами, тижневиками, місячниками й різноманітними виданнями інформаційного або спеціального характеру громадсько-соціального, економічного, медичного, релігійного та ін. характеру. Так само робітники пера — це не тільки письменники, журналісти, редактори чи координатори. Сюди великою мірою належать також організатори „служби пером” — видавці. Видавці не завжди мусять бути самі письменниками чи журналістами. Їх велика заслуга в тому, що вони гуртують коло себе тих, що пишуть, вказуючи їм шлях і мету. Своїм ділово-організаційним хистом та матеріальними засобами видавці здійснюють вихід у світ літературних, наукових чи публіцистичних творів — часописів, журналів чи окремих книг. Близько до них стоять меценати видавничої справи, що своїми грошми допомагають появлятися друкованим виданням.

Діяльність видавництв записана золотими буквами в історії культури українського народу. Чи то були перші видавництва XVI — XVII століть (у Львові, Острозі, Києві та ін.), чи такі, як київський „Вік” або „Час”, що вгиналися під тягаром московсько-царської цензури, чи галицькі видавництва „Діла”, „Просвіти”, Українського Педагогічного Т-ва, НТШ, ОО. Василян, Михайла Таранька („Дитяча бібліотека”) під Австрією та Польщею — всі вони при менше або більше несприятливих для свого розвитку обставинах служили великій справі, ідейному, релігійному та національно-політичному вихованню народу.

Пожвавлений видавничий рух у добу Української Держави (1918-1920), на жаль, довго не тривав, а видавництва українською мовою за часів комуністично-московського режиму від 1918 р. і по нинішній день підпорядковані директивам партії та урядові пропаганди.

У Галичині під польською окупацією (1919-1939), не зважаючи на цензурні перешкоди, заборони, конфіскації та часті ув’язнення працівників пера, розвинулося з півсотні більших і менших українських видавництв. Між ними на одно з передових місць висунулося видавництво Івана Тиктора. Не було б можливо навіть побіжно характеризувати національно-культурний ріст західної вітки українського народу в період між двома світовими війнами без згадки про особливий вклад праці видавництва Івана Тиктора, що виповнило велику прогалину, на яку досі ні час ні обставини не дозволили звернути належної уваги.

Чим же вартим уваги записалася діяльність І. Тиктора в історії української видавничої справи? Поперше тим, що, опираючись на принципи комерційної самовистачальности і самооплатности, Тиктор спромігся послідовно розбудувати своє видавництво, охоплюючи й обслуговуючи щораз ширші круги громадянства. В його концерні „Українська преса” появлялася низка пе-

ріодиків: щоденник „Новий Час” (1928-39), тижневик „Народна Справа” (1928-39), дводенник „Наш Прапор” (1932-39), місячник „Дзвіночок” (1931-39), гумористичний журнал „Комар” (1935-39), часопис „Наш Лемко” та ін. Щомісяця виходили окремими книжками літературні випуски „Української Бібліотеки” та інші серійні видання. Крім того, у в-ві Тиктора побачили світ твори більшого формату („Велика історія України” за ред. М. Голубця, „Історія українського війська”, „Історія української культури”), що своїм актуальним змістом і репрезентаційним виглядом викликали в громадянстві поважне зацікавлення і гідно виконали свою культурно-освітню місію.

Подруге, велика заслуга Івана Тиктора в тому, що він спромігся просунути в широкі народні маси свої видання, особливо ж популярно редаговану частину преси, притягнувши до неї прихильну увагу села, хутора і передмістя, тобто українського селянства, міщанства та ремісництва. Оце вперше за життя нашої пробудженої нації під сільською стріхою так численно з’явилася популярна газета „Народна Справа”, що вміла знайти шлях до селянської душі, промовляла до селянина і в імені селянина, раз поважно, раз дотепно — а завжди так, що він уважав її „своєю”. Діти українського села щораз більше зачитувались „Дзвіночком”, що вмів пристосуватися до їх способу думання й відчуження та виховував їх у патріотичному дусі. Це й була оця піонерська ділянка праці, в якій І. Тиктор особливо відзначився. Якщо можна говорити про перші симптоми „масовості” в поширенні української преси, то завдатки на це це треба вписати на рахунок Тикторового видавництва. І далі, коли громадянству вже було замало самого лише „Діла” (довгий час єдиного нашого щоденника в Галичині), то „Новий Час” виріс до розмірів другого поважного органу громадської думки, хоч напочатку був лише популярною газетою, призначеною вирвати з рук українського читача чужинецьку бруково-сенсаційну пресу. „Комар” за редакцією Е. Козака культурно кусав своєю знаменитою здоровою сатирою всі смішні, помилкові й негативні вияви громадського життя.

Третьою особливістю тикторівської преси був її понадпартійний, всеукраїнський, загальнонаціональний характер. Її завданням було в першу чергу об’єктивно інформувати громаду про події життя і насвітлювати їх так, як цього вимагала українська національна рація. У порівнянні з іншими українськими видавцями Тиктор зайняв особливу позицію, яка його чітко й по-

зитивно відрізняє від попередників і сучасників: він перевищував їх ініціативністю, динамікою, логічністю плянування, вмінням „здобувати ґрунт”, а де треба — „заорювати цілину”. Варто тут навести цитату з Юрія Тиса, що в 1954 р. на сторінках „Овиду” (ч. 3-4, ст. 7) писав: „Хоч у краю існувала тоді і преса і книжкові видання, то ні одно з них не могло рівнятися з розмахом і енергією, яку вклав Іван Тиктор у цю свою життєву справу”.

На жаль, діяльність концерну Тиктора обірвалася з моментом вибуху 2-ої світової війни. Однак було б великою помилкою говорити, що вона пропала без наслідків. Її духове зерно, посяєне на рідній ниві, не заниділо і напевно проростає і сьогодні в збірній свідомості українського народу. Не пропав і його багатий досвід, здобутий у роки важких, відповідальних, не раз і ризикованих зусиль. Ентузіазм Тиктора перейшов у душу його колишніх співробітників — письменників, журналістів і мистців, усіх тих, що їх він „відкривав”, біля себе гуртував, „виводив у люди” і давав можливості творчого себевияву.

Так само не обірвалася зовсім організаційна та адміністративно-видавнича діяльність самого Тиктора, коли він був змушений воєнними діями залишити рідну землю. У 1940 р. бачимо його на становищі директора „Українського Видавництва” в Кракові та самостійного видавця. По 1941 р. він засновує нове в-во „Волинь”, за що попадає в німецьку тюрму, з якої тільки завдяки збігові виняткових обставин вийшов живим.

Не заклад рук І. Тиктор і на скитальщині в Австрії, де займався в міру можливостей видавничою діяльністю. Переселившись до Канади, заснував в-во „Клуб Приятелів Української Книжки” для періодичного випуску книжок. Крім того, подбав про повторне доповнене видання передвоєнної „Великої історії України”, „Історії українського війська” та ін. Не припинив він своєї праці і до сьогодні, хоч вік та обставини сповільнили темп його діяльності.

Нині сорок п’ять роковини громадсько-видавничої діяльності видатного видавця Івана Тиктора дають українській громадськості особливу нагоду разом з щирими побажаннями заявити йому свою вдячність і признання за добру громадську роботу, за вірну службу рідному „Слову на сторожі”. Хто розуміє велетенську вагу преси, того першорядного чинника громадського впливу, ідейно-політичного виховання і духово-культурного розвитку, той зуміє й оцінити заслугу видавця-піонера Івана Тиктора перед рідним народом.

Література і суспільні справи

Літературні переміни появляються тоді, коли в загальній картині культури зазначається вичерпання попередніх стилів, коли суспільні, політичні й інші зміни викликають потребу ввести нові чинники й вартості до духового життя нації. Такі переміни діються постійно в історії культури, в них не може бути ніякої затримки, це течія, часом спокійна, часом грізна чи грайлива, її підсилюють своєю індивідуальністю цілі генерації впродовж століть і тисячоліть. Прикметою цього культурного процесу є постійний обмін вартостями поміж націями, а з цим уподібнення, які дозволяють приймати тези про існування культурних кругів або центрів, як напр., культура християнська, європейська тощо. Однак такі центри не є у своїй побудові однородні, а навпаки, складаються з різнородних, індивідуальних і вповні самостійних національних культур. Цей тисячолітній досвід не тільки європейських, але й інших континентів нашої планети, виключає фальшиву гіпотезу московської імперії, яка намагається фізичним насильством створити у своєму засягу сили однородну московську „культуру”. Це слово я подаю в лапках, бо справжня культура є суверенною, не піддається натискам адміністрації та завжди є переможною.

Найважливішою ознакою нації є саме її самостійна та своєрідна культура і спільнота духових вартостей, які тривало характеризують націю. І, як нація зростає або підупадає, так само і вияви її культури в мистецтві, літературі, музиці, науці, скульптурі тощо підпадають змінам своїх стилів, засобів вияву форм і світоглядів. З тієї причини існує історія культури, історія літератури тощо. Якщо б московський соцреалізм потривав століття, історія літератури підкорених народів, включно з московським, була б вихолощена і порожня, її просто не було б. Бо самі імена нічого не кажуть, коли, читаючи твори, не розпізнаєш, хто автор, коли нема ніяких процесів, ніякого динамізму, росту й упадку та перемін.

Питомою ознакою літератури є неповторність її творців. Нові поети відсувають у тінь попередніх, твори із багатою естетичною структурою живуть упродовж генерацій, а інші, навіть популярні за життя поета, забуваються після кількох років. Досі ми не вміємо пояснити цих явищ, немає ще інтерпретації консеквентної і систематичної, а коли і є, то вона сперта найчастіше на

поверхових та перестарілих критеріях — і не тільки в нас, але в цілому культурному світі. Для читача твір не має завжди (впродовж років, десятиліть чи генерацій) тої самої вартості, вплив твору на суспільність не досліджений, існують тільки спекуляції для пояснення змін стилю і, врешті, знаємо тільки те, що інтуїція поета має визначне значення для інших ділянок суспільного життя — отже, для політики, філософії, мистецьких і соціальних явищ. Справжня оцінка твору під оглядом мистецьким, естетичним, науковим, політичним тощо є ледве в початках і вона не устійнена. Існують тільки погляди поодиноких знавців — відмінні в різних націй.

Досліди сучасних знавців теорії та історії літератури (американських та європейських), власне, і звертають увагу на ті недотягнення теоретичних наук про мистецькі та культурні явища взагалі. Справу утруднює ще й те, що погляди літературного критика на твір або думки читача в більшості не мусять бути і не є однозгідні з поглядами автора на свій твір та з ідеями самого твору.

Для пояснення вийду поза рамки літератури. Діяльність Хмельницького оцінювали наші батьки в 19-тому чи навіть у 20-му столітті як революцію соціальну — нині бачимо у Хмельниччині національні ознаки. Значення Мазепи, як культурного мецената, відновника культурної потуги нації та звеличника барокко, досі не досліджене, ми тільки інстинктом відчуваємо велич гетьмана — творця нашого культурного ренесансу 18 століття.

Вплив німецького філософа Ніцше з його „надлюдиною”, зреалізувався за два покоління в націонал-соціалізмі. І два покоління минули, поки почалося здійснення пророцтва Шевченка про державність, як вислід наших визвольних змагань. Шекспірівські твори переходили цілі періоди забуття і відживання. І так є в усіх ділянках культурного життя. Феномен досі не вияснений, не з'ясовані теж зв'язані з ним питання „смаків” генерацій та об'єктивність оцінки справжньої величчї творця.

Особливо сьогодні модерні дослідники підкреслюють цю розгубленість в оцінці культурних явищ, але різнородність поглядів в нутрі націй та в міжнаціональних питаннях довела до появи різних „шкіл” оцінки — як ось німецької, французької, російської 9-того століття чи тепер советської.

Постійний обмін стилем життя, господарськими системами та культурними здобутками діють упродовж віків на взаємну користь націй. Проте в культурній ділянці ці впливи відзначаються тим, що вони запліднюють національні цінності націй і, щоби́льше, спричинюють їхню виразнішу кристалізацію. Є тут застереження: впливи філософії, політичних напрямів, оточення, атмосфера доби не завжди сприйемливі. Наприклад, московські політичні методи поневолювання, як засіб зросту імперії, вповні несприйемливі українцям, з природи гуманним і свободолобним. Питання гріха, свободи, зла, смерті, любови є для українця відмінні від того, що під цими поняттями розуміє москаль, німець, еспанець. Тому не завжди чужі впливи віддзеркалюються в інших народів. Було б корисно дослідити, чому в нас не підвівся до висоти західних націй готичний стиль, а зате візантійський стиль прийнявся у нас так глибоко, що перейшов цілком індивідуальні зміни і впродовж століть у відчуженні народу став рідним національним стилем. І далі, не в'яшено, чому поети творять під впливом філософів, але і філософи пишуть під впливом поетів, що таке „дух часу” та інші відомі нам поняття і критерії літературознавства.

У зв'язку з цим стає вже нині актуальною потреба працювати над кристалізацією нашої національної теорії літератури, щоб не блукати у тіні московських, німецьких, французьких чи американських критеріїв.

Американська література була у 19 столітті провінційною, але впродовж кількох десятиліть стала передовою у світі. Можемо на наших очах слідкувати за цим феноменом і порівняти його з нашими умовами. Українська культурна революція, маючи своїх предтеч в особах Шевченка,

Франка і Лесі Українки, сперта на віковій національній культурі, відродилася в час визвольних змагань та зразу виявила свою питому особливість, національну й європейську, поборюючи різко свою провінційальність. І коли ні один державний народ Європи чи Америки не мав поза цим проблеми політичного визволення, українська література 20-тих і 30-их років мусіла стати до боротьби за своє національне обличчя, якої вершком був клич Хвильового „ГЕТЬ ВІД МОСКВИ” і його візія-містика культурного провідництва України. Здається, в історії світу не було випадку, щоб нація втратила майже всю свою провідну верству — носія національної культури, як це сталося з нами. Унікальний злочин Москви, фізичне знищення українських творчих культурних сил, перейде колись до історії світового мистецтва, як грізне мemento, а покищо занотуймо, що західна культура не zareагувала ніяким актом — навіть співчуття, навіть протесту. Ця дійсність, можливо, дійде до свідомости культурних чинників Заходу хіба в наступних генераціях. А тим часом боротьба йде далі: нові творчі сили нації ставлять спротив намаганням московської імперії обезсилити нас до рівня провінції і стану інтелектуально недорозвинутої нації.

З цього виникають завдання для нашої еміграційної літератури, про які писалося немало і вони загально відомі. Проте, я хочу звернути увагу на своєрідність української літератури, що відрізняє її від інших вільних літератур на Заході. Це має тим більшу вагу, що зміни стилю та інші явища проходять сьогодні іншим темпом та з іншою динамікою, як давніше. Аналізи визначних американських критиків (Віллек і Воррен) вказують на те, що, коли давніше стилі мінялися що дві генерації то сьогодні ці зміни виступають у

МИХАЙЛО ГРУШЕВСЬКИЙ

ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

5-ТОМОВЕ ВИДАННЯ

Понад 2,000 сторінок друку в твердій оправі

Замовлення без завдатку (також на сплати) слати на адресу:

MYKOLA DENYSIUK PUBLISHING COMPANY

2226 W. CHICAGO AVE., CHICAGO 22, Ill. — U.S.A.

В Ж Е В И Д Р У К У В А Н А

АНГЛОМОВНА ЕНЦИКЛОПЕДІЯ УКРАЇНОЗНАВСТВА

НАКЛАДОМ
ТОРОНТОНСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ
КОШТОМ
УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНЬОГО СОЮЗУ

ПЕРШИЙ ТОМ ВЖЕ ПОЯВИВСЯ
І ВКЛЮЧАЄ РОЗДІЛИ:

<i>Загальні інформації</i>	<i>Українська мова</i>
<i>Фізична географія і природа</i>	<i>Історія України</i>
<i>Людність</i>	<i>Українська культура</i>
<i>Етнографія</i>	<i>Українська література</i>

ЦІНА ПЕРШОГО ТОМУ — 37.50 ДОЛ.

Замовлення приймає
Видавництво Миколи Денисюка в Чікаго

Замовлення з чеком або моні ордером слати на адресу:

MYKOLA DENYSIUK PUBLISHING CO.
2226 W. Chicago Ave. Chicago 22, Ill. USA

періодах набагато коротших — менш-більш що десять років. Це явище вимагає від нас чуйності, динамізму, швидкості, скорості і глибокої реакції. Без таких прикмет, наснажених глибоким знанням і критичним змістом, можемо опинитися позаду всіх, а наша творчість опиниться на рівні примітивізму і провінціальності — явищ, з якими боролися і борються цілі генерації культурних діячів нашої нації. Врешті, може загрожувати небезпека, що без глибокого розуміння цих справ наші творчі сили в наслідок інерції дадуть літературні праці — не скарби національної культури, а копії кращих чи гірших творів Заходу. Ситуація культурних творчих сил нашої нації є куди важчою, як інших народів. Ми маємо подвійні й потрійні завдання, відповідальні, шляхетні й гуманні. Еміграційна творчість мусить мати виразний, ясний, безкомпромісовий національний характер. Власне, ця прикмета є особливістю української літератури від століть, від „Слова о полку Ігоря” по сьогодні. В цьому наша відмінність від багатьох літератур Заходу, з якими наша культура споріднена старовинним корінням.

У більшості випадків письменники й поети тільки у початковій стадії своєї творчості обмежуються поетичними виявами своїх особистих настроїв і переживань. Також творчість „для краси” не довготривала. Скоріше чи пізніше кожна творча індивідуальність переходить до суспільних тем, до життя людей своєї нації і від передавання мистецькими засобами своїх суспільних обсервацій доходить до виявлення недочетів суспільного характеру, до мистецького протесту і, врешті, до найвищої стадії — провідного принципу мистецтва, яким є дати завдання суспільності, вказати їй шляхи в майбутнє, а то й пророкуваннє для цілої нації.

Американський письменник 19 стол. Говелс стверджує, що реалізм мав на меті обсервацію і мотивацію, а поза тим не ставив собі ніяких завдань. Тому американський реалізм описував життя середньої класи — вигідне й нецікаве. Такі „плушеві” історії забезпечували письменникові сякий-такий прибуток. А в той час в Європі література почала нав'язувати до великих національних постатей, і тим самим романтизм і реалізм визволили національну енергію та з поезією вперед поставили собі завдання зламати старі суспільні системи самим естетичним пізнанням. У нас Шевченко не спинився на цих завданнях, він закликав націю на шлях спротиву, даючи мистецькі картини подвигів минулого. Таким самим способом і Франко і Леся Українка формували характер народу, щоб сучасні їм чи наступні генерації стали здатними до спротиву, до будови само-

стійного вільного життя, до революції і держави.

Більшість письменників і поетів Європи під кінець 19 століття творила нові стилі, в Америці реалізм почав реєструвати тільки невдоволення сучасної йому генерації суспільним ладом, у якому базою став матеріалізм початку нового капіталізму. Говелс пише, що героєм нації став не вояк, не політик, а мільйонер. Американська література починає протестувати проти пониження хліборобів, духової порожнечі міста й аристократії нових багатіїв. Е. Л. Годкін пише, що лайдак з багатьма мільйонами має більше впливу на націю, на її долю, військо й традицію, ніж усі державні мужі, філософи і професори. Далі приходить протест проти корупції, занепаду моралі тощо. Часто такі твори мали на меті звичайний заробіток. Кейзін пише, що письменник Ганекерс не тямив нічого з історії розвитку ідей, історичних форм і тих сил суспільності, які визначають феномен індивідуальної творчості. 1899 року писав Норріс: „Хто дбає нині про гарний стиль! Плети своє мереживо і до чорта зі стилем!”

Союзником проти матеріалізму стає, на диво, соціалізм. Але його справжнє обличчя викриває Джек Лондон: „Соціалізм не є ідеальною системою, щоб зробити щасливими усіх людей. Він призначений тільки для вибраних рас. Його завдання — додати більше сил з природи передовим расам, щоб могли переобробити землю від слабших, менш вартісних рас”.

Джек Лондон передбачив майбутнє, якого ми нині є свідками, але своєї думки не розвинув і не вказав на небезпеку для своєї суспільності.

Після першої світової війни американська література швидким темпом іде вперед і доходить до незвичайно високого мистецького розвитку. У творах письменників знаходимо вже елементи відкритої боротьби проти глупоти, тиранії гроша й нападництва; чуємо проповідання, що розгублена американська душа відродиться при допомозі мистецтва і скоро стане батьківщиною світової культури (Опенгайм, Ковлей).

Я довше зупинився над розвитком американських літературних ідей, бо саме в історії американської літератури найкраще віддзеркалюється завдання письменника й поета. Американська література є доказом, що нація в сприятливих умовах свободи може розвинути свою культуру до висот, недоступних націям інтелектуально і традиційно недорозвиненим. Цей приклад підтверджує теж розмах відродження української культури після визвольних змагань впродовж кількох років, дарма що це відродження закінчилося розстрілом генерації творчих сил

України. Справді доля, яка в історії людства від найдавніших часів не зустрічається!

В Україні в 19 столітті ми мали ті самі питання суспільного порядку і ще проблеми національної неволі під Москвою. Ми втрачали вже не тільки політичний розум та інстинкт самозбереження, але й мову. Для наших літераторів і культурних діячів ідеєю не був гріш і вигідне життя, а національне визволення. Вони мусіли творити від основ культурну атмосферу, відновлювати мистецьку мову, втримувати зв'язок з новими стилями світової літератури, давати нації напрям і впливати на неї своїми віщими візіями майбутнього. Поети-передвісники великих історичних подій, Шевченко, Франко і Леся Українка, приго-

товляли генерації на те, що прийде, не пропагандою чи статтями політичного характеру, а своїм геніальним мистецтвом. Мистецтво слова вони цінили високо, бо це була їхня найкраща й вирішальна зброя. Тож нема потреби сумніватись у правдивості слів чужинця, який недавно висловився, що переклади української літератури на чужі мови були б надзвичайним відкриттям для цілого культурного світу.

У 1917 — 1920 роки на чолі українських урядів стояли наші поети, прозаїки й учені. Дивний інстинкт народу — від пророків вимагав реалізації їхніх ідей! Проте ще існувала прірва між літераторами і народом. Події прийшли зарано і не було людини, яка могла б цю прірву засипати. Поети до цього не здатні.

А як на еміграції? Не обдурюймо себе — і в нас існує прірва! З приходом нової, молодшої творчої еліти ця прірва поглибилася. Причина — нові стилі в мистецтві. Проте не забуваймо, що в нас і в 19 столітті нові на той час стилі були незрозумілі і приймалися повільно. Перед молодим поетом стоїть важке завдання українського мистця: вийшовши від лірики з особистою тематикою, дійти до остаточної мети усіх поетів — вказати нації її шлях і її майбутнє!

Микола Лазоровський

ГЕТЬМАН КИРИЛО РОЗУМОВСЬКИЙ

Історичний роман

Тверда оправа. 752 сторінки

Ціна 6.80 дол.

Замовлення слати до В-ва „Овиду”

ДРУКАРНЯ ВИДАВНИЦТВА МИКОЛИ ДЕНИСЮКА

приймає замовлення на всякі

ВЕЛИКІ Й МАЛІ ДРУКАРСЬКІ РОБОТИ

українською, англійською та іншими мовами.

**Приймає до друку офсетом або на плоскій машині
КНИЖКИ, ЖУРНАЛИ, ПРОПАМ'ЯТНІ КНИГИ НАШИХ
УСТАНОВ, ПОРТРЕТИ тощо.**

з гарним оформленням і оправою всякої величини.

Виконання робіт швидко й дуже дбайливе (зразком можуть послужити такі видання, як твори Тараса Шевченка, Трилогія Богдана Лепкого, „ОВИД” і інші).

Ціни низькі.

Роботи доставляємо до всіх місцевостей у США, Канаді та інших країнах.

За ближчими інформаціями звертайтеся на адресу:

MYKOLA DENYSIUK PRINTING COMPANY

2226 W. Chicago Avenue — Chicago 22, Ill. — USA.

Найновіші видання творів сьогочасних письменників

ДЛЯ ВІДЗНАЧЕННЯ 100-ИХ РОКОВИН

ВІД ДНЯ НАРОДИН

УЛЯНИ КРАВЧЕНКО

ВИДАВНИЦТВО МИКОЛИ ДЕНИСЮКА

видало

її автобіографічну повість

Х Р И З А Н Т Е М И

найбільший, ілюстрований світлинами й
ще ніде не друкований твір авторки

Нова гідна уваги літературна поява —

т о

велика й оригінальна своєю ідеєю
історична повість відомої письменниці

Наталени Королевої

QUID EST VERITAS?

(ЩО Є ІСТИНА?)

Накладом Видавництва Миколи Денисюка

Обидві книжки появилися в серії монументальних видань подібно, як Твори Тараса Шевченка й Трилогія Богдана Лепкого, видані люксово, в твердій оправі, в імітації шкіри, в мистецькому оформленні Оксани Мошинської, за літературною й мовною редакцією Романа Завадовича.

Ціна одної книжки дол. 5.50.

При замовленні обидвох повістей ціна за дві книжки разом з коштами пересилки лише дол. 10.00

Замовлення і гроші слати на адресу :

MYKOLA DENYSIUK PUBLISHING COMPANY
2226 W. CHICAGO AVE., CHICAGO 22, Ill. — U.S.A.

Учениця

(З київських згадок)

У Києві я зупинилась перед першою світовою війною.

Ішли там розкопки „Ярославового двору” коло Десятинної церкви. Керував ними наш добрий знайомий Вацлав Хвойка, чех за національністю, але захоплений давниною старовікої України — княжої України.

— Мене цікавить лише домонгольський період! — мав звичай повторяти він, мабуть, і тоді, коли за війни йому говорили про події на полях боїв.

Перша світова війна затримала мене в Києві на довго. Як французьку громадянку, мене не випустили за межі Російської держави, але ніяк не переслідували й не перешкоджали жити й цікавитись розкопками. До „французьких громадян” я втрапила тому, що батько мій був натуралізований француз. Його привезла до Франції як чотирирічну дитину його мати, а моя бабуся, литвинка родом — Теофіля Довмонтович, тоді вже вдова. Батько виріс у Франції, перейшов усі французькі школи, відбув там військову службу й був членом Академії Наук. За спеціальністю своєю був ентомолог.

Отже, залишившись у Києві, я у вільні хвилини навчала — звичайно, задармо — грамоти сільських дівчат-служниць, які жадною мовою не вміли ні читати, ні писати. Цих „вільних хвилин” я не мала багато, бо студювала російську мову. Невідомо було, як довго триватиме ця війна, тож на випадок, коли б довелось заробляти собі на життя, я хотіла „нострифікувати” свій французький докторат медицини. А для цього треба було знати російську мову.

Приходив учити мене цієї премудрости студент-медик, який жартом сказав, що навчає російської мови молоду абісінку, а порозумівається з нею мовою кафрських зулусів. Коли ж я нострифікувала свій докторат, то один із екзамінаторів, професор Гнадін, раптом спинив мене і з усміхом промовив:

— А тепер перекладіть на латинську мову те, що ви мені тількищо відповідали, бо щось я не дуже розумію того, що ви, очевидно, маєте за російську мову.

Видно, вона таки справді скидалася на мову зулу...

Отже, в ті свої вільні хвилини я вчила дівчат грамоти. По лекції мої учениці просили мене, щоб я їм прочитала „щось гарне”. Переваж-

но хотіли чути про те, „як у чужих краях люди живуть, які там звичаї, порядки, бо про „своє” ми знаємо; про давнину й лірники співають!... І на селі дещо почуєш. Хто ж бо про „своє” не знав би? Коли ж „батьюшка” читає нам щось, то — знов таки про „своє”: про Тараса Шевченка або Тараса Бульбу. Самі Тараси! А про чуже нічогосінько, бо, мабуть, і сам не знає про те нічого! А ви, панночко, з чужих країв приїхали, що того світу побачили! Тож напевно про це знаєте!”

Нині, правда, у цьому багато змінилося! Багато українців і народилося й виросло на чужині, тож про те „чуже” знають більше, як про „своє”, якого ніколи не бачили.

Якось серед моїх учениць з’явилась дивна постать, яка від них дуже відрізнялась. Була бо то вже не молоденька дівчина, але жінка — так коло тридцятьох літ. Одягнена та зачесана була „по-панському”, тобто на загальноєвропейський спосіб. Але привіталася зі мною чистою українською мовою і говорила цілком природно, не шукаючи слів. Була це дружина доктора медицини Риндовського, який одружився ще студентом з гарною молододу сільською дівчиною, неграмотною і неосвіченою. Говорила лише по-українському, бо іншої мови не знала.

Доктор також говорив по-українському. У той час у Києві було багато інтелігентів, які говорили по-українському. Було це стихійне явище, цілком незвикле, наприклад, у Полтаві. Я, правда, в Полтаві ніколи не була, але чула вже не раз від полтавців. Зате в Києві чула на власні вуха, як один суддя, граючи у товаристві в карти, раптом почав тихо наспівувати: „Чом ти, Локський, не танцюєш?” — гадаючи, що наспівує по-російському з улюбленої в Києві опери Чайковського „Євгеній Онегін”.

Отже, подружжю Риндовських також ніяк не перешкоджало, що в себе дома вони розмовляли по-українському — тим більш що з прислугою говорили майже всі, в усіх родинях, по-українському. Тому й знали цю мову. Молодому ж докторові не було часу вчити свою дружину чи дбати про її освіту. Занадто забирала цей дорогий час практика, поїздки по хворих і подібне. Але виявилася незручність цього незнання, коли доктор спробував зазнайомити свою дружину з іншими панями „з товариства”.

Її висміяли. Особливо ж після того, як вона наївно і широко призналась, що „поїхала б в Одесу, коли б там море було! . . .” На цьому „товариська кар’єра” пані докторової закінчилась. „Учитись у вчителів, як мала дитина”, пані докторова не хотіла: боялась, що це викличе нові насміхи. А тут її власна служниця розповіла їй, що знає „одну панночку, яка навчає дівчат, ще й цілком задармо! І добре навчає! Дарма, що приїхала та панночка з чужих країв, але по-нашому здорово вміє!”

Так я познайомилась з пані Теодосією Федорівною Риндовською, яка дуже швидко стала одною з моїх найздібніших учениць. Ходила зі мною і на розкопки, бо цікаво їй було пізнати, як жили в Києві за часів Ярослава. Вже бо й про нього знала.

Одного разу, вертаючись із розкопок, я помітила, що моя Теодосія Федорівна дуже задумана, мовчазна . . . Я запитала, чи не занудили ми її з професором Хвойкою.

— Де там! — похитала головою. — Але думаю, що от, довідалась я про минуле України

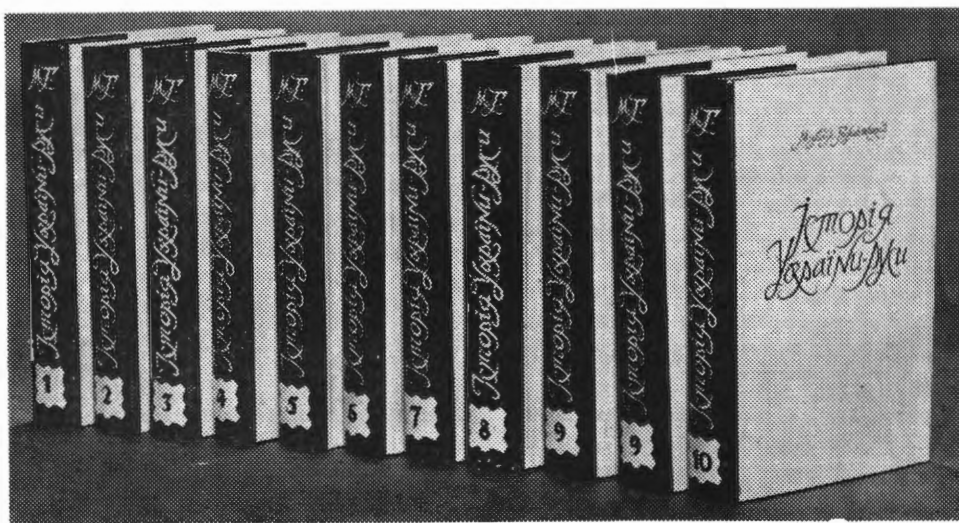
та про те, як мешкав Ярослав Мудрий, від вас, народженої в Іспанії — яку я нині вже вмію знайти на мапі! — та від професора Хвойки, чеха . . . А наші жінки, народжені й виховані тут, що мусіли б цікавитись цим, висміяли мене, хоч знали, може, про все це не більше за мене. Не дивно це?

— Ні, Теодосіє Федорівно. бо вони, ті жінки, до „свого”, яке бачили коло себе від свого дитинства, звикли і перестали бачити його красу. Вона стала для них явищем щоденним, звичайним. А таке „щоденне” мало хто вміє оцінювати. Бо мало його бачити — треба ще його любити! Без любови ніяка праця, ніяка наука не має жадної ціни. Ті ж, що сміялися з ваших помилок, — всміхнулась я, бажаючи розвеселити пані Теодосію, — мають ще виправдання: вони жінки. А жінки перш за все звертають увагу на те, що „модне”, „в моді”. І прислухаються до тієї всевладної моди. Коли б „любити своє” стало модою, побачили б ви, скільки з’явилося би „патріоток” — навіть „шовіністок”.

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ — РУСИ

Михайла Грушевського

11 томів у ціні \$82.50 за цілість. Продаємо на догідні сплати.

Замовлення слати на адресу:

MYKOLA DENYSIUK PUBLISHING CO.

2226 W. Chicago Avenue

Chicago, 22, Ill.

Обранець Божого Провидіння

(Слово на пошану Кардинала-Каторжника Йх Блаженства Верховного Архієпископа Кир Йосифа Сліпого)

У неділю, 10 лютого 1963 р. цілий вільний світ стрілою облетіла вістка: Галицький Митрополит Кир Йосиф Сліпий прибув до Риму. Цю радісну для всіх українців вістку подав світові Папа Іван XXIII.

Ніхто з нас, що живемо у вільному світі, прямо не мав сили прийняти цю вістку як вірогідну. У кожного глибоко в душі скривалось питання: а може це неправда, видуманий жорсткий жарт?

Ні, то була правда! Митрополит Йосиф Сліпий, визначний в'язень Советського Союзу, тричі засуджений на страшну каторгу і врешті 1962 року вчетверте — на жорстоке ув'язнення в Мордовії, був у Римі на волі. Кожний з нас питав: як же це сталося?

Боже Провидіння, що кермує долею людини й усіх народів, його — Митрополита України Кир Йосифа Ісповідника, в той час каторжника советської тюрми народів, дало нам живого і вільного в одну з найбільш жахливих діб історії українського народу. Боже Провидіння дало його нам, як колись Ізраїлеві було дало Мойсея. Показавши в горючому кущі свою силу, Господь казав Мойсеєві: „Я бачив терпіння мого народу, що в Єгипті... Іди ж, оце посилаю тебе до фараона, щоб вивів ти народ мій, синів Ізраїля, з Єгипту” (Вихід 3, 7 і 10).

Коли 1 листопада 1944 серед невияснених обставин закінчив свою земну мандрівку Божий Слуга Митрополит Андрій Шептицький, кожний з нас уболівав: Яка невіджалувана втрата! Такі люди родяться раз на сторіччя! Хто ж заступить цього великого Митрополита?

Сум і жах упали на всіх нас. Сум і жах огорнули нас, що сиротами лишились у страшну добу. А з-за залізної заслони вістки проникали у вільний світ, та не гоїли важкої рани. Були вони скупі й невеселі: „Високостойний Митрополит Йосиф Сліпий арештований советською владою... Ця влада заарештувала всіх наших єпископів, багато священників і мирян... У Львові відбулась фарса — церковний собор, що вирішив зліквідувати Українську Католицьку Церкву... Митрополит Йосиф засуджений київським судом на 8 років ув'язнення і каторжних робіт”.

А потім приходили щораз скупіші вістки, не раз дуже страшні: „Митрополит Йосиф важ-

ко хворий... Митрополит Йосиф помер...” То знову: „Митрополит Йосиф на волі... Він у своєму рідному селі на Тербовельщині...” Митрополитові Йосифові за ціну зради високих ідеалів Церкви та Рідного Народу пропонували гідність московського патріярха, але він, їхній в'язень, навіть очей не звів на своїх спокусників, щоб цим відігнати сатану, що спокушав його, як колись Ісуса Христа на пустині: „Я дам тобі всю владу і славу їхню, коли поклонишся передо мною” (Лк. 4, 6-7)... А ось інша вістка: Митрополита Йосифа засудили повторно за те, що пастирськими листами закликав свою паству непохитно витривати в боротьбі за справедливість і волю.

Вісток було багато, і всі вони до глибини душі зворушували нас. Та ніхто не сподівався вістки, що 10 лютого 1963 року перелетіла вільний світ. Як тоді Мойсеєві в горючому кущі, так тепер Митрополитові-Каторжникові в огні терпіння і болю показав Господь свою силу. Бо хто ж, як не всемогутній Бог допоміг Митрополитові Йосифові, людині слабого здоров'я, щасливо пережити 17 років жахливого заслання! Так, це Господь Бог, „наша сила, наша скеля та ізбавлення наше” (18 Пс. 3), зберіг живим свого слугу Митрополита Йосифа Ісповідника, щоб дати нашій Церкві мужа, який вивів би нас на церковному полі з неволі хаосу у самостійне, правопорядком нормоване церковно-релігійне життя.

Погляньмо на високостойну постать Його Блаженства Верховного Архієпископа Кардинала Кир Йосифа Сліпого! Цього погляду вистане, щоб почування любови, подиву, пошани й послуху сповнили наші серця! У 1918 році священник Йосиф Сліпий, вже тоді визначний учений богослов завершує богословські студії в Інсбруцькому Університеті, захищаючи свою докторську працю: „Поняття вічного життя у святого євангелиста Івана”. 1920 року о. Йосиф Сліпий пише габілітаційну працю на тему: „Вчення про Пресвяту Трійцю візантійського патріярха Фотія”. Ставши професором святого Богословія, о. Йосиф Сліпий продовжує студії в „Анжелікум” у Римі та в Папській Григоріанській Університеті. Тут по закінченні двох років учителювання своєю працею: „Начало духопоходження у Пресвятій Трійці” досягає ступінь „Magister Aggregatus”. Кожний поважний учений богослов цитує цю єдину в богословському світі працю автора о. д-ра Йо-

сифа Сліпого, як авторитет у цій контрверсійній темі між християнським Заходом і Сходом. Треба ще згадати цінну для українського богословського світу працю о. Йосифа Сліпого „Догматика Спеціальна” українською мовою. Треба надіятися, що вона появиться друком у виданнях Богословського Наукового Товариства, якого діяльність відновив корифей української богословської науки Кардинал Ісповідник Кир Йосиф Сліпий.

Писати про ректора Української Духовної Семінарії у Львові, визначного священика-педагога і вдумливого виховника нових кадрів українського священтства, незвичайно приємно. Але чи можна передати словами все те, чого учив не тільки словом, але й ділом — прикладом власного життя отець ректор? Він був вимогливий до всіх, але теж і до себе. Учив нас сталити волю... і ми сьогодні з подивом дивимось на нього, людину залізної волі, що не вгнулась ні не заломалась навіть серед найбільш жакликих поневірянь та тортур! Колись св. Павло говорив про себе: „Та в чому б там хто не виявляв сміливости, я також можу її виявити. Вони євреї? Я теж. Вони ізраїльтяни? Я теж. Потомки Авраама? Я теж. Слуги Христові? Говорю, неначе нерозумний: я більше від них! Куди більше в працях, куди більше в тюрмах, під ударами надмірно, у смертних небезпеках часто... Крім того всього, моя щоденна настирлива журба про всі Церкви” (2 Кор. II, 21-24, 28). Немає сумніву, що й Ісповідник Йосиф враз із апостолом народів може говорити: „Коли хтось є слугою Христовим, я більший від нього. Свою службу я засвідчив сімнад-

цятилітнім стражданням, що сто разів мене виставляло на смерть”.

Повними жаху образами треба б малювати те, що довелося перетерпіти Ісповідникові Йосифові, аж лячно думати, від ножа, насильства, голоду та студені, безсилля, рознузданого садизму та від усього того диявольського, що може вселитись у людську істоту, яка його, невинного, але і безстрашного героя, неволила, ненавиділа, морально зломити бажала, щоб у його особистій руїні мати символ руїни його геройської Церкви. Одне хіба можу сказати: чого дорогий отець ректор через брак часу не успів нас, своїх учнів і вихованців, навчити словами, те доповнив прикладом геройського терпіння на важкому засланні.

Він учив нас бути гідними Христовими священиками і цю науку унаочнив цілопальною жертвою свого каторжного життя. Він бо взяв на свої зболілі та скривавлені долони весь біль свого народу і приніс його в жертву переблагання за гріхи світу. В його достойній особі ми бачимо всіх дітей України, що пішли тернистим шляхом на народну Голготу, щоб радість воскресення виблагати Рідній Землі. В його достойній особі ми бачимо батька і неньку, брата і сестру, і всіх тих безіменних, що про них ніхто ніколи не розкаже. Бо на нашій любій Україні в ці тривогою сповнені дні „нема сім'ї, немає хати, немає брата ні сестри, щоб не заплакані ходили, не катувались у ярмі”. З яким подивом нам треба дивитись на тих, що всю чашу горя випили до дна!

Згадувати про о. д-ра Йосифа Сліпого, ректора Української Богословської Академії у Львові, що її 1928 року заснував Божий Слуга Митро-

СВЯТЕ ПИСЬМО СТАРОГО та НОВОГО ЗАВІТУ

повний переклад,
здійснений за оригінальними єврейськими, арамейськими та грецькими текстами
ПІД ЧАС ДРУГОГО ВАТИКАНСЬКОГО ВСЕЛЕНСЬКОГО СОБОРУ

РИМ, 1963

ВИДАВНИЦТВО ОО. ВАСИЛІАН

Старий Завіт 1070; Новий Завіт 352 сторінки

Мапи та кольорові ілюстрації.

Ціна:

В шкіряній оправі з позолоченням	20.00 дол.
В полотняній оправі з позолоченням	15.00 дол.
В полотняній оправі	12.00 дол.

Замовлення і гроші слати на адресу „Овиду”.

полит Андрій Шептицький — це говорити про великий організаційний та провідницький хист її ректора, що протягом десятих років праці поставив цю установу на незвичайно високому науковому рівні, з багатьма визначними духовними і світськими ученими, з двома факультетами — філософічним та богословським; говорити про це — значить підкреслити намагання отця ректора створити з цієї Академії Український Католицький Університет, покищо тільки з трьома факультетами. Ці змагання вже були близькі здійснення, і тільки друга світова війна їх ударила.

Згадувати про о. д-ра Йосифа Сліпого, визначного організатора української богословської науки — значить говорити про те, що перед тим майже не існувало. Бо саме він, о. д-р Йосиф Сліпий, був рушієм і надхненником такої плідної праці Богословського Наукового Товариства та всіх його видань, що появилися перед другою світовою війною у Львові. Чи по стільки роках жакливого неволі дбайливість за українську науку бодай чимсь послабилась? Ніколи! Ми ж є свідками відновленої праці Богословського Наукового Товариства за почином сьогодні вже Ісповідника святої віри Його Блаженства Верховного Архієпископа Кардинала Кир Йосифа Сліпого. Ми є свідками його наполегливої праці над новими виданнями того ж товариства та його старань з метою заснування Українського Католицького Університету в Римі, щоб нашої Церкві дати освічених священиків, а українській науці — відданих працівників.

Згадувати про отця ректора д-ра Йосифа Сліпого, основника української Ікони — це говорити про того, хто, побіч Божого Слуги Митрополита Андрія Шептицького, єдиний поміж своїми сучасниками — виховниками українських кадрів священства подбав про окрему катедру церковного мистецтва в Богословській Академії у Львові; це говорити про зорганізований ним музей при тій же Академії, де зберігалися часто унікальні пам'ятки — ікони; це говорити про ентузіаста українського церковного, зокрема іконописного мистецтва; це говорити про чудово розмальовану мистцем Петром Холодним семінарську молитовницю; це говорити про кожночасні заходи отця ректора передати своїм вихованцям — питомцям Духовної Семінарії любов та пошану до української ікони. Треба згадати і його поїздки за границю з метою здобути щось нове й корисне для виховної системи нашої Духовної Семінарії у Львові, що щорічно приймала під свої опікунчі крила стільки соток кандидатів духовного стану.

Окремо треба б говорити про о. ректора Йо-

сифа Сліпого, довірену особу Божого Слуги Митрополита Андрія Шептицького. 22 грудня 1939 року, в свято Непорочного Зачаття Пресвятої Діви Марії, в час великої народної тривоги, з волі того ж Митрополита отець ректор Йосиф Сліпий став його правним наслідником на пості духовного католицького провідника українського народу. Кому ж іншому міг передати свою журбу про Церкву і про нарід той, хто сорок років провадив його по розбурханому морю народно-церковного життя?

Владика Йосиф, титулярний Архієпископ Серрійський та помічник Митрополита з правом наслідства, доказав гідність цього наслідства довгим і важким шляхом свого страдального життя, яке ще й сьогодні, вже на волі, не жаліє йому нових душевних терпінь. Їх він гідно несе, бо до цього безнастанно закликає його таки ним вибране знамено архиєрейської діяльності: „Цареві віків, безсмертному, невидимому, єдиному Богові, хвала і слава во віки вічні!” (1 Тим. 1, 17). Доказав він цю гідність наслідства і словом і ділом, як відданий своїй пастві духовний батько і провідник. Хто ж із нас під сучасну пору в українській спільноті може, як він, Ісповідник Йосиф, повторити за Франковим Мойсеєм:

*„О, Ізраїлю! Як би ти знав,
Чого в серці тім повно!
Як би знав, як люблю я тебе,
Як люблю невимовно!*

*Ти мій рід, ти дитина моя,
Ти вся честь моя й слава,
В тобі дух мій, будуче моє,
І краса і держава.*

*Я ж весь вік свій, весь труд тобі дав
У незламнім зав'язттю, —
Підеш ти у мандрівку століть
З мого духа печаттю.*

*Але ні, не самого себе
Я у тобі кохаю;
Все найкраще, найвище, що знав,
Я у тебе вкладаю . . .”*

Наш народний організм уже сторіччями хворіє на затяжну духову недугу релігійного двоподілу. Ніхто з нас українців — ані католиків, ані православних не спричинив цієї недуги. І дивно, вона далі триває. В історії Української Церкви ми не знайдемо ні одного речення, що вказувало б на українську руку, яка встромила ножа поділу в наш народно-церковний організм. Цей поділ

спричинили чужі. Політична неволя народу, накинена нам національними ворогами, закріпила його! І коли майбутній історик писатиме про тих, що працювали над загоєнням цієї важкої духовної рани в нашому народі, не могли поминути львівчанкою визначної постаті нашого часу — Ісповідника Йосифа. Він не тільки знавець християнського Сходу, він відданий оборонець святого обряду Східної Церкви, її багатотрадиційної, духовної культури. Він активний учасник колишніх з'їздів та конгресів для справи церковного з'єднання — у Велеграді, Празі, Пинську та Львові. До наших — як сам чудово називає — братів по обряді Ісповідник Йосиф має стільки широкій любові, що сміло може повторити за Святим Письмом Старого Завіту: „Я, Йосиф, ваш брат... Бог послав мене перед вами, щоб зберегти вас при житті” (Буття. 45, 4, 7). Годі нам, дітям одного народу, в час страшної небезпеки спорити про те, хто старший у вірі; годі покликуватися на численність віровизнаневих громад; годі змагатись за почесні та достоїнства; годі децимальною вагою важити свої заслуги, не звертаючи при цьому уваги на надлюдські прямо терпіння тих, що на Рідних Землях чи на засланнях стоять у безпосередній боротьбі за Бога, Церкву та волю народу! Годі нам роз'ятрювати і так

незасклеплену рану спорами за те, що Церква задалегідь унормувала!

До нас, дітей одної країни, Ісповідник Йосиф, що за кращу долю свого народу терпів, кличе: Нам треба єдності і братолюбія, бо тільки з'єднаних у любові благословляє Бог! Тільки із з'єднаними в любові перебуває Утішитель Дух Святий! Нам треба любови, бо, за словами апостола народів, вона „довготерпелива і лагідна, не заздрить і не чваниться, не надимається і не бешкетує, не поривається до гніву й не задумує зла, не тішиться, коли хтось чинить кривду; любов радіє правдою” (1 Кор. 13, 4-7). Тільки в світлі цієї Божої правди ми зрозуміємо себе взаємно і з'єднаємося разом, щоб „одним серцем та одними устами” хвалу приносити в Трійці Одному Богові!

Про те, якої гідності доступив Його Блаженство Верховний Архієпископ Кир Йосиф Ісповідник, ставши Кардиналом Католицької Церкви, свідчать слова Папи Павла VI, який під час римських торжеств сказав: „В особі Кардинала Йосифа я віддав честь цілому українському народові... Знаємо, — говорив Папа до присутньої у Ватикані на авдієнції української громади, — які ви стійкі в зберіганні своєї традиції, свого обряду, своєї мови, своєї культури. Це заслуговує

Альбом до Служби Божої на платівках у мистецькому оформленні арт. мал. Оксани Мошинської.

НАЙКРАЩИЙ ДАРУНОК СЛУЖБА БОЖА

НА ДВОХ ДОВГОГРАЙНИХ HI-FI ПЛАТІВКАХ

Замовлення і гроші (чеком або „моїм ордером”) слати на адресу:

MYKOLA DENYSIUK PUBLISHING COMPANY

2226 West Chicago Avenue — Chicago 22, Ill., — USA

— — — — тут відтати — — — —
До Видавництва Миколи Денисюка

ЗАМОВЛЕННЯ

Цим замовляю один альбом довгограйних платівок із Службою Божою у виконанні хору церкви св. Варвари у Відні, в ціні 12,00 дол. разом з коштами пересилки. Прошу вислати додаткову платівку з „Боже, вислухай благання” і ін., на що пересилаю ще одного долара.

Разом пересилаю дол. 13,00.

Моя адреса:

на особливе признание перед Церквою і світом. Ось чому відзначено гідністю кардинала того, якого заслуги Церква береже, мов свій скарб, і які вже вписала в свою найкращу історію: терпіння, ісповідництво, героїчність, вірність, що їх світлий Владика виказав за Христову віру" (З промови Папи Павла VI до української громади). Окремо треба нам звернути увагу на кінцеві слова тієї ж папської промови: „Кардинала Йосифа ставимо вам як центр, всеоб'єднуючу силу, до якої всі повинні прибігати з синівським довір'ям і братньою любов'ю... Якщо будете в згоді, будете живі; якщо будете в згоді, будете добрими; якщо будете в згоді, будете сповнювати євангельські чесноти, зокрема любов; якщо будете в згоді, знайдете сили для сповнення тих жертв, яких вимагатиме видержливість у вашому імені та вашій історії. Будьте з'єднані, любіться; віддайте пошану своєму Кардиналові, виявіть йому свою синівську і люблячу відданість, то побачите, скільки проблем упроститься і скільки їх стане плідними на надзвичайні добрі діла... Одним із намірів, що надхнув мене, — закінчив своє історичне слово до нас, українців, Папа Павло VI, — піднести до кардинальської гідності Кир Йосифа, було дати українському народові надію”.

Святіший Отець Папа Павло VI хотів дати нам надію на те, що Справедливий Господь не лишає нікого без заслуженої нагороди. Не раз довго на неї доводиться ждати! Але перед Всевишнім тисяча років — як один день! Хіба можна сумніватися в те, чому Всемогутній Господь зберіг при житті, чому вивів у вільний світ в час Вселенського Собору Ісповідника Йосифа — славу українського народу, окрасу Христової Церкви?

Що більше можна сказати про того, що стояв на грані життя та смерті і збагнув всі цінності дочасного світу? Чи своїми похвалами можемо ще збільшити славу того, хто вкритий славою ісповідництва? Немає на землі нічого, що могло б йому заімпонувати! Вшановуючи великого сина українського народу, тремтимо цілим єством, чи достойну хвалу віддаємо тому, хто нас усіх полюбив аж до границь смерті, що на неї був виставлений щодня. Таж „більшої любові немає над ту, як хто життя своє дає за своїх друзів” (Ів. 15, 13). Не маємо спромоги прославити найдостойнішого з-поміж нас, хіба з подивом можемо дивитись на ознаки Божого Провидіння над нами!

Бо, чому по смерті Папи Пія XII, того знаменитого мужа науки та визначного дипломата, конкляв кардиналів, що тоді 11 разів у голосуванні не міг вибрати наслідника померлого Папи, дав свої голоси на Йосифа Кардинала Ронкаллі?

Добра книжка — це найкраща
розрада культурної людини!
„УКРАЇНСЬКЕ ВИДАВНИЦТВО”

— Мюнхен —

Пропонує такі свої видання:

	Ціна в доларах
Ольга Мак:	
БОГ ВОГНЮ	
Повість в 3 томах	6.00
3 ЧАСІВ ЕЖОВЩИНИ	
Спогади	2.00
Віра Вовк:	
ДУХИ І ДЕРВІШІ	
Повість	1.50
ЕЛЕГІЇ	
Поезії	0.75
Юрій Тис:	
ЖИТТЯ ІНШОЇ ЛЮДИНИ	
Фантастична повість	1.50
Петро Кізко:	
УСТИМ БЕЗРІДНИЙ	
Повість	1.50
Олекса Воропай:	
ЗВИЧАЇ НАШОГО НАРОДУ	
Том I, Зима, Весна	3.00
Д-р Ростислав Єндик:	
ДМИТРО ДОНЦОВ	
Ідеолог Українського Націоналізму	1.30
Леся Храплива:	
ВІТЕР З УКРАЇНИ	
Ілюстроване оповідання для дітей	2.00
ОТАМАН ВОЛЯ	
Повість для молоді	2.00
Підготовляється до друку	
Олекса Воропай:	
ЗВИЧАЇ НАШОГО НАРОДУ	
Том II, Літо, Осінь	3.00
А. Фурман:	
КРОВ І ВУГІЛЛЯ	
Повість про життя і боротьбу українських засланців у Воркуті.	3.00

Усі перелічені твори можна набути в українських книгарнях у вільному світі, а також безпосередньо в видавництві

VERLAG

SCHLACH PEREMONY

Munchen 8, Zeppelinstr. 67

Чи лише тому, щоб кардинал Ронкаллі, людина старшого віку, незамітна, здавалось, постать у Католицькій Церкві наших днів, став тільки Папою тимчасової умови між кардиналами, які б по смерті його, Івана XXIII, вибрали нового Папу більших обдарувань?

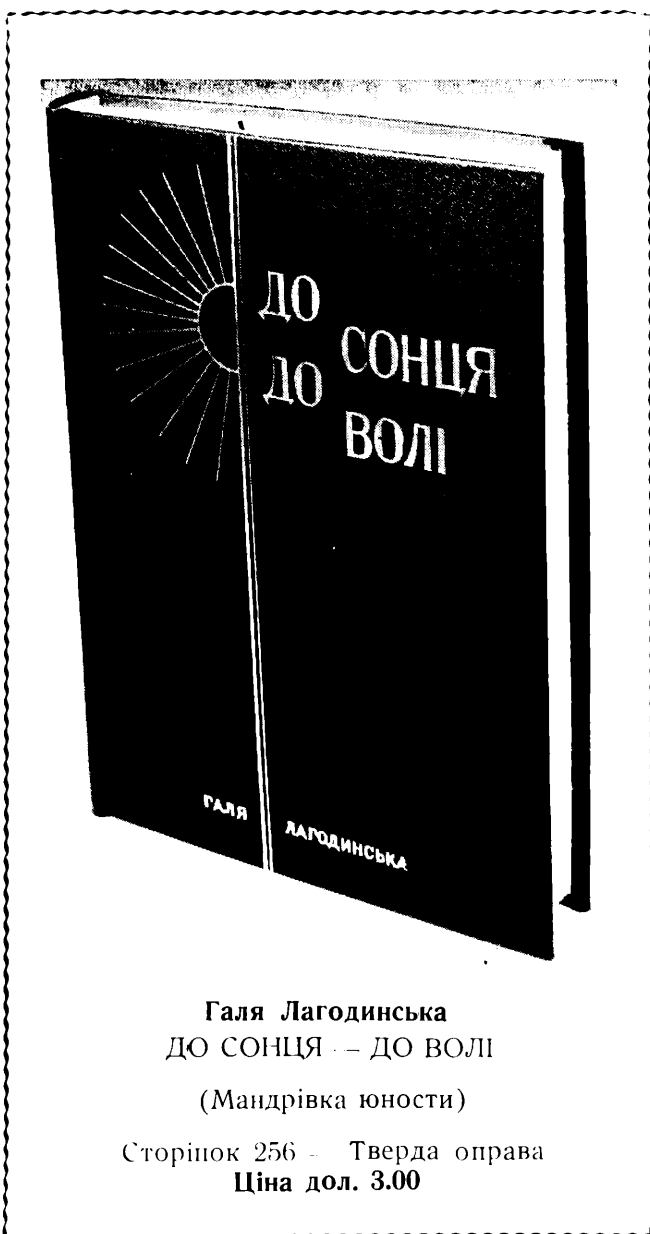
Ні! Це сталося тому, що Господь Бог звичайними людськими дорогами доходить до здійснення своїх плянів. Цю правду доказує нам історія народження Спасителя світу та історія відкуплення людського роду. Цю правду ще раз доказав також вибір Кардинала Ронкаллі, на розмірно короткий час керманіча Христової Цер-

кви. Кардинал Ронкаллі став Папою Іваном XXIII на те, щоб скликанням Вселенського Собору розпочати нову добу в житті Христової Церкви. Кардинал Ронкаллі став у плянах Божого Провидіння Папою Іваном XXIII для того, щоб своєю безмежною любов'ю розтопити залізну заслану та звідтіля, вже майже з того світу, дати Українській Церкві мужа, що „як добрий воїн Христа Ісуса” (2 Тим. 2, 3) зможе допровадити її до світлого розвитку в усамостійненому та ієрархічно завершеному церковному житті.

Скромний і покірний, в чорній чернечій рясі Кардинал Йосиф є постаттю, на яку в сьогоднішній Католицькій Церкві з подивом дивляться всі. Він не метеор, що на хвилину спалахне ясним світлом, щоб пропасти в темряві. Він вістун Божого промислу над нами. Саме його, Ісповідника, бажав мати біля себе Папа Павло VI в Бомбеї в Індії під час Евхаристійного Конгресу. Не хтось інший, а саме він, Первоієрарх героїчної Української Церкви, головував на цьому ж Евхаристійному Конгресі в день молоді, що десятитисячною масою в парадному поході віддала честь героєві наших днів. До цієї чужої йому кровно, але такої близької ідеологічно молоді промовляв тоді Ісповідник Йосиф, а ці слова долетіли і до нас, його духовних дітей: „Зберігайте рідну мову, традицію, звичаї, тривайте в вірі, бо тільки тоді зможете зберегти свій нарід від неволі і рабства безбожного світу!”

Найдостойніша особа Кардинала Йосифа є для нас джерелом надії, що наша Церква вступає в нову світлу добу свого життя. Це і підкреслив Папа Павло VI у згаданій вище промові до українців: „Будьте сильні, будьте відважні і видержливі! Моліть Господа, любіться, і, як ми сказали, майте довір'я. Український нарід, піддержуваний своєю вірою і своїми провідниками, не лише не вмере, але буде тріюмфувати!”

Далекосяжні рішення на користь світлого майбутнього нашої Церкви зробив теперішній Вселенський Собор, постановляючи: „Тому, що патріархальна установа є у Східних Церквах традиційним видом управління, цей Священний Вселенський Собор бажає, щоб там, де потрібно, були встановлені нові патріархати” (3 Декрету про Східні Католицькі Церкви — розділ про Східних Патріархів). Хто ж інший може сьогодні стати Патріархом Церкви Візантійсько-Українського Обряду, як не Верховний Архієпископ тієї ж Церкви, Ісповідник Йосиф Сліпий Кардинал-Каторжник, що з волі Апостольського Престолу вже посідає патріаршу владу? Ставши Патріархом, Ісповідник Йосиф уже нічого не додасть до тієї слави, якою вкрило його ісповідництво віри під

Галя Лагодинська
ДО СОНЦЯ — ДО ВОЛІ

(Мандрівка юности)

Сторінок 256 — Тверда оправа
Ціна дол. 3.00

час заслання. Ставши Патріярхом, Кардинал Йосиф дасть нашій Церкві те, чого вона не має — усамостійнення. З предмету вона стане підметом свого життя!

Хоч советська каторга ограбила свого в'язня Митрополита Йосифа з усього, що було можливо людині відібрати, то не могла йому одного забрати — молитви. І, хоч який чорний і важкий був кожний день у неволі, Митрополит Йосиф спирався на цей меч духовний — молитву, покірну, витривалу, і кликав: „Згадай, о Господи, що сталося з нами! Глянь, подивись на наругу нашу!” (Плач Єремії 5, 1). І Господь зглянувся, щоб нам доказати, що молитва залізо ламає... з дна моря визволяє! Тож молимося покірно та щиро! Молимося, бо не скоро прийде до нас удруге сприятлива нагода, яку посилає нам Господь у цей час!

Відомий факт, що та чи інша доба історії народів світу має на собі печать духа тих визначних людей, що в цю добу жили і для народу працювали. Але відомий теж інший факт, що людина не раз і найбагатших дарувань не мала можності віддати своє знання й силу духа рідному народові, бо він її не розумів, з нею не співпрацював!

Коли думаємо про добу гетьмана Івана Мазепи, з боєм мусимо сказати, що бій під Полтавою 1709 року тому став гробом української самостійности, що нарід не підтримав свого гетьмана, великого державного мужа Івана Мазепу. Як інакше було б поплило життя українського народу в останні три сторіччя, коли б 40 тисяч козацтва не були стали враз із Петром І проти законної влади українського народу, що її репрезентував гетьман Іван Мазепа!

Чого не вдалося досягнути на полі політичному гетьманові Іванові Мазепі, те сьогодні має можливість зробити на полі церковному Ісповід-

ник Йосиф. Усамостійнення в Патріярхаті, дарма що покищо тільки Української Католицької Церкви, було б саме на цьому відтинку завершенням вікових прямивань нашої Церкви; було б безпосереднім підкресленням її зрілості, підкресленням не тільки у формі патріярших прав, що їх наша Церква вже тепер посідає, але саме в патріяршому титулі — чого ми всі так прагнемо. Усамостійнення нашої Церкви у встановленому Патріярхаті підняло б її на визначні позиції у загальносвітовому аспекті. Усамостійнення нашої Церкви в Патріярхаті Католицької Церкви створило б особливі можливості поєднання обидвох Українських Церков в одному Українському Патріярхаті, підготовлюваному ще в ХУІІ-ому сторіччі українськими Митрополитами Йосифом Веніямином Рутським і Петром Могилою.

У своєму слові на закінчення римських святкувань (28 лютого 1965) Кардинал Йосиф говорив: „Бувають втрати, яких більше вже не повернути, і не допоможе падькання, нарікання і плач, як не допомогло це Адамові після втрати раю, або Ісавові після втраченого первородства...” Було б злочином нівечити капітал, що його дає нам українцям, теперішній момент, який вже став власністю цілого народу”.

Цим моментом є призначення Ісповідника Йосифа Кардиналом Католицької Церкви. Цим моментом є пряме торування дороги до створення Українського Патріярхату подіями, що їх створило для нас, українців, Боже Провидіння.

Чим іншим можна закінчити це слово на пошану Кардинала-Каторжника Його Блаженства Верховного Архиепископа Ісповідника Кир Йосифа Сліпого, як не таки ж його власними словами: „Не нам, не нам, а імені Твоєму, Боже, дай славу — дай силу і волю Церкві й українському народові!”

ОВИД

H O R I Z O N

„ОВИД” появляється вже шіснадцятий рік від 1949 року і втішається популярністю серед читачів у всіх країнах перебування українців на чужині. В „ОВИДІ” співпрацює 150 діячів української культури з різних ділянок науки, літератури, мистецтва й громадсько-суспільного життя. — „ОВИД” — це випробуваний приятель української родини на чужині, бо „ОВИД” своїм багатим змістом створює атмосферу здорового оптимізму.

На бажання висилаємо показові примірники.

“OVYD-HORIZON”

2226 W. Chicago Ave., Chicago, Illinois 60622 — U.S.A.

ТАРАС ШЕВЧЕНКО — ПОВНЕ ВИДАННЯ
ТВОРІВ, I — XIV ТОМІВ. ВИДАВНИЦТВО
МИКОЛИ ДЕНИСЮКА, ЧІКАГО 1959 — 1963.
ТВЕРДА ОПРАВА, З ПОЗОЛОЧЕННЯМ. ЦІНА
75.00 ДОЛ.

У шевченківські ювілейні роки (1961-1964) одним із найдостойніших пам'ятників Генієві України є повне видання його творів. Думки Шевченка такі глибокі, а ідеї такі непроминально-вічні, що довести їх до свідомості читача в ясній, переконливій і правильній інтерпретації може тільки справді науково-критичне видання, підготоване передовими шевченкознавцями нового часу.

Ми знаємо, з якою запеклістю намагаються вороги українського народу сфальшувати, применшити й ослабити ідейну сторону творчості Шевченка, заперечуючи чи промовчуючи те, що в ній найістотніше — національний елемент. Цій згорі й віддавна запланованій акції гальмування впливу національного поета-державника на свідомість його народу і приглушування його патріотичних закликів мусимо протиставити такі видання його творів, які б давали повний, прозорий і вірний образ його духовості і робили це солідно, відповідально та авторитетно. Бо боротьба за справжнього Шевченка та оборона його величної ідеології перед ворожим наступом — це одночасно бій за майбутню Україну, за виховання й підготову сьогочасного й майбутніх поколінь до чергових історичних завдань.

Наша й зацікавлена Шевченком чужинецька літературна критика ствердила без сумніву, що одним із таких видань, в яких живе й діє дух справжнього Шевченка, є повне критичне видання його творів, що появилось в рр. 1959-1963 у в-ві М. Денисюка в 14 томах. Це збірня праця цілої низки учених шевченкознавців, починаючи членами довоєнного Українського Наукового Інституту у Варшаві й кінчаючи членами теперішнього НТШ та УВАН на еміграції. Тому воно і найповніше, і найдокладніше, і найбагатше на нові здобутки науки шевченкознавства. В ньому вся духова спадщина Шевченка: поезія („Кобзар”), драматичні твори, повісті, доступне досі листування, репродукції рисунків і малярських картин, зразки перекладів його творів на інші мови, а також замітки й пояснення до текстів, найновіша й найповніша бібліографія та збірник статей про Шевченка і його творчість. Можна сміливо сказати, що такого видання українська вільна наука ще не мала, що це — за словами проф. Я. Рудницького — „останнє слово справжнього наукового шевченкознавства”.

Отож, повне видання творів Шевченка в 14 томах — це не тільки достойний нерукотворний пам'ятник Шевченкові, здвигнений українською вільною наукою, яка єдина має можливість правильно інтерпретувати творчість Поета, але й найкращий ювілейний подарунок українському народові, передусім його еміграції. Мета видання — донести творчість Шевченка в найбільш зрозумілій, доступній та естетичній вигляді до розуму й серця всякого читача, а тим самим підіймати українську свідомість у масах і спрямовувати енергію та зусилля всієї спільноти на здійснення національних і вселюдських ідеалів Добра, Краси і Правди, що були у Шевченка універсальними символами Божих і людських моральних вартостей. Одночасно це монументальне видання вже навіть самим своїм зверхнім виглядом з найкращої сторони репрезентує перед чужинцями наші видавничі осяги і наш культ найбільшого поета-пробудника України. Тож не диво, що вдоволені читачі називають це видання „великим вкладом в українську культуру і великою користю для нашої загальної справи”.

Повне 14-томове видання творів Тараса Шевченка всіма сторонами заслуговує на те, щоб стати не лише прикрасою мешкання кожної свідомої української родини, але й бути справді творчою лектурою для всіх нас, особливо ж для молоді та підростаючих поколінь, що не бажать відстати від рідного берега й шукають на ньому цілющих джерел духової сили, потрібної для здійснення предківських заповітів.

Лучинчик

Ми помаленьку відкочувалися на захід.

Будьонний з своїми масами кінноти напірав, проривав і заливав. Ішов напором і ні в якому разі ідейністю чи хоробрістю своїх вояків. Накопичував військо і безглуздо кидав його в бій. Кавалерія то не була, кавалериста так скоро не зробиш. І кінна піхота то не була. Була то маса людська, яку штовхали ззаду, і вона, не маючи можливості стати й повернутися назад, ішла вперед.

Невеличка річечка обіймає горбистий західний берег села Лучинчика закрутом, що створює півострів, висунутий на схід, в сторону ворога. Коли обернутися до Лівобережжя лицем, зліва видно болотця. Прямо проти села легкий схил відкриває простір може на цілу верству. Там на обрію ліски.

Наша піхота добре замаскувалася на західньому березі річки в садках та левадах. Кіннота по хатах у селі.

Від тих, що їздили в розвідку, довідалися, що на-недалеку залізничну станцію все приходять і приходять поїзди з кіннотою Будьонного.

Весь день наша і їхня кінна розвідка тримала наше передпілля під доглядом.

Наша піхота чекала атаки на село, а ми, кіннота, добре заховані за піхотою, в селі чекали на наказ.

В пізнє пообіддя почала бити по селі большевицька артилерія. Спершу ніби мацала, то тут то там рвалися набої, а потім почали, як казали, „садити“. І таки густенько саджали. Виростали і падали поволі чорні клуби, з яких вилітали дерева садків, чи дерево розбитих хат. Бити почали від берега і пересували гарматний вогонь уздовж села.

А коні при кожному вибуху кидали раптово головами і швидко, швидко, як пташки крильцями, „стригли“ вухами.

Нетерплячка була і в нас. Заспокоювали коней та оглядалися, що воно з того буде. І коли то почнетесь?

Дуже важне: доварювалася курка. А тут о-таке маєш! Можуть же не дати й з'їсти!..

Дочекалися. Тітка гукає їсти.

Тільки підійшли до столу — як не гупне десь на току чи в садку! Посипалось із стелі. Прямо в миску підсипали, заноза їм у бік!.. Стали ми біля столу та й глипаємо один на одного. А тут гупнуло ще ближче, так що і стіл посунувся і вікна повилітали.

Олекса витяг курку з юшки, роздер пополо-

вині і з тою куркою, посипаною із стелі, вискочили ми до коней.

А тут уже й алярм грають.

Наказ: брати квартир'єрами — старший від полку, а молодший від сотні.

Сотні проскакують на збірні пункти, а ми ждемо квартир'єрів від інших сотень. Зібрались і малою кавалькадою, підіймаючись все вище та вище по стрімких вулицях, виїхали неспішно в поле і стали край села. Оглянулись. Не хотілося відходити від полку в таку хвилину.

Їхні гармати перестали бити. Зате „грають“ наші кулемети, заливаючись різнотонним ляцанням. Чути вроздріб рушничні постріли. Це підносить настрій тим, хто звик до цього і знав зміст цієї музики.

На так обсаджений берег пориватися з кіннотою? Буде вам сьогодні, „товаріщі“, не з медом. Споминатимете ви цей бій.

Під'їхали трохи вище, так що бачили понад село. Перед нами розлігся далеко й широко протилежний берег, аж до перелому терену.

Від кінця до кінця поля лавами наступали будьоннівці. Нам з горба видно, як підіймалися лави, швидко проскакували останню віддаль до села і вже на полях перед селом в якомусь дикому танку крутилися, як пшоно, кинуте в окріп. То збивалися купами, то розсівалися по полю.

Нові лави вигиналися, розривалися, вливалися одна по одній до того шаленого крутежу і, як доварена каша, осідалися в одноманітну масу, закривали зелене поле.

Коні без вершників розбігалися широко по полю.

Але нові лави все йшли та йшли, і рідшав густий вогонь наших кулеметів.

Стояли ми, дивилися, рахували. Після дев'ятого ешелюну пішов десятій, одинадцятий...

Наш огонь почав слабнути. Ще деякий час на окремих відтинках був ніби чогось вартий, а потім лунали тільки окремі черги. Виразніша була рушнична стрілянина. На вулицях били по тих, хто проскочив кип'ячий казан.

Наш полк розгорнувся в лаву на полі за селом. Стежі в селі. Вже і стежі влилися в лаву. Ждемо.

Спершу поодинці, потім купками з'являються будьоннівці, „понюхають“ і ховаються в село.

А ось уже і маємо: сунуть з вулиць, з садків.

Почався бій. Бій, як бій, але ворог якийсь чудний.

Будьоннівці скачуть на нас купами, що в кінному ладі випадає і дивно, і незвичайно.

Летить отакий гудз на нас.

Ми в русі назустріч. Глипнув я направо — Гриць, наліво — Терешко. Дуже добре!

Гриць зчепився перший і був умиць вільний. Терешків „партнер” мав намір уникнути зустрічі, смикнув убік.

Я ніби проти двох — але Гриць уже перебрав одного на себе і погнав убік. А той один таки прямує на мене, обома руками тягне за один повід, а конина несе на мене, високо підіймає передні ноги і так ніби тупцюється на місці. Шапку десь мій ворог згубив, шаблю, мабуть, кинув, та за плечима підскакувала піхотинська рушниця.

Спустив я шаблю додолу. Жеребна кобила доплигала до мого коня і стала збоку, видно, звикла ходити впарі. Тепер ми з „ворогом” (треба взяти в лапки) стоїмо стремено до стремена.

Кинув оком навколо. Гриць теж натрапив на „ворога”, той скочив з коня й тікав пішки, за хвилину Гриць і коня і полоненого тяг до мене.

Бій власне кінчився. Будьоннівці сховалися в село, а наші бігали по полю та зганяли докупи будьоннівців, яких коні не хотіли вертатися до села.

„Ворог”, що мені дістався, був на обличчі жовто-зелений, одягнутий у все цивільне, тільки описаний військовим ременем.

Питаю: „Відкіля?”

— З Харківщини! — відповів, а на дальші питання назвав і село, повіт, волость.

— А років?

— Вісімнадцять.

— Доброволець?

І без запиту було видно, що ні.

— Ні, мобілізований.

— Як довго в них?

— Два тижні, везли сюди й „обучали” на ходу. Привезли на оту станцію залізничну, дали обід, по пів пляшки горілки — і в бій.

Це я довідався з балачки з своїм земляком.

Не страшні були будьоннівці, хоч багато їх було, багато...

А може ще більше правди: — нас було малувато...

КНИГА — ЦЕ СВИДОЦТВО

ДУХОВОЇ КУЛЬТУРИ!

НОВИНА!

НОВИНА!

Софія Парфанович

Н А

С Х Р Е Щ Е Н И Х

Д О Р О Г А Х

Повість з мандрівки по чужині.

*Книжка має 420 сторінок друку в
твердій люксовій оправі,
з позолоченням.*

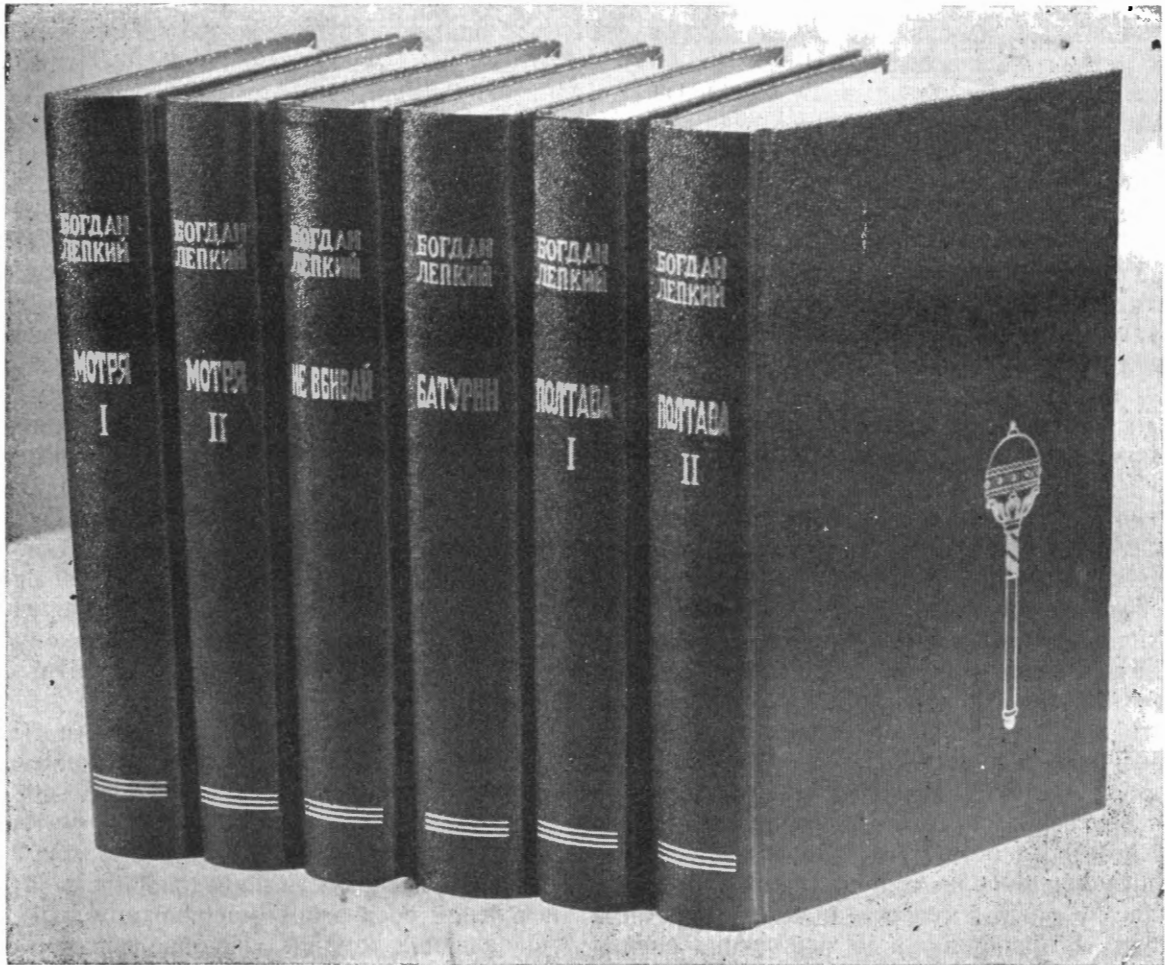
Ціна — 5.00 дол.

Замовлення і гроші слати на адресу:

Dr. Sophie Parfanowycz
3347 Grant Street
Detroit 12, Mich.

ТРИЛОГІЯ БОГДАНА ЛЕПКОГО

МАЗЕПА

6 томів Трилогії Б. Лепкого Видавництва М. Денисюка (ювілейне видання з 1959 року)

МОТРЯ I	388 ст.	БАТУРИН	396 ст.
МОТРЯ II	306 ст.	ПОЛТАВА I	330 ст.
НЕ ВБИВАЙ	416 ст.	ПОЛТАВА II	428 ст.

Разом 2.264 сторінок друку

Ціна за цілість 21.00 дол. на сплати.

Замовлення без завдатку слати на адресу:

MYKOLA DENYSIUK PUBLISHING CO.

2226 WEST CHICAGO AVE.
CHICAGO, ILL., 60622 — USA

АНТОЛОГІЯ ПЕРЕКЛАДІВ З ШЕВЧЕНКА ЧУЖИМИ МОВАМИ
ЗА РЕДАКЦІЄЮ БОГДАНА КРАВЦЕВА

Видавництво Миколи Денисюка, Чикаго 1964,
456 сторінок, тверда оправа, з позолоченням. Ціна 7.00 дол.

На книгарському ринку появилася книжка, що може уважатися гідним доповненням і завершенням усіх дотеперішніх видань творів Шевченка та літературно-критичних праць про Шевченка в ювілейні роки 1961-64. Це антологія перекладів вибраних з „Кобзаря” поезій і поем на різні мови світу. Всіх мов у згаданому виданні — 29, в тому 21 європейська, а решта з інших континентів, між ними вірменська, грузинська, навіть корейська, китайська, японська й інші, передані їх традиційно-старовинним письмом. Окремі статті інформують про історію перекладів тією чи іншою мовою та подають прізвища перекладачів і назви окремих перекладних збірок.

Факт цікавий і вартий більшої уваги. Він свідчить про зріст зацікавлення інших народів та середовищ творчістю Шевченка, в якій вони знаходять, між ін., мотиви та ідеї, співзвучні з їхніми прагненнями. Історія перекладів з Шевченка сягає поза сотню літ. Ще за життя поета появились перші переклади на польську, чеську та російську мови, а тепер їх кількість зростає з року на рік пропорційно до поширення знання про Шевченка поза межами України. Сьогоднішня перекладна література з Шевченка становить уже десятки томів, не враховуючи окремих творів чи їх уривків, розсіяних по різних чужомовних періодичних публікаціях. Зробити їх доступними ширшому загалові практично дуже важко, тож це завдання почасти сповняє видання „Шевченкове слово і слава”. Ця книга, хоч є лише антологією, має ту перевагу, що її може придбати кожний читач і використати її з різною метою.

Поперше, таке видання — переконливий засіб у руках українця — батька чи виховника, що знайомить дітей-молодь на еміграції з Шевченком і його значенням. Подруге, ця книга перекладів дає українцеві добру нагоду до ознайомлення чужинців з творчістю нашого поета зокрема та з українською культурою взагалі.

Хоч Шевченко, ідеолог політично-державно-

го усамостійнення України, вважається передусім національним поетом і носієм національних ідеалів, то насправді значення Шевченка значно більше і значно ширший його ідеологічний горизонт. Його поезію проникають вселюдські ідеали волі-свободи. У його творах золотою ниткою нижеться думка, що здійснення універсального ідеалу волі та миру на землі залежить від перемоги принципу Правди, побудованого на фундаменті справжнього братерства між народами. Ці основні моральні тези, втілені в Шевченкове полум'яне слово, ставлять нашого поета поруч із найбільшими учителями-моралістами Заходу і Сходу та надають його творчості всесвітнього значення.

Завдяки цій рисі своєї творчості Шевченко став близький і рідний одиницям і народам, що цінять волю і розуміють вагу боротьби й жертви за неї. Напр., поема „Кавказ” є не тільки духовою власністю української літератури, але й до певної міри власністю народів Кавказу і всіх поневолених російським імперіялізмом народів „від молдаванина до фіна”. Подібне значення має поема „Неофіти” з прозорою політичною алегорією, спрямованою не тільки проти царського самовладства, але й узагалі проти всіх тиранів і гнобителів вільної думки на землі.

Шевченкова любов своєї батьківщини та ідея братньої любови між народами — це те основне, що промовляє до людської душі із сторінок книжки „Шевченкове слово і слава”. Це доказ, що в хорі геніїв світу наш Шевченко має свій власний голос і має що сказати від себе також іншим народам. Тому цей однотомник вартий зайняти гідне місце на полицях не тільки наших домашніх, але й прилюдних бібліотек або послужити як подарунок нашим друзям чи знайомим іншої національності, що цікавляться літературою. Читач-чужинець, що не знає української мови, знайде добру інформацію про Шевченка в статті Богдана Кравцева англійською мовою.

Візьміть мою руку!

І ось минув рік. Тихо, непомітно, без особливих вражень. Якось не вrostалося у чужий ґрунт, хоч очі сприймали навколишню красу з захопленням. І чому впарі з молодістю крокує непотрібний смуток? Та ж нічого не зміниш, не почуєш удруге обірваної напочатку казки. Є інші казки, реальні, видимі, є повноцінне життя поза власною огорожею. Так думав Олександр Гай, сідаючи в потяг, націлюючись оком на вільне місце біля вікна. У метушні, по дорозі, трапилась чиясь не в міру витягнута нога. Хлопець підніс погляд на її власницю, попросив вибачення. У відповідь саянула білозуба усмішка й веселі чорні очі сказали: нічого, це буває!

Вільне місце було якраз навпроти веселих очей. Пасажир поставив на полицю свою валізу, сів, дістав із кишеньки гребінець і зачесав догори розкудочене світле волосся. Сусідка запитала:

— Ви, мабуть, їдете далеко?

— В Асунсіон.

— Я також туди. У відпустку...

Сміливий закрут брів, уста без фарби, вузенька, випещена, наче взята від манекена, рука тримає на коліні закриту книжку. Гарна. Навіть дуже. Проте, Олександрові не хотілося в цей момент вести розмову. Він сперся ліктем на підвіконня й повернув голову вбік призалізничних будинків, що наче присідали, віддаляючись від поїзду. Тоді зашелестів книжковий папір, і скошене око хлопця зразу вловило кирилицю. Ось воно що...

— Ви українка? — жваво запитав Олександр.

Дівчина ледь здригнулась.

— Ні, я аргентинка.

— Цікавитесь чужими мовами?

— Так. Це мій фах. Я працюю в міністерстві закордонних справ.

— А... вибачте, скільки вам років?

— Дев'ятнадцять... Дивуетесь?

— Дивуюсь. Я й знав, що вам не більше... Веселі очі ще повеселішали.

— А вам двадцять п'ять. Правда?

— Ні, не правда! Двадцять шість. Що ж це ви читаєте?

— „Фата моргана” Коцюбинського. Страшна річ...

— Я бачив ще страшніше. Ви заможом?

— Звідки!

— А золота обручка на пальці?

— Мамина. Мама померла три роки тому й просила, щоб я цієї обручки ніколи не скидала. На ній ім'я батька...

— Яке ім'я?

— Олександр. По-вашому — Олександр. — Мій батько — професор університету...

Тепер уже хлопцеві не хотілось відвертатися до вікна. Радісні чорні очі наче розтоплювали лід у серці, серце звільнялося від туги.

— Ви маєте в Асунсіоні рідню?

— Так. Тітку. А ви?

— Я не маю нікого. Іду блукати. Слухайте, коли ж ви встигли так досконало вивчити нашу мову?

— Ви думаєте, лише вашу? Я володію теж німецькою, французькою, англійською й російською.

— Ого!

— Нема нічого дивного! Я вперта. За рік чужа мова вже перестає бути чужою.

Поїзд зробив якийсь неймовірний зигзаг. Те, що було видно спочатку, за пару хвилин знов опинилося перед очима, а потім почало віддалятися. Кактуси і пальми мали першенство серед подорожньої фльори. Вони стояли вічними сторожами біля залізничної колії і при наближенні поїзду наче плескали вітами-долонями, вітали шумливого залізного гостя.

— Як ваше ім'я?

— Марія. А ваше?

— Олександр.

— О!

— Я, власне, не встиг ойкнути перед вами, бо й я маю на це право... Сказати?

— Скажіть... Що саме?

Гай дістав з кишені гаманця, розкрив його і звідти вииняв якусь маленьку річ, завинену в папірець.

То був перстень. Золотий, вузенький, але досить просторий, певне, з мужеського пальця.

— Марія? Це ваша дружина?

— Коли б дружина, я не ховав би його в кишені. Це те, що ніколи вже не повернеться...

Дівчина задумливо дивилась на перстень.

— От, — сказала вона з посмішкою, — маю двох Олександрів. Як дивно!

Вони розмовляли еспанською мовою, а потім перейшли на українську.

— Знаєте, — зауважила Марія, — є щось спільне в наших мовах. Та ж милозвучність, пісенність, а деякі слова то просто невтямки, хто

в кого запозичив. Наприклад, цибуля й циболя або вино, тільки що в нас наголос на першому складі.

— Це, мабуть, тому, — пожартував Олександр, — що вино часто закушують цибулею. Тут, так би мовити, міжнародне значення...

Наближався вечір. У вагоні засвітили світло й питали, хто хоче мати подушку наніч. Олександр згадав свої поїзди, де можна було лягти на полиці, й зневажливо похитав головою.

— Нащо ж мені подушка? Хіба покласти на коліна?

— Так, на коліна, — підхопила Марія. — А ви не знали? Якщо їдуть родичі, вони сплять по черзі одне в одного на колінах. Так і ми будемо спати. Добре? Візьміть, будь ласка, свій перстень, а то я ще забуду й завезу його кудись...

Олександрові було трохи ніяково. Адже він уперше бачив цю дівчину, а вона просто, по-дитячому, поклала свою голівку на його коліна і, заколисувана ритмічним рухом поїзду, дрімала. Вагон мовчав. Власне, дрімали майже всі, сяк-так примостившись на сидячому місці. Світло, трохи пригашене, клало тіні на обличчя, то зменшувало, то видовжувало їх, але наче не сміло спотворити того обличчя, що було перед Олександровими очима. Який у неї „породистий” ніс! Чудесний, рівенький носик із вузькими дірочками, рожевими при світлі, а під ними напіврозкриті губи. Здавалося, що це ще дитина, чиста й довірлива, яка навіть не може собі уявити, щоб хтось її образив. Від того обличчя віяло пахощами молодості. Ось кучерик відділився від своїх товаришів і ліг окремо, ворушачись, немов чорне пташеня.

В середині ночі дівчина підхопилась, переклала подушку на свої коліна й запропонувала:

— Тепер лягайте ви!

— Е, ні, — сказав Олександр, — що личить вам, не годиться для мене! Передрімаю сидючи...

Марія не настоювала. Було в цьому хлопцеві щось надзвичайно вперте і... принципове.

— Ну, тоді давайте балакати, лише тихенько, щоб не побудити сусідів. Ви давно в Аргентині?

— Три роки.

— Подобається?

— Не дуже. Я ж пересажене дерево, причому дерево доросле, а воно, як відомо, приживляється з трудом...

— Що ви робили в Європі?

— Воював.

— Проти кого?

— Спочатку проти німців, а потім з німцями проти своїх...

— Он як!

Олександр посміхнувся.

— Не схвалюєте?

— Не схвалюю. Ну, як би могла я взяти зброю й іти проти своїх братів? Це щось неймовірне і... недостойне.

— Так думають усі необізнані зі станом речей. Це тяжка тема, Маріє, й потребує довгого часу для вияснення. Давайте говорити про щось інше.

Етимологічний словник української мови

AN ETYMOLOGICAL DICTIONARY
OF THE UKRAINIAN LANGUAGE

Проф. Яр. Рудницького

почав виходити друком у виданнях УВАН
у Канаді.

„Не тільки із звичайної наукової допитливості, але й життєвої konieczності постає дуже важлива потреба в такому словникові..., який би давав відповідь на питання, як те чи те слово історично розвивалось, чи воно оригінальне, чи запозичене з чужої мови. А коли воно чуже, то з якої мови воно прийшло до мови української. Відповідь на такі питання може дати тільки поясняльно-етимологічний словник...”

Сл. п. Проф. Леонід Білецький (1953)

Як виходить із передмови, словник проф. Рудницького опрацьовувався від 1941 року в Празі, ЧСР, потім у Гайдельберзі, Західня Німеччина, а від 1949 року в Вінніпегу, Канада. Є це перший етимологічний словник української мови, що крім літературних слів і назв, подає їхні діалектичні різновиди, історію слів, синоніміку, вивідні форми й походження (етимологію) з обширною літературою в українській і інших мовах.

Цей „наріжний камінь української культури” (за висловом Ю. Лісового) появляється випусками. Ціна \$ 4.00 першого випуску (букви А-Бе — стор. 1 — 96).

MYKOLA DENYSIUK

Publishing Company

2226 W. CHICAGO AVE.
CHICAGO 22, ILLINOIS — USA

Марія кілька хвилин мовчала. Якись тіні пробігали по її гарному обличчю, потім вона витерла зволожені очі хусточкою й потисла Олександрові руку.

— Де ви спинитесь в Асунсіоні?

— В готелі.

— Прийдете до мене?

— Прийду, якщо дасте адресу.

— Звичайно ж, дам! Ви мені ще розкажете все... про своє життя. Такої нагоди, то-пак знайомства в мене, мабуть, більш не буде. А тепер дрімайте, сидючи, якщо не хочете скористатися з моїх колін.

Гарячий, але безвологий Парагвай зустрів мандрівників привітно. Не було жадних прикордонних перешкод, звичайної аргентинської (седулі" (особистого посвідчення) цілком вистачало для в'їзду в чужу державу. Олександрові пригадалися „граніца на замке", патрулі із злющими собаками, хвороблива боязнь тих патрулів, щоб не проскочила, бува, якась одчайдушна персона в соціалістичне царство або навпаки, геть із того царства.

Бразили босі поліцаї й корови, які вільно щипали траву на хідниках. Але загалом — південна безпосередність, охота послужити ближньому потрібними вказівками, велике число крамничок із морозивом та холодними напоями.

Олександр відвіз таксівою Марію, повернувся до центру міста й нерішуче попрямував до близького скверу. Власне, Олександрові було куди йти. Він би, мабуть, і не затримався дов-

го в місті, а почав би розшукувати українську колонію, одну з тих дивовижних осель, де на протязі десятків літ збереглися давні „старокрайові" традиції, де люди живуть окремішнім життям, не бажаючи розчинятись у чужому морі.

Мандрівник мав потаємну мету... Він приїхав „на оглядини", після того, як йому розповіли, що українські оселі в Парагваї — невичерпне джерело постачання наречених... Пора вже Олександрові подумати про родину, набридло тинятися самотою. Але він хотів своєї дівчини, тої, що співає рідних пісень і навчить того ж наслідників. Хотів, аж доки не зустрівся з Марією... Тепер усе пішло шкереберть. Чорні очі зазирали в душу, чекали його ще сьогодні, ввечері...

На що міг сподіватися Олександр? Адже в нього ні фаху, ні становища. Отак собі, працює на фабриці, правда, добре заробляє, та хіба ж йому рівнятись до тої освіченої чужинки?

І все ж таки — надія. Щось тепле, забуте й приспане жорстоким життям розбудила в серці Маріина усмішка — ніжна, майже дитяча. А зволожені очі тоді, в нічній тиші вагону, сказали більше, ніж тисяча співчутливих слів.

Олександр ледве дочекався вечора. Марія вже була передягнена, замість темного, подорожного, в легеньке біле плаття з квіткою на лівому боці грудей і сама була схожа на обмиту росю квітку...

Тітка жила з чоловіком і двома дітьми — підлітками. Вона мала власний будинок і ману-

20-ТОМОВЕ ВИДАННЯ

ТВОРІВ ІВАНА ФРАНКА

Велике (понад 8,800 сторінок тексту та ілюстрації), найбільше з дотеперішніх видань творів Івана Франка, що досі будь-де та будь-коли виходили.

В цьому виданні творів Івана Франка видруковано:

1). 115 оповідань, казок і дитячих віршів; 2). 9 повістей; 3). 5 томів поезій (загально 437 окремих віршів); 4). 14 поем; 5). 7 драматичних творів; 6). 3 томи (близько 1,300 стор.) перекладних творів з інших мов — латинської, англійської, французької, німецької, італійської, польської, чеської, російської, староруської, сербської та ін.

ЦІНА ВИДАННЯ (ТАКОЖ НА СПЛАТИ) \$ 75.00

Замовлення без завдатку слати на адресу:

MYKOLA DENYSIUK PUBLISHING COMPANY

2226 West Chicago Avenue — Chicago 22, Ill., — USA.

фактурну крамницю під ним. Дуже була рада приїздові племінниці, казала, що вона в неї, як рідна дочка.

Почалось частування, потім взаємні розпитування. Нарешті Марія сказала:

— Слухайте, Алехандро, я дуже нечемна, ось і тіточка такої думки... Ну, як я не запропонувала вам спинитись у нас! Ви ж подивіться, які тут апартаменти, не на одного, а на десятох вистачить. Лишайтеся, будем разом проводити відпустку.

Це було для Олександра несподіванкою. Він почервонів від зворушення, але твердо сказав:

— Ні, Маріє, я дуже дякую вам і вашій рідні за ласкаве запрошення, та скористатися з нього не можу. Мені буде зручніше в готелі...

Марія зідхнула, знов уловивши сталеві нотки в голосі хлопця, але стріпнула чорними кучерями й удавано-байдуже відповіла:

— Ваша воля, не смію її силувати! Тоді ходіть, я щось вам заграю. Ви, звичайно, любите класичну музику? Так?

І ось у просторій залі попливла надхненна мелодія „Місячної сонати“. Це була особливо люблена Олександром річ, та річ, яку часто грали колись покійна мати.

Олександр сидів непорушно, а білі рухливі пальці Марії, звуки, що народжувались під тими пальцями, викликали бурю почуттів. Рідний дід, пізніше відібраний. Блискучий офіцер, а потім гнаний скрізь „чужий елемент“ — батько. Старший брат, розстріляний за „промисловий саботаж“. Все це було так давно, наче снилося. А далі... Далі не хочеться згадувати.

Як золотий сон, минули два тижні в Асуїсіоні. Олександр так і не відвідав української колонії, бо... коло нього була Марія. Вона поводилась із ним просто й безпосередньо, так, як поводяться з давно знайомими приятелями, але в межах, що виключали будь-яку інтимність. Олександр розповів Марії історію свого, ще не дуже довгого життя, розповів про нечувану в світі трагедію країни, де контролюється кожен людський крок, і кожне необережне слово загрожує фізичним знищенням. Ось чому пішов він у вороже військо і... програв разом із ним.

— Ви були в боях? — питала Марія.

— Був. І не один раз.

— Убивали?

— Не знаю. Кулі летіли в мене, я випускав свої, а куди вони втрапили — хто скаже?

Дівчина зідхнула й ту розмову закінчила словами:

— Мабуть, ви праві! Нема нічого гіршого, як те, коли в людини відбирають право на влас-

ну думку, хай би навіть це було збоку близьких тобі, а не лише збоку непрошених диктаторів...

Будні столиці нічим не відрізняються від буднів провінції. Після двох тижнів вакацій у Парагваї лишалося п'ятдесят тижнів праці в Буенос-Айресі, дрібних турбот, добровільних і недобровільних обов'язків. Але тепер з душі Олександра втекла туга. Всі вільні вечори він був із Марією і з кожним побаченням знаходив у цій дівчині щось досі незнане, тепле й товариське. Він спостеріг, що Марія з надзвичайним теплом ставиться й до свого батька, ще не старого, але „дивакуватого“ професора. Як більшість науковців, той професор не звертав уваги на життєві дрібниці, а ще був дуже забудькуватий.

— Маріє, ти не бачила моєї течки?

— А ось вона, тату, на стільці...

— Маріє, який сьогодні в нас день?

— П'ятниця.

— Фу, а я думав — середа. Добре, що нагадала, бо в мене, в університеті, педагогічна нарада.

Професор зовсім не вмів поводитись із грішми й віддавав цілком свій заробіток дочці, кажучи:

— Я або витрачу, або загублю. Такий уже з мене господар...

Одного недільного дня Олександр упросив Марію відвідати його „ранчо“. Це не було далеко від міста, хоч ця частина ще тільки заселялась і їй бракувало усталених міських вигід.

Хата в Олександра була нова, побудована за робітничим стандартом: три кімнати, кухня, лазничка. Біля хати щойно розцвітав молоденький садок.

— Це ви наймаєте? — спитала Марія.

— Ні, побудував сам.

— Як то сам?

— А ось так, оцими руками.

Дівчина низала плечима й посміхнулась.

— Ви, мабуть, учились на будівельника?

— Ні, я вчився на лікаря, але це ролі не грає. Ми стараємось опанувати всі практичні фахи, емігрантам інакше не можна...

— А гарно у вас! — сказала Марія. — Свіже повітря, не чути міського шуму. Тепер я буду приїздити до вас на відпочинок.

Олександрові хотілось вигукнути: та лишайтеся тут назавжди! Але... він ніколи не зробить першого кроку. Загубивши все, людина, як найдорожчий скарб, береже свою гордість, не дозволить собі простягнути руку за милостиною...

— Чому ви сумний, Олександр? Зовсім не такий, як в Асунсіоні...

— Я не сумний. Це вам так здається...

— Ходімте до нас обідати!

— Ні, Маріє! Я у вас обідаю майже кожної неділі, а сьогодні ви пообідаєте в мене.

— Он як! У вас обід... з ресторану?

— Для чого з ресторану? Я обходжусь без нього.

Марія здивовано похитала головою і взяла запропоновану Олександром книжку, „поки він усе приготує”...

— Ну, сідайте! — сказав Олександр, розігрівши приготовану звечора їжу. — Тільки не знаю, чи вам сподобається. Це ми називаємо „борщ”, а це „вареники” з м’ясом. Мабуть, ви ще ніколи такого не їли...

Борщ сподобався, вареники також. При цій нагоді Олександр розповів, як в одному українському ресторані аргентинці замовляли обід:

— Ун борщ і дос плятос де вареніки!*)

Марія сміялась і говорила:

— Отак, потроху ви ще зукраїнізуєте наш народ, і вже не одна лише „цибуля” буде йому зрозумілою.

Десь за місяць Олександра спіткало нещастя. Він поховзнувся на цементових сходах фабрики і зламав собі ногу. Пару днів був у шпи-

талі, а потім зробили йому залізну підставку під загіпсовану ногу й відправили додому.

Ходити було можна, хоч і не швидко. Та куди підеш? Людині неприємне власне каліцтво так само, як неприємне воно й для інших. Отже, Олександр узявся за книжки. Він мав намір завершити свою медичну освіту, вже домовився, що його приймуть на перший курс після закінчення трьох. Нічого! Він ще не старий, і зовсім непотрібно йому лишатись до кінця життя фабричним робітником.

Знову настала сонячна неділя. Олександр упорався з кухнею й відпочивав на веранді. З його думок не виходила Марія, національно чужа, але... така сердечна, чутлива, наче струна під пальцями музики-віртуоза... Марія колись сказала:

— Олесю, я не віддаю переваги якійсь одній мові, навіть рідній. Ви бачите, як легко я перехожу з еспанської на українську, з української на німецьку, з німецької на французьку. Можливо, з мене виробиться колись поліглот... Але, якщо вам приємніше постійно вживати лише вашу мову, скажіть, і я цієї приємності ніколи не порушу...

Що ж робити? Відважитись на рішучий крок? А чи не шкодуватимеш потім? Чомусь деякі психологи категорично повстають проти мішаних подруж. Алеж бувають щасливі винятки...

*) Один борщ і дві тарілки вареників.

ЧИТАЙТЕ — ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ ОРГАН УКРАЇНСЬКОЇ САМОСТІЙНИЦЬКОЇ ДУМКИ ТИЖНЕВИК

»ШЛЯХ ПЕРЕМОГИ«

Річна передплата

Звичайною поштою 7.50 - дол. — летунською поштою 12.50 - дол.

„ШЛЯХ ПЕРЕМОГИ” подає правдиві інформації про події на українських землях та приносить обширні відомості про міжнародні події, навішуючи їх в дусі інтересів української справи

„ШЛЯХ ПЕРЕМОГИ” речево дискутує суспільні й політичні питання української еміграції і містить хроніку українського життя з усіх закутків світу.

„ШЛЯХ ПЕРЕМОГИ”— це універсальний часопис української еміграції й тому повинен знайтися в кожній українській хаті.

Ви можете стати передплатником „ШЛЯХУ ПЕРЕМОГИ”, звертаючись на адресу Видавництва:

VERLAG

SCHLACH PEREMOHY

Munchen 8, Zeppelinstr. 67 Bundesrepublik Deutschland

Олександр переступив межу того запального молодечого віку, коли кидаються в воду сторч головою, не думаючи про те, що в воді може бути кам'яна скеля. Він обмірковував усе холоднокривно, хоч і любив Марію, ставив її дуже високо в порівнянні з іншими дівчатами.

В одному лише був вірний собі Олександр. Він не міг поступитися своєю природною гордістю, простягти руку, не будучи певним, що цю руку приймуть. За рік знайомства він не зробив жадної спроби увійти в близькі взаємини з Марією, освідчитись їй у своєму почутті, бодай якимсь віддаленим натяком. А що, коли він почує зневажливе „ні”? Що, коли в Марії до нього почуття звичайної дружби і більш нічого? Все життя своє боявся Олександр показатися смішним, звідси й його замкненість, прагнення незалежності, навіть у найдрібнішій життєвій прояві.

Олександр узяв із столика книжку, розгорнув її, почав читати й раптом помітив на дорозі рухливу струнку постать Марії. Хлопець схопив таборовий „коц” і прикрив скалічену ногу.

— Що це значить? — спитала Марія. — Два тижні не показуєтесь... Розлюбили? І чому закутались, наче хворий?

У дівчини було якесь дивне сяйво в очах. Мабуть, вона щось вирішувала, вагалась, і нарешті прийшла до твердого висновку...

НОВИНКА НА КНИЖКОВОМУ РИНКУ

РОМАН ЗАВАДОВИЧ

ПРИГОДИ

ГНОМИКА

РОМТОМТОМИКА

Ілюстрації

мистця ЕДВАРДА КОЗАКА

Об'єднання Працівників Дитячої Літератури

Торонто

Р. Б. 1964

Нью-Йорк

Видали цю книжку своїми коштами
приятелі письменника

Ярослава й Михайло Шафранюки
в Торонті, Канада

Ціна — 2.50 дол.

Замовляти в адміністрації „Овиду”

— Справді, Олесю, що з вами?

— Я не хотів, щоб ви бачили мене, Маріє. В мене зломана нога, вигляд я маю не дуже привабливий, отже...

— Отже, — підхопила Марія, — ви, мій недобрий гордий юначе! Хіба я не бачила й не розуміла? Ви чекали, щоб вам дівчина перша подала руку... Візьміть же її, якщо хочете...

— Маріє, я жалощів не потребую!

— Жалощів? Ви дивна людина! Жаліти можна кілька хвилин, а любити — вік. Дайте мені ваш перстень і візьміть мій. Я хочу, щоб ви наділи його мені, а я ваш — вам. Адже імен переробляти не потрібно...

І не потрібно було переробляти в дальшому світлого людського щастя.

БОГДАНА РУБЧАКА

ДІВЧИНІ БЕЗ КРАЇНИ

в мистецькому оформленні
критики, як Ол. Бабій, В. Барка, В. Держа-
Оксани Теодорович

Про поезію Б. Рубчака висловлювались такі
вин, С. Гординський, М. Калитовська, І. Ко-
стецький, Б. Кравців, Ю. Лавриненко, В. Ле-
сич, Ю. Лободовські, А. Полоницький, А.
Шум, Г. Черінь.

Ціна книжки 1 дол. 50 цент.

Замовлення та оплату прошу вислати
на адресу:

Bohdan T. Rubchak
3329 W. Potomac
Chicago 51, Ill.

У Видавництві Нью-Йоркської Групи
вийшла третя збірка поезій

Оригінальна поява

Юрій Мошинський

У СВІТІ МИСТЕЦЬКИХ ЧАРІВ

враження з подорожі
63 мистецькі ескізи

Оксани і Юрія Мошинських

Книжка багато ілюстрована має 328 сторінок
друку в твердій люксовій оправі.

Ціна — 5.00 дол.

Замовлення і гроші слати на адресу
„Овиду”

Індія

Індія простягається від Гімалаїв на півночі до Саре Сомогін на півдні на просторі 3.288.880 кв. км. Поверхня Індії дорівнює величиною двом третинам поверхні Європи без СРСР. Жадна країна світу не має стільки контрастів і не є така різноманітна, як Індія. Це велика мозаїка рас і релігій, різних кліматичних зон, суміш цивілізації та примітивізму, багатства й нужди, особливостей тваринного й рослинного світу. Під оглядом кількості населення Індія займає друге місце в світі — 462 мільйони людей. Кожний сьомий пожилець земного гльобу — індієць.

Культура Індії — одна з найстарших у світі і сягає початками 4-го тисячоліття до нар. Христа. Коли арійці прибули до Індії за 1500 років до нар. Христа, вони застали тут високо розвинену цивілізацію, що перевищувала їх власну. Тут уже існували добре розплановані й розбудовані міста з широкими вулицями, парками, санітарними спорудами, домами з каменю або випаленої цегли. Індійці вже тоді знали письмо, відома їм була і техніка оброблювання металів. Мали вони власну релігію, величезні храми й монастирі, прикрашені статуями та фресками.

Уже в давнину Індія вела торгівлю й товарообмін з Вавилоном, Китаєм, Єгиптом і Римською імперією. Багато країн Азії перебувало під культурним впливом Індії: Афганістан, Персія, Цейлон, теперішня Індонезія, Бірма, Сіям, Камбоджа й Китай. Мусульманська релігія прийнялася в Індії в VII стол. під впливом мандрівних купців та арабських завойовників, і таким чином збагатилася культура Індії. В XVII стол. Індія опинилася під впливами європейської модерної техніки й філософії.

Індія була тереном наїздів різних народів. У 327 р. до нар. Христа Олександр Великий вступив в Індію, пізніше його слідом прийшли гуни й арійці. В 711 р. цю країну опанували араби. Від 1450 до 1773 рр. через Індію перекочувалися різні наїзники. Врешті Індією зацікавилися англійці, а далі Вікторія проголосила себе царицею Індії. В 1950 р. Індія одержала цілковиту самостійність і проголосила себе республікою, а через 4 роки приєднала до себе французькі колонії Pondichery, Yanaon, Karical і Mahe.

Індія поділяється на 14 адміністративних областей. Деякі області дорівнюють поверхнею Англії та Італії. Крім того, є ще 6 адміністративних територій, де живуть 2% населення. З огляду на те, що в Індії багато різних мов і дія-

лектів, англійська мова залишилася державною мовою, але в 1965 р. мала б її місце зайняти мова Гінду. Це було і є причиною багатьох розрухів і демонстрацій, бо інші мовні групи вважають, що їх мови не гірші від Гінду.

Хоч в Індії панує цілковита релігійна свобода, проте трапляються криваві зударі між різними релігійними визнаннями, особливо між браманами й мусульманами. В цій країні мають своїх представників майже всі релігії світу. Гіндуїзм є головною релігією Індії і має 300 мільйонів вірних. Мохаммедан є 35 мільйонів. Більші релігійні групи становлять християни, сикхи, буддисти і жиди.

Індія має різні кліматичні зони, температура міняється залежно від положення і сезонів. В північних районах Індії і в Гімалаях зима триває від листопада до березня, в південній частині країни панує тропічний клімат. Період мусунів-дощів починається в липні і триває до вересня.

З Пакістану я переїхав до Індії і зупинився в Калькуті. Це дуже перелюднене місто з 4.500.000 населення. У містах найкраще переконується, що Індія — країна контрастів. Тут прекрасні палати мультимільонерів, а поруч — тисячі безробітних, для яких домом є вулиця. Всюди на світі живуть багаті й бідні, бо таке право життя. Це особливо видно в Індії. Жадні соціальні реформи, написані на папері, але не переведені в життя, не змінять цього стану. Під соціальним оглядом Індія залишилася відсталою країною, бо, хоч проголосила себе республікою, не вміла провести реформ і демократизації. Індія вже не є країною магараджів, бо уряд позбавив їх політичних впливів, деякі їх палати замінив на музеї, проте магараджі надалі залишилися господарськими магнатами. Суспільство Індії поділяється на касты. Кожна каста має власні окремі квартали, школи, храми. Одружуються особи тільки тої самої касты. Праця переходить автоматично з батька на сина.

Нужда в країні велика, особливо це помітно у великих містах. Сюди приходить з провінції багато молодих мужчин, що сподіваються знайти якусь працю. Звичайно праці вони не знаходять, сплять на вулицях, харчуються відпадками, не раз виконують дрібні послуги або запрягають себе в рікші (rikshaw), бо в містах Індії це найдешевший засіб транспорту. На вулицях продавці розкладають свій крам і голосно

вихваляють якість та ціну своїх продуктів. Ремісники влаштовують тут свої робітні і, сидючи на землі, обслуговують своїх клієнтів — стрижуть, голять, направляють черевики й одягу. Міста переповнені мужчинами — тут удвоє більше мужчин, ніж жінок.

Вулиці брудні, брак гігієни, недостає санітарних улаштувань, повітря сповнене неприємним запахом. Хворі лежать і вмирають на вулицях, ніхто ними не опікується. По вулицях ліниво волочаться „святі” корови, у вузьких вуличках вони часто зупиняють увесь рух, але їх ніхто не б'є, не штовхає ні не виганяє. Коли така корова захворіє, то її забирають до спеціального шпиталю і лікують на кошт міста. В Індії у 20-ому столітті здоров'я і життя корови вартніше від людини.

Населення Індії харчується погано і живе в поганих гігієнічних умовах. Це спричинює загальний занепад стану здоров'я, багато людей хворіє на туберкульозу й малярію. Пересічна довгота віку в Індії виносить 34 роки. З уваги на таке становище поширюється комунізм, хоч більшість населення не прихильється до комунізму. Індійці — це релігійні й мирні люди, вони мають власну життєву філософію.

Духовим батьком Індії був Магатма Ганді, а після нього недавно померлий Джавагарлал Неру. Уряд веде неутраляну політику. Відколи Індія сама собою порядкує, її уважають миролюбною нацією. Її політична філософія — невживання сили, однак, коли індійцям не вдалося мирним способом розв'язати справу Гоа на західньому побережжі Індії (простір — 3.400 кв. км., населення — 547.703), то вони силою приєднали цю португальську колонію до своєї території. Не зважаючи на те, що Індія вела дружню політику у відношенні до червоного Китаю і, навіть, намагалася впровадити його до Об'єднаних Націй, це не забезпечило її перед агресією червоних китайців. Вони напали на Індію і силою приєднали деякі частини Індії до своєї території. Так індійська політика невживання сили закінчилася невдачею.

Індійці не йдуть з духом часу, нерado проводять реформи в своїй країні. Щоправда, від початку самостійного життя країна трохи індустріялізувалася, побудовано великі металургійні виробні, збільшено продукцію копалень заліза, золота, міді, мангану, видобуток діамантів, поширено експорт текстильних виробів до інших країн, побудовано нові школи й дороги, але всі ці успіхи не дорівнюють спроможностям Індії.

Під час свого перебування в Індії я часто відвідував індійські родини, щоб пізнати їх спо-

сіб життя. Доми багатих індійців улаштовані розкішно, але на тамошній спосіб: на підлогах і стінах дорогі килими, в куті кімнати завітчанний вівтар, перед ним люди моляться. На стінах образи їхніх святих. Кімнати сповнені приємним запахом кадила і коріння рослин.

Релігія забороняє індійцям споживати м'ясо тварин, птиць, риби, масло й молоко. Їх пожива завжди однакова — риж і „карі” (налисники без молока й цукру), до цього приготровляють різні сосо, городовину, салати, овочі й солодоці, попивають з цукром чай, що має сильний запах гвоздик. Індійці не п'ють алькоголю (навіть вина) ні не кур'ять. Всі вони, навіть культурні й багаті, послугуються при їді руками.

Жінки не перебувають у товаристві мужчин, не їдять разом з ними ні не купаються прилюдно на пляжах. Одягаються вони на свій спосіб, ходять у довгих барвистих суконках- сарангах, любуються в золотих прикрасах — нашійниках, браслетах (на руках і ногах), сережках (у вушах і носах). Сміливіші дівчата, „піонерки поступу”, купаються прилюдно, але в довгих сорочках і шараварах, бо релігія забороняє жінці появлятися перед мужчиною без одяжі. Цензура вирізує з закордонних фільмів сцени з поцілунками, бо уважає їх неморальними.

До приходу англійців в Індії існував варварський звичай: коли помер одружений мужчина, його жінку спалювали живцем разом з ним. Під час цієї „церемонії” нещасна жінка не сміла кричати, мусіла протиставити несамовитому болеві цілковитий спокій і вмирати з погідним обличчям. Та цей звичай належить до минулого, час попрацював на користь жінок. Нині жінки в Індії здобувають високу освіту, займають високі державні посади і приймають активну участь у політичному та суспільному житті своєї країни.

ЛІТЕРАТУРНА НОВИНА

Юрій Коломиець

ГРАНЧАСТЕ СОНЦЕ

ПОЕЗІЇ

80 сторінок друку
з двобарвною обкладинкою і рисунками
Анатолія Коломийця
Ціна 2.00 дол.

Замовлення приймає
Адміністрація „Овиду”

Пакістан

По II світовій війні, по довгих і кривавих зударях між мусульманами і визнавцями релігії Гінду кол. перлина англійських колоній, Індія, поділилася на дві окремі держави — Hindustan і Pakistan. Мусульманська меншина з релігійних причин не хотіла жити разом з визнавцями релігії Гінду в єдиній індійській державі. Території з мусульманською більшістю (994.669 кв. км., 97 міль. населення) відлучено від Індії, і так постав Пакістан, що складається з двох частин, західньої і східньої, віддалених одна від одної Індією і тисячею кілометрів.

Під расовим оглядом пакістанці не різняться від індійців, але духово вони близькі арабам, бо зарабчилися під впливом мусульманської релігії. В 1956 р. генерал Iskander Mirza став президентом Пакістану і проголосив свою країну мусульманською республікою. Спосіб життя в Пакістані мало відрізняється від інших арабських країн. Пакістанці носять довгу арабську одягу, а деякі жінки закривають обличчя серпанками.

З Індії я переїхав до Західнього Пакістану і зупинився в столиці Karachi, що є одночасно найбільшим містом країни (2.100.000 населення). Місто брудне, безладно розбудоване, на вулицях багато жебраків і дітей, що з гідним подиву нахабством переслідують європейців домаганням милостині. Їх годі якнебудь позбутися. Громадою обступають чужинця і кричать „бакшиш, бакшиш!“ (подарунок, могорич). Коли дасте одному з них „бакшиш“, то всі простягають руки, збігаються щораз більшою громадою і не відступають від вас. Якщо не дасте „бакшишу“, то уважайте! — можете бути обплъовані або обкидані болотом і камінням. У темних кручених вуличках буває ще гірше: грабіжники нападають на чужинців і запопадливо граблять усе, навіть одягу...

Коли я робив знімки на вулицях, збіглися мужчини і почали кричати:

— Фотографує наших жінок!

З'явився поліцай і завів мене на станицю. Звичаєве право в Пакістані забороняє фотографувати мусульманських жінок, але писаного права про заборону фотографувати на вулицях нема, тож по кількох хвилинах слуги безпеки мене випустили, але доброзичливо порадили не робити більше знімків.

У Карачі, як у всіх більших містах Азії, багато „сальонів“, де сходяться люди різного віку, щоб забути щоденні турботи і знайти заспокоєння в опіюмі. У країні є офіційна заборона

курити опіюм, але в практиці ніхто на неї не зважає.

Заходжу до курильні опіюму. Велика зала, багато мужчин сидить або лежить на підлозі й курить цигарки або бамбукові люльки. Бачу несамовиті обличчя, напівзаплющені очі — ознаки запаморочення опіюмом. Курильня є рівночасно театром, на сцені виступають актори (тільки мужчини), вони співають і танцюють. Жіночі ролі виконують мужчини, перебрані за жінок, бо в країнах арабської культури жінкам не можна перебувати в чоловічому товаристві. Це створює певні соціальні проблеми і формує своєрідні уявлення про мораль.

В арабських країнах жінок купують у батьків. По шлюбі жінка переходить жити до свого чоловіка. Багаті мусульмани мають по кілька або кільканадцять жінок. Їх релігія дозволяє мати чотири шлюбні жінки і, крім того, можна мати необмежену кількість „жінок на удержанні“. Тут, у гарячому підсонні, жінки дозрівають скоро. Дев'ятилітня дівчина вже може виходити заміж. Дівчата не мають права вибирати собі чоловіків — це вирішують їх батьки. Часто буває, що 12-літня дівчина стає жінкою 70-літнього діда, бо батьки віддають дочку тому, хто більше платить, не зважаючи на вік ні на кількість жінок свого майбутнього зятя. Отож, можна сказати, що поневолені мусульманські жінки не одружуються, як у нас, а тільки „виходять заміж“. Бідні араби (а таких є значна більшість) потребують довгих років, щоб зібрати гроші на купівлю жінки, тому одружуються в старшому віці. В арабських країнах часто можна бачити на вулиці двох мужчин, що проходжуються пліч-о-пліч або обнявшись, як хлопець з дівчиною. Тут цього ніхто не стидається, бо люди уважають це нормальним явищем.

Пакістанці — шоста щодо величини нація світу, але вона бідна й економічно відстала. У Східньому Пакістані над Гангом і Брамапутрою селяни примітивними методами вирощують риж, що є основною їх поживою, а в Західньому Пакістані так само примітивно вирощують бавовну.

Цікаво, що ніхто з численних пакістанських жебраків не вмирає голодовою смертю, бо моральним обов'язком багатих людей і купців є давати пожертви на допомогу жебракам. Жебраків пореєстровано, розподілено за кварталами, і вони в визначених годинах та місцях одержують харчі.

Мандруючи по Пакистані, в малих містечках я не знаходив готелів на європейському рівні. Ті, що є, несказанно брудні, і повно там різних темних типів, що готові людину ограбити, а то й убити за невеликі гроші. Тому я ночував у храмах. При храмах сикхів є окремі чисті кімнати, призначені для знатніших подорожніх, там можна безплатно переночувати. Всі інші можуть ночувати у храмі, а крім того, бідні подорожні дістають їсти. Явище, безперечно, позитивне. Сикхи — гостинні та приємні люди. Вони з зацікавленням розпитували про мою мандрівку. Їх гостинність зовсім некористюлюбна, бо завжди, коли я хотів дати пожертву на храм, вони відповідали, що від мандрівників пожертв не приймають.

У місцевостях, де не було сикхів, я зупинявся в мусулманських храмах. Мусулмани опікувалися мною бездоганно, давали всі можливі вигоди і запрошували залишитись з ними ще кілька днів, але весь час намагалися мене переконати про вищість мусулманської релігії. Їхні духовні добре знають історію християнства. В розмовах зі мною вони вишукували „слабі сторони” християнської релігії і по-своєму їх пояснювали. В одній місцевості, де я зупинився, приїхав до храму вищий духовний, привіз релігійні брошури англійською мовою і, обіцяючи добру винагороду, став намовляти, щоб я вступив до мусулманської духовної семінарії та став місіонером. Він говорив, що я їжджу по світі, маю чудову можливість зустрічатися з людьми різних рас, національностей і релігій, тож мені буде легко поширювати серед них мусулманську релігію. Я відповів рішуче, що я християнин і не думаю міняти релігію, подякував за гостинність і до мусулманських храмів більше не заходив.

Я дивувався, чому вдень більшість крамниць зачинена і мало хто працює. Мені пояснили, що тепер „рамадан”, місяць молитви й посту. Впродовж того місяця від сходу до заходу сонця ніхто не їсть ні не п'є. В той час люди не курять, стримуються від усяких розваг, чоловіки не заходять у свої гареми, зате більшість часу всі проводять на молитві й побожних роздумуваннях. Скінчиться рамадан — знов заповнюються вулиці крикливими продавцями, брудними жебраками й бездомними бурлаками; верблуди спроквола тягнуть вузькими вуличками навантажені вози, в безалькогольних барах танцюють мужчини під звуки меланхолійної арабської музики, курильні опію заповнюються нещасними людьми, з-за високих мурів гарему долітає сміх дівчат — все повернулося до звичайного способу життя.

З Карачі я поплив кораблем до Кольомбо,

столиці Цейлону. Цейлон — острів (65.607 кв. км., 10 міль. населення) на південь від Індії.

Перші чужинці, що прибули на цей острів — португальці, пізніше голляндці. В 1801 р. англійці проголосили Цейлон своєю колонією. В 1948 р. країна стала самостійною. Головою ради міністрів є тепер жінка Sirimavo Bandaranaike.

Більшість населення — індійці, тому й стиль життя на Цейлоні небагато відрізняється від індійського, але життєвий рівень тут вищий. Ця мала країна має першорядні плянтації чаю. Крім того, населення вирощує каву, какао, кавчук, кокосові горіхи, годує худобу, експлуатує копальні заліза, експортує діаманти й перли. Промисловість продукує папір, цемент, хемічні вироби та одягові матеріали. Населення працює, вирубує джунглі, засновує нові оселі, будує дороги. Коротко — життя не таке, як було колись.

Кольомбо (510.000 населення) має великий модерний порт, розташований на морському шляху, що веде з Європи до країн Далекого Сходу. Тут причалює багато кораблів. Одним з них я поплив до ЗДА, а опісля літаком відлетів до своєї Аргентини.

На щастя, не здійснилися пророкування деяких моїх приятелів, що я не закінчу успішно мандрівки по країнах Африки й Азії, бо, як не розшматують мене дикі звірі, то з'їдять людодіди або вб'ють терористи... Я вернувся цілий і здоровий.

— — — — —

Темна тепла ніч. Годинник рівномірно відбиває час. Лежу, роздумую і не можу заснути, бо все, коли пляную нову подорож, огортає мене гарячка.

Я вийшов на балкон, споглядаю на світла Буенос Айресу, прислухаюся до гамору великого міста і відчуваю, що „щось” кличе мене в далекий світ.

Книжка — найкращий дарунок

Вже вийшла з друку повість Я. Острук

„РОДИНА ГОЛЬДІВ”

Ціна книжки в звичайній обгортці 2.50 дол.
у полотняній 3.50 дол.

Для книгарень знижка

Замовлення висилати на адресу:

J. Ostruk

120 Chelton Ave, Philadelphia 26, Pa., U.S.A.

Пакістан

По II світовій війні, по довгих і кривавих зударях між мусульманами і визнавцями релігії Гінду кол. перлина англійських колоній, Індія, поділилася на дві окремі держави — Hindustan і Pakistan. Мусульманська меншина з релігійних причин не хотіла жити разом з визнавцями релігії Гінду в єдиній індійській державі. Території з мусульманською більшістю (994.669 кв. км., 97 міль. населення) відлучено від Індії, і так постав Пакістан, що складається з двох частин, західньої і східньої, віддалених одна від одної Індією і тисячею кілометрів.

Під расовим оглядом пакістанці не різняться від індійців, але духово вони близькі арабам, бо зарабчилися під впливом мусульманської релігії. В 1956 р. генерал Iskander Mirza став президентом Пакістану і проголосив свою країну мусульманською республікою. Спосіб життя в Пакістані мало відрізняється від інших арабських країн. Пакістанці носять довгу арабську одягу, а деякі жінки закривають обличчя серпанками.

З Індії я переїхав до Західнього Пакістану і зупинився в столиці Karachi, що є одночасно найбільшим містом країни (2.100.000 населення). Місто брудне, безладно розбудоване, на вулицях багато жебраків і дітей, що з гідним подиву нахабством переслідують європейців домаганням милостині. Їх годі якнебудь позбутися. Громадою обступають чужинця і кричать „бакшиш, бакшиш!“ (подарунок, могорич). Коли дасте одному з них „бакшиш“, то всі простягають руки, збігаються щораз більшою громадою і не відступають від вас. Якщо не дасте „бакшишу“, то уважайте! — можете бути обплювані або обкидані болотом і камінням. У темних кручених вуличках буває ще гірше: грабіжники нападають на чужинців і запопадливо граблять усе, навіть одягу...

Коли я робив знімки на вулицях, збіглися мужчини і почали кричати:

— Фотографує наших жінок!

З'явився поліцей і завів мене на станицю. Звичаєве право в Пакістані забороняє фотографувати мусульманських жінок, але писаного права про заборону фотографувати на вулицях нема, тож по кількох хвилинах слуги безпеки мене випустили, але доброзичливо порадили не робити більше знімків.

У Карачі, як у всіх більших містах Азії, багато „сальонів“, де сходяться люди різного віку, щоб забути щоденні турботи і знайти заспокоєння в опіюмі. У країні є офіційна заборона

курити опіюм, але в практиці ніхто на неї не зважає.

Заходжу до курильні опіюму. Велика зала, багато мужчин сидить або лежить на підлозі й курить цигарки або бамбукові люльки. Бачу несамовиті обличчя, напівзаплющені очі — ознаки запаморочення опіюмом. Курильня є рівночасно театром, на сцені виступають актори (тільки мужчини), вони співають і танцюють. Жіночі ролі виконують мужчини, перебрані за жінок, бо в країнах арабської культури жінкам не можна перебувати в чоловічому товаристві. Це створює певні соціальні проблеми і формує своєрідні уявлення про мораль.

В арабських країнах жінок купують у батьків. По шлюбі жінка переходить жити до свого чоловіка. Багаті мусульмани мають по кілька або кільканадцять жінок. Їх релігія дозволяє мати чотири шлюбні жінки і, крім того, можна мати необмежену кількість „жінок на удержанні“. Тут, у гарячому підсонні, жінки дозрівають скоро. Дев'ятилітня дівчина вже може виходити заміж. Дівчата не мають права вибирати собі чоловіків — це вирішують їх батьки. Часто буває, що 12-літня дівчина стає жінкою 70-літнього діда, бо батьки віддають дочку тому, хто більше платить, не зважаючи на вік ні на кількість жінок свого майбутнього зятя. Отож, можна сказати, що поневолені мусульманські жінки не одружуються, як у нас, а тільки „виходять заміж“. Бідні араби (а таких є значна більшість) потребують довгих років, щоб зібрати гроші на купівлю жінки, тому одружуються в старшому віці. В арабських країнах часто можна бачити на вулиці двох мужчин, що проходжуються пліч-о-пліч або обнявшись, як хлопець з дівчиною. Тут цього ніхто не стидається, бо люди вважають це нормальним явищем.

Пакістанці — шоста щодо величини нація світу, але вона бідна й економічно відстала. У Східньому Пакістані над Гангом і Брамапутрою селяни примітивними методами вирощують риж, що є основною їх поживою, а в Західньому Пакістані так само примітивно вирощують бавовну.

Цікаво, що ніхто з численних пакістанських жебраків не вмирає голодовою смертю, бо моральним обов'язком багатих людей і купців є давати пожертви на допомогу жебракам. Жебраків пореєстровано, розподілено за кварталами, і вони в визначених годинах та місцях одержують харчі.

Мандруючи по Пакистані, в малих містечках я не знаходив готелів на європейському рівні. Ті, що є, несказанно брудні, і повно там різних темних типів, що готові людину ограбити, а то й убити за невеликі гроші. Тому я ночував у храмах. При храмах сикхів є окремі чисті кімнати, призначені для знатніших подорожніх, там можна безплатно переночувати. Всі інші можуть ночувати у храмі, а крім того, бідні подорожні дістають їсти. Явище, безперечно, позитивне. Сикхи — гостинні та приємні люди. Вони з зацікавленням розпитували про мою мандрівку. Їх гостинність зовсім некорислюбна, бо завжди, коли я хотів дати пожертву на храм, вони відповідали, що від мандрівників пожертв не приймають.

У місцевостях, де не було сикхів, я зупинявся в мусулманських храмах. Мусулмани опікувалися мною бездоганно, давали всі можливі вигоди і запрошували залишитися з ними ще кілька днів, але весь час намагалися мене переконати про вищість мусулманської релігії. Їхні духовні добре знають історію християнства. В розмовах зі мною вони вишукували „слабі сторони” християнської релігії і по-своєму їх пояснювали. В одній місцевості, де я зупинився, приїхав до храму вищий духовний, привіз релігійні брошури англійською мовою і, обіцяючи добру винагороду, став намовляти, щоб я вступив до мусулманської духовної семінарії та став місіонером. Він говорив, що я їжджу по світі, маю чудову можливість зустрічатися з людьми різних рас, національностей і релігій, тож мені буде легко поширювати серед них мусулманську релігію. Я відповів рішуче, що я християнин і не думаю міняти релігію, подякував за гостинність і до мусулманських храмів більше не заходив.

Я дивувався, чому вдень більшість крамниць зачинена і мало хто працює. Мені пояснили, що тепер „рамадан”, місяць молитви й посту. Впродовж того місяця від сходу до заходу сонця ніхто не їсть ні не п'є. В той час люди не курять, стримуються від усяких розваг, чоловіки не заходять у свої гареми, зате більшість часу всі проводять на молитві й побожних роздумуваннях. Скінчиться рамадан — знов заповнюються вулиці крикливими продавцями, брудними жебраками й бездомними бурлаками; верблюди спроквола тягнуть вузькими вуличками навантажені вози, в безалькогольних барах танцюють мужчини під звуки меланхолійної арабської музики, курильні опію заповнюються нещасними людьми, з-за високих мурів гарему долітає сміх дівчат — все повернулося до звичайного способу життя.

З Карачі я поплив кораблем до Кольомбо,

столиці Цейльону. Цейльон — острів (65.607 кв. км., 10 міль. населення) на південь від Індії.

Перші чужинці, що прибули на цей острів — португальці, пізніше голландці. В 1801 р. англійці проголосили Цейльон своєю колонією. В 1948 р. країна стала самостійною. Головою ради міністрів є тепер жінка Sirimavo Bandaranaike.

Більшість населення — індійці, тому й стиль життя на Цейлоні небагато відрізняється від індійського, але життєвий рівень тут вищий. Ця мала країна має першорядні плянтації чаю. Крім того, населення вирощує каву, какао, кавчук, кокосові горіхи, годує худобу, експлуатує копальні заліза, експортує діаманти й перли. Промисловість продукує папір, цемент, хемічні вироби та одягові матеріали. Населення працює, вирубує джунглі, засновує нові оселі, будує дороги. Коротко — життя не таке, як було колись.

Кольомбо (510.000 населення) має великий модерний порт, розташований на морському шляху, що веде з Європи до країн Далекого Сходу. Тут причалює багато кораблів. Одним з них я поплив до ЗДА, а опісля літаком відлетів до своєї Аргентини.

На щастя, не здійснилися пророкування деяких моїх приятелів, що я не закінчу успішно мандрівки по країнах Африки й Азії, бо, як не розшматують мене дикі звірі, то з'їдять людоді або вб'ють терористи... Я вернувся цілий і здоровий.

— — — — —
Темна тепла ніч. Годинник рівномірно відбиває час. Лежу, роздумую і не можу заснути, бо все, коли пляную нову подорож, огортає мене гарячка.

Я вийшов на балкон, споглядаю на світла Буенос Айресу, прислухаюся до гамору великого міста і відчуваю, що „щось” кличе мене в далекий світ.

Книжка — найкращий дарунок

Вже вийшла з друку повість Я. Острук

„РОДИНА ГОЛЬДІВ”

Ціна книжки в звичайній обгортці 2.50 дол.
у полотняній 3.50 дол.

Для книгарень знижка

Замовлення висилати на адресу:

J. Ostruk

120 Chelton Ave, Philadelphia 26, Pa., U.S.A.

Нова інтерпретація „Полтави” Пушкіна

Великий російський поет Олександр Пушкін у своєму творі „Полтава” по-мистецькому змалював бій під Полтавою в 1709 році і перемогу, що мала тоді велике значення для Росії. Поет добре розумів значення цієї перемоги і всю свою увагу звернув на те, щоб звеличити Петра I і знецінити, дискредитувати українського гетьмана Івана Мазепу як нібито „зрадника”.

Таке розуміння значення „Полтави” стало майже догмою в царській і советській Росії. Ніхто навіть з визначних істориків не сумнівався в „правдивості” фактів, поданих у поемі Пушкіна; ніхто не бачив тих темних сторін, які заховуються в поемі умілою рукою поета, дарма що історичні події свідчать про щось інше, що більше відповідає правді.

Висвітленню цього питання і присвятив свою працю Джан Паульс під назвою „Полтава” Пушкіна, що вийшла англійською мовою у виданні Наукового Товариства ім. Шевченка у Сполучених Штатах в серії „Українознавство”, англійська секція.

Книжка має 108 сторінок друку і складається з таких трьох монографій, які раніше були опубліковані в американських і українських журналах: „Войнаровский” Рилеева і „Полтава” Пушкіна, „Історичність „Полтави” Пушкіна”, „Присвята „Полтави” Пушкіна”. До цих монографій автор додав ще вступний розділ про світлі й темні сторони „Полтави”, щоб дати читачеві можливість краще зрозуміти цілу працю і щоб звернути його увагу на недавні советські публікації в цій справі, подані в іншому світлі, що не відповідає дійсності. Крім того, в книжці є передмова професора Романа Смаль-Стоцького, вступні уваги її автора та ілюстрації: Пушкін, краєвид старої України, Рилеев, Карл XII, Іван Мазепа та Марія Волконська.

Паульс розкриває деякі темні сторони „Полтави”, чого досі не зроблено в російській літературі. Навпаки, навіть приховувались ці темні сторони там, де вони є; наприклад, советські вчені не згадують про „драконівську” індустріалізацію за Петра I шляхом використання примусової праці. Пушкін звеличує Петра I, змалювавши цей образ світлими фарбами, тоді як Іван Мазепа поданий у нього як „негідник”, „зрадник”. Наводячи слова Пушкіна „Забыт Мазепа с давних пор”, Паульс відповідає: „Ні, Мазепа не забу-

тий”. Паульс твердить, що Мазепа був світлою постаттю; він боровся за незалежність України і добробут свого народу. Автор каже, що Пушкін, описуючи історичну правду, повинен був служити всьому людству, а він служив лише російському імперіялізмові. В цьому Паульс вбачає головну хибу „Полтави” Пушкіна.

У зв'язку з „Полтавою” Пушкіна для порівняння Паульс докладно розглядає твір „Войнаровский” Рилеева, лідера декабристів, який змалював історичну постать Войнаровського як українського патріота. Войнаровський переконаний, що Іван Мазепа був другом народу, борцем за свободу і ворогом царизму. Паульс спеціально підкреслює, що „Войнаровский” Рилеева 1825 року і „Полтава” Пушкіна 1829 року — це дві історичні поеми, написані під час так званого „золотого віку” в російській літературі. Вони подібні темою, але різні щодо ідеологічної спрямованості. Вони вийшли з-під пера близьких друзів, але різної вдачі, темпераменту і таланту. Рилеев говорив про себе, що він не поет, а лише громадянин, тоді як Пушкін говорив про себе як про поета, що назавжди залишиться в пам'яті народу: „Я пам'ятник собі створив нерукотворний”. Але Рилеев був борцем за свободу, а Пушкін — ідеологом царизму.

Для українського читача дуже важливим є таке порівняння, бо воно розкриває правдиву картину історичних подій, картину, яку приховує від читача Пушкін. Рилеев, як громадянин, як декабрист, говорить правду, не перекокручуючи історичних фактів. Тому й постать Мазепи у нього зображена правдивими, реальними рисами.

В розділі про історичність „Полтави” Паульс спинається на персонажах „Полтави” таких, як Петро I, Іван Мазепа, Кочубей, Марія Кочубей та інші. Тут же він говорить про „Полтаву” в світлі критики.

В кінцевому розділі автор говорить про присвяту „Полтави” Пушкіна. Наводячи думки багатьох дослідників, Паульс стверджує, що „Полтава” присвячена Марії Волконській та її нещасливій долі (її справжнє ім'я — Матрьона, тобто Мотря Кочубей).

Професор Роман Смаль-Стоцький пише у передмові, що „Полтава” Пушкіна, в якій перекокручено історичні факти, має великий вплив на громадську думку в Росії, однак ідеї Мазепи ні-

коли не можуть бути стерті з українського серця. Мазепа став для українців символом їх власного права на існування як незалежної нації.

Звідси значення праці І. Паульса, де розкривається історична правда, перекинутий в „Полтаві“ Пушкіна.

Не зважаючи на ці перекинуті історичних фактів, Паульс в кінцевому висновку все ж таки не зменшує оцінки Пушкіна як поета, мистця. Він пише, що „Полтава“ Пушкіна з дня її появи і донині, не зважаючи на перекинуті багатьох фактів, вважається, за словами російського літе-

ратурознавця Слоніського, твором „об’єктивного історика“. Підходячи до оцінки „Полтави“ Пушкіна з суто літературного погляду, Паульс стверджує це словами іншого мислителя: „Велике мистецтво часто буває більш правдивим, ніж сама історична правда“.

Та не зважаючи на всі ці виправдання Пушкіна, як генія російської літератури, історична правда про Івана Мазепу, як символ українського відродження, не може бути стерта ніяким високим мистецьким твором.

П. Ковалів

ВИДАВНИЦТВО МИКОЛИ ДЕНИСЮКА

ВИДАЛО ТРИ НОВІ (досі ще не друковані) ОРИГІНАЛЬНІ
ТВОРИ СЬОГОЧАСНИХ УКРАЇНСЬКИХ ПИСЬМЕННИКІВ

Юрій Тис НА СВІТАНКУ

біографічна повість з життя
Марка Вовчка

Літературна й мовна редакція:
Ст. Риндик та І. Боднарук
Сторінок 404

Ціна дол. 4.50

Галя Лагодинська ДО СОНЦЯ — ДО ВОЛІ (Мандрівка юности)

— повість —

Літературна й мовна редакція:
А. Калиновський та І. Боднарук.

Сторінок 256

Ціна дол. 3.00

Софія Парфанович ВІРНИЙ ПРИЯТЕЛЬ

(оповідання з життя домашнього
кота з ілюстраціями для старших
і для молоді)

Літературний і мовний редактор.
А. Юрняк.

Сторінок 208

Ціна дол. 2.50

Ціна всіх трьох книжок разом дол. 10.00

MYKOLA DENYSIUK PUBLISHING COMPANY
2226 W. CHICAGO AVE., CHICAGO 22, Ill. — U.S.A.

Книжка проф. П. К. Ковалева „Слов'янські фонемі”

У виданні Наукового Товариства ім. Шевченка в Нью-Йорку вийшла недавно спроба синтезу фонем слов'янських мов в їх історичному розвитку, якої автором є проф. д-р П. К. Ковалів. Технічне оформлення книжки виконав гарно Борис П. Ковалів.

Багатий матеріал з літературних і діалектних слов'янських мов, наведені цитати із 190 авторів різних давніх і нових книжок лінгвістичного характеру, власні спостереження й висновки П. Ковалева становлять велику цінність цієї „спроби” для українського мовознавства.

На цій ділянці автор здобув собі вже давно визначне місце своєю методою у підході до мовних явищ. Ще на кінці тридцятих років ц. ст. його „Нариси з історії української мови”, написані спільно з проф. М. К. Грунським у Києві, видані Українським Видавництвом у Львові (1941 р.), виявили багатий довідковий матеріал, зібраний з давніх пам'яток, від XI ст. починаючи, та із сучасних рефлексів у живій мові.

Згодом, як історик української мови та фонолог, проф. П. Ковалів видавав майже кожного року нові розвідки й основні праці в різних видавництвах на еміграції, як напр. в УВУ в Мюнхені, НТШ в Нью-Йорку, УВАН в Канаді, в „Орбіс”-і в Лювені (Бельгія), в „Слов'янському Огляді” в Лондоні, в „Овиді” та інших журналах, українською, німецькою й англійською мовами.

На нашу скромну думку, велике значення для української науки має його книжка п. н. „Основы формирования украинской мови”, видана в 1958 р. як 29 том Збірника Філологічної Секції НТШ. Тут П. Ковалів стоїть на правильному становищі внутрішнього підходу до питань мови, до її структурних особливостей у фонології й типології, порівнює системи східнослов'янських мов, відкинувши Шахматову теорію про „спільноруську правову”.

Власне до цієї праці найближче стоїть спроба синтезу фонем слов'янських мов, бо бере до уваги історичний їх розвиток в сім'ї слов'янських мов, від індоєвропейської спільноти починаючи. В цій книжці автор розрізняє тридільний

принцип: схід, захід і південь слов'янської мовної території, позначає в ньому окремі мовні спільноти, обсліджує системи навіть таких колишніх мов, як полабська, або таких невеликих, як „сербо-лужицька”, македонська тощо. Він обминає деталі, щоб не затемнювати оригінальних явищ, не завжди дає висновки, а залишає їх іншим дослідникам, не боячись відкритих своїх сумнівів, як напр. „проблеми голосних складотворчих”, обережно підходить до неуточнених явищ, як паляталізація, періодизації півзвуків, зануку носових голосних, безпарних фонем тощо.

А проте нам здається, що до цієї праці треба в майбутньому додати ще конче докладніше дослідження польського „мазуракання”, російського дифтонгічного явища в деяких перехідних говорах (гл. Р. И. Аванесов. Атлас русских народных говоров центральных областей к востоку от Москвы, 57). Для українських явищ потрібні рішучі докази, основані на останніх працях І. Зілінського та І. Панькевича (гл. Нарис історії українських закарпатських говорів. І. Фонетика, Прага. 1958).

У книжці П. Ковалева є вступ про поняття „фонологія”, науки про фонемі, тобто про звуки-одиниці, що служать знаком для розрізнення слів та їх форм.

Таких засобів у кожній слов'янській мові куди більше, ніж звуків. Звернули на це увагу дослідників ще на початку вісімдесятих років попереднього сторіччя такі вчені, як де-Соссюр в Женеві, І. А. Бодуен де Куртене в Казані, Н. В. Крушевський, Л. В. Щерба та інші. Щойно тепер розвивається ця наука в багатьох напрямках.

У книжці є такі основні частини: Голосні фонемі. Праслов'янська система голосних фонем. Історичний розвиток голосних фонем. Приголосні фонемі. Праслов'янська система приголосних фонем. Системи голосних і приголосних фонем у сучасних слов'янських мовах. Література. Список деяких скорочень, скорочені назви мов. Покажчик імен. Зміст по-українському та по-англійському. Сторінок 256 з передмовою автора та ілюстраціями мовного апарату і деяких звуків.

Усі розділи та важні аналізи явищ завершені в закінченнях докладною синтезою.

Ця книжка повинна стати справжнім дорадником кожного славіста!

Книжку можна набути:

Meta Publishing Co.

236 E. 14th Street, New York 3, N. Y.

Д-р філ. Кость Кисілевський

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ,

ЧИТАЙТЕ,

ПОШИРЮЙТЕ

„О В И Д”

„Гранчаєе сонце”

Найновіше видання Нью-Йоркської Групи появилось недавно в друкарні видавництва Миколи Денисюка в Чикаго. Це перша збірка поезій Юрія Коломийця „Гранчаєе сонце” (77 поезій, 80 стор.) в оформленні та з рисунками Анатолія Коломийця. Збірка, присвячена батькам поета, відзначає стилістично завершений період творчості молодого поета. Це сильна концентрація мови й вислову, гідна широкої аналізу критиків.

Юрія Коломийця знаємо з його поезій, друкованих у журналі „Сучасність” та в другому збірнику „Слово” 1965.

Шукання мистецької правди у душі було від віків темою поетичної творчості. Провідником, учителем і пророком на важкому шляху поетів була завжди муза. Юрій Коломиєць присвячує своїй музі поезію „Вечір” (стор. 71):

*Тремтячі пальці,
нерівне дихання —
відчув твою присутність.
Ти звилася коброю
і впилася в мої уста.*

*Не гріх це,
не думай,
гаряче кохати — не гріх.
Я завтра признаюсь
у тяжкому гріху.*

*Покуту знесу
і не перестану,
музо,
тебе любити,
хібащо ти
запричащаєшся зрадою.*

Майже 60 років тому Іван Франко звергався до поета та його музи у „Книзі Кааф” („Семпер тіро” 1906):

(фрагменти):

*Усе, чого тобі цей світ не дасть,
Знайдеш в душі своїй ясніше, краще:
Найвищу правду і найбільшу владу.*

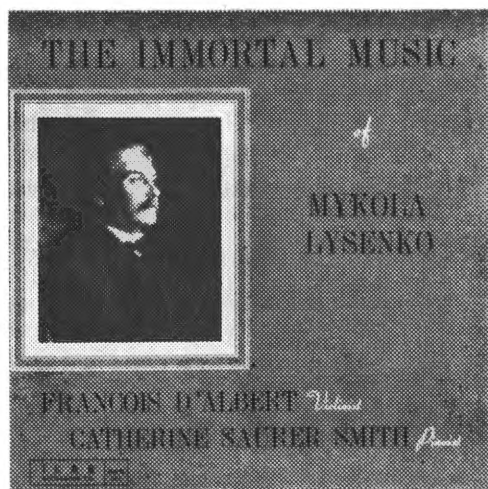
*І бережи на своїй голові
Вінок незв'язний чистоти і ласки
і простоти, мов квіти полеві.*

*У маскаррад життя іди без маски,
На торжище цинізмів і наруг
Виходь з ліхтарнею з старої казки:*

*В ній щезне тіло, появиться дух,
Прозора стане явищ темна маса.
І будь ти людям не суддя, а друг,*

І дзеркало й обнова. Guarda e passa.

ЮТ

З нагоди відзначення 50-их Лисенківських роковин, Видавництво IKAR видало у фірмі RCA Victor платівку скрипкової та фортепіанової музики Миколи Лисенка, що її нагнали світової слави мистці-віртуози: Франсуа Д'Альберт (скрипка) та Катерина Заврер-Смит (фортепіан). Ця платівка під назвою НЕВМИРУЩА МУЗИКА МИКОЛИ ЛИСЕНКА належить до першоякісних щодо мистецького й технічного виконання видань.

Ціна 4.95 дол.

Замовлення і гроші слати на адресу:

MYKOLA DENYSIUK PUBLISHING CO.
2226 WEST CHICAGO AVE.
CHICAGO, ILL. 60622, — U.S.A.

Подорож до трьох матерів

Ще в квітні 1960 року о. А. Кушак з Гікс-зілю, біля Нью-Йорку, розпочав свою довгу подорож, про яку він, живучи у вирі американського життя, уже 32 роки мріяв, очікуючи відповідної нагоди, щоб відвідати стареньку 83-літню матір, рідну Україну і Святу Землю, де звершилась велика місія Спасителя. Ця подорож тривала майже 4 місяці і дала йому багатющий матеріал, який він опрацював у формі спогадів і видав окремою книжкою під назвою „В обіймах матерів”. Заголовок має символічне значення. Цими матерями є його рідна мати, яку він відвідав після довгих літ розлуки, мати-Україна, за яку він боровся за молодих років свого життя і мати-Свята Земля, де народився і прийняв смерть на хресті Ісус Христос.

Такий сенс книжки, яку написав о. А. Кушак під свіжим враженням від цієї „триєдиної подорожі”, за влучним висловом автора передмови протопресвітера І. Губаржевського. Книжка має 138 ілюстрацій і читається з захопленням. Вона надзвичайно цікава тим, що в ній переплітаються події і живі люди, що беруть участь у цих подіях. Автор нічого не обминув на шляху своєї подорожі, описуючи ті місця, де він спинався.

За час своєї подорожі о. А. Кушак найдовше пробув у своєму рідному селі Лежахові, у своєї матері та рідні. Це була *перша мати*, що прийняла його в свої обійми. Він не попередив з певних міркувань про свій приїзд, і „моя поява в рідній хаті, — пише він, — була великою несподіванкою для мами й сестер”. Пригадалися авторові давні часи його квітучої батьківщини і пізніші часи, про які розповіли йому, часи руїн, що їх спричинили польські банди, понищивши цілі села з людьми разом. Аж болісно стає, коли читаєш імена десятків знайомих йому людей, які „були замордовані поляками”. Автор згадує й про інші місцевості, як Перемишль (де в гімназії вчився о. А. Кушак), Пискоровичі (село, де близько 1300 душ населення згинуло від кулеметного вогню польської „акції”) та ін. Швидко промайнули дні в рідному селі. Настав час прощань з матір'ю та рідним селом і від'їзду до Львова, а далі до Києва.

Майже все село зійшлося, щоб попрощатись з своїм земляком. Але найтрагічнішою була картина прощання з матір'ю. „Стояла бідненька і, коли я підійшов, щоб подякувати їй за гостину, вона з усмішкою сказала: „Дякую тобі, що не

забув і приїхав мене відіти, жись послухав мене, нех мої мулітки відуть тебе по дорогах, якими будеш їхав, а милостивий Господь нех заведе тебе щасливо до порогів твого дому” — і в обіймах моїх припечатала свої бажання материнським незрадливим поцілунком”.

У Києві о. А. Кушак відвідав Києво-Печерську Лавру, Святу Софію, Володимирський собор, Аскольдову Могилу, Андріївський собор, Шевченківський парк, Ботанічний сад. Він згадує про свої враження від того, що він бачив і чув у Києві, описуючи мальовничими фарбами, яким є краєвид — Київ. Хто жив колись у Києві, на того книжка о. А. Кушака справляє незабутнє враження: перед ним стає той самий пам'ятник св. Володимира. Володимирська гірка, пам'ятник Шевченкові в парку його ж імені та ін. Рідна земля — Україна, її столиця Київ — це та *друга мати*, в обіймах якої він був, захоплюючись її чудовою природою, пам'ятками старовини, чудовою піснею про „Рушничок”, що її він чув у Шевченківському парку і що мелодійно лунала з гучномовця:

*Рідна мати моя, ти ночей не доспала
І водила мене у поля край села
І в дорогу далеку ти мене на зорі проводжала,
І рушник вишиваний на щастя дала.*

Від цієї пісні він не міг стримати сліз і кілька разів згадує про неї вже в дальшій подорожі.

З Києва о. А. Кушак почав уже третій етап своєї подорожі — до Матері — Святої Землі. Він від'їхав через Одесу до Царгороду, де в окремій дільниці міста, Фанарі, насамперед відвідав Вселенського Патріярха Атенагораса. Патріярх зустрів його особливо сердечно, бо знає його з 1931 року, як він висвячував о. А. Кушака на священника, будучи тоді Патріяршим Екзархом у Сполучених Штатах.

З Царгороду о. А. Кушак разом з своїми супутниками виїхав до Салонік, грецького міста, що приваблювало паломників своїми святинами. А звідти — до Афону, на Чернечу гору, що славиться своїми монастирями ще з 961 року. Автор докладно описує життя в цих монастирях, вказавши на „перші ознаки життя наших земляків на Афоні, ознаки, позначені X і XI століттями”, тобто часами св. Володимира і Ярослава Мудрого. Згадує також і українців, що перебували на Афоні: Антонія Печерського (що згодом засну-

вав Києво-Печерську Лавру), Паїсія Величківського (родом з Полтави), Івана Вишенського (родом з Судової Вишні в Галичині) та ін. По дорозі відвідав ще ряд міст, а звідти прибув до Єрусалиму, центру Святої Землі.

У своїх спогадах о. А. Кушак з почуттям згадує цей момент: „Якесь надзвичайне почуття охопило мене, коли я переїжджав через річку, у воді якої охрестився Той, в ім'я Якого хрестять усіх християн і місцям земного перебування Якого їду я з далекої Америки поклонитися”. На Гробі Господньому він прочитав молитву за спокій душі гетьмана Івана Мазепи і відвідав усі інші Святі Місця, докладно описавши їх з переживанням радості, що тепер йому доводиться йти слідами Христа, який приніс тут викупну жертву за гріхи людей.

Нарешті настав час повороту додому. Маршрут проходив через Італію, Швейцарію, Бельгію і Англію. Прибувши до Лондону, о. А. Кушак насамперед відвідав свого старого приятеля з молодих років, протопресвітера І. Губаржевського, що був тоді Адміністратором Української Православної Церкви в Англії. Він пригадує часи першої зустрічі з родиною Губаржевських в с. Паланці, Вінницької області, в 1920 році, в часи визвольних змагань, в яких брав участь і о. А. Кушак, знаходячи в родині Губаржевських (о. Володимир був священником) ширість і захист в небезпечні хвилини. Тепер через 41 рік, сталася друга зустріч, радісна й зворушлива.

Пробувши кілька днів у Лондоні, о. А. Кушак став готуватись до виїзду на пароплаві на

свою нову батьківщину, „в улюблену країну волі, добра і життєвих вигод”.

Прибувши до нью-йоркського порту, він був зустрінутий тими ж самими друзями, що проводжали його. Він подякував Богові, що поблагословив його наміри їх здійсненням у подорожі, про яку він так довго мріяв.

Оригінальне видання книжки о. А. Кушака одночасно двома мовами — ліва сторона українською мовою, а права англійською — робить її приступною для читача значно ширших кругів — не тільки українського читача, але й англомовного. А самий зміст книжки такий цікавий, насичений фактами життя, що, читаючи, не можна відірватись. Особливо докладно описана Свята Земля, яка притягала найбільшу увагу автора. Свої спостереження автор намагався зв'язати з біблійною історією тих місць, де він був. А він був усюди, де тільки ступала нога Господня. І все це подано в такій прекрасній літературній формі, що коли читаєш, то переносишся в той світ і разом з автором переживаєш щасливі хвилини його подорожі до трьох матерів. Тому книжку можна рекомендувати для читання не тільки старшим, але й молоді, яка матиме в ній надзвичайно цінний матеріал у вивченні основ релігії та старозавітної і новозавітної історії.

Велика доля заслуг цього видання належить мовному редакторові протопресвітерові І. Губаржевському, що разом з її автором подбав про чистоту й правильність української літературної мови, яка є великою прикрасою цієї прегарної книжки.

Т В О Р И ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

ЮВІЛЕЙНЕ ВИДАННЯ В 14 ТОМАХ — ЦЕ

ТРИВКИЙ ПАМ'ЯТНИК ГЕНІЄВІ УКРАЇНИ

ВИЙШЛА З ДРУКУ

поема Олексі Бабія

„ПОВСТАНЦІ”

Книжка має 180 сторінок.

Ціна одної книжки \$1.75

Поему „Повстанці” можна купити:

Ukrainian Bookstore,
2315 CHICAGO AVE., CHICAGO, ILL. USA.

Книгарні й кольпортери дістануть опуст.

Книжка великої літературної вартости

„ОСТАННІЯ ПРОРОК”

роман ЛЕОНІДА МОСЕНДЗА

456 сторінок друку. Ціна книжки: у твердій оправі \$6.00, в картоновій — \$4.50. Видано заходом Ділового Комітету для видання творів Л. Мосендза в Торонті.

Замовляйте в Адміністрації „Овиду”.

ЗУСТРІЧ ЄПІСКОПА ЯРОСЛАВА ГАБРА З ГРОМАДЯНСТВОМ

З нагоди виїзду Єпископа Дієцезії св. о. Николая Кир Ярослава Габра на останню сесію Вселенського Собору, відбулася в Чикаго зустріч Владики з громадянством.

За почином і на запрошення парохів Катедральної Церкви св. о. Николая о. шамбеляна Петра Леськова в цій зустрічі прийняло участь коло 250 осіб: катедральні отці, парохі й сотрудники довколишніх парохій на чолі з Генеральним Вікарієм о. прелатом В. Паскою, члени Суспільно-Господарської Ради при Епархії, представники церковно-релігійних і світських організацій, а в тому також представники молоді.

Зустріч відбулася в залі відомого в Чикаго Пік Конгрес Готелю в суботу 28 серпня 1965 р.

Вступну промову виголосив о. шамб. Петро Леськів — про стан парафії і парафіяльної школи на протязі останнього року, себто за час, відколи він є парохом Катедр св. о. Николая, інформуючи

також про плян реалізації побудови дому для старших і відпустового місця.

Про генезу й потребу зустрічі говорив Осип Дацко, під проводом якого зустріч пройшла з великим успіхом.

Від української молоді промовляв Юрій Миськів, голова „Обнови”.

Від Суспільно-Господарської Ради при Епархії св. о. Николая промовляв її секретар Степан Скробач.

Головними промовцями зустрічі були відомий громадський діяч д-р Мирослав Харкевич і Владика Кир Ярослав Габро.

Обидві промови — це справжній діалог на вершинах.

Речник мирян всебічно з'ясував проблему: „Якою хотіли б вірні бачити свою Церкву і її провід”, наголошуючи, що „ми хочемо бачити нашу Церкву, як найбільшу цінність, сильною і українською не лише по формі, але в першу чер-

гу по змісті”, і стверджуючи, що вона „була, є і мусить залишитися українською, бо така її істина”.

„Чикагська дієцезія є інтегральною частиною Української Католицької Церкви” — звучала відповідь Владики, компетентного представника нашої Ієрархії.

З уваги на поширення „Овиду” в цілій діаспорі, друкуємо повністю обидві промови, виголошені на поза-церковному форумі, на терені наймолодшої чикагської Дієцезії, бо вони є доказом, що ми в цілому світі всі прямуємо до того, щоб (за голосами, що пролунали на подібній зустрічі з Владикою Володимиром у Парижі), утримати нашу Церкву в діаспорі у її традиційних формах та щоб у висліді спільного домовлення українського таки Єпископату — ще навіть перед створенням Патріярхату — перетворити Єпископську Конференцію в свого роду окрему Консисторію під проводом Верховного Архієпископа.

„Українська Католицька Церква була, є і мусить залишитися українською”

ПРОМОВА Д-РА М. ХАРКЕВИЧА

Преосвященний Дорогий Владико Ярославе!

Це перший раз вірні нашої Епархії сходяться поза церковним тереном з своїм Владикою. Безсумнівно, це для нас всіх подія велика й радісна.

Мені припало почесне, але, може, не зовсім популярне завдання не лише висловити нашій Ієрархії подяку і признання за працю й труднощі, але теж розказати про наші надії та побоювання.

Ця наша зустріч з Вами відбу-

вається саме накоротко перед нашим виїздом до вічного міста Риму, на, мабуть, останню сесію Вселенського Ватиканського Собору. Скоро знову засядете поруч інших українських Владик і разом з князями Католицької Церкви цілого світу будете радити й рішати про долю нашої Церкви, може, на цілі століття.

Коли людський розум береться завоювати міжпланетні простори, а відважні лицарі космосу готують свої судна в подорож на місяць,

грядуть зміни в нашій відвічній непорушній організації — Святій Церкві. Ці справи нас цікавлять і хвилюють, зокрема на думку, що доброго принесуть і що дадуть нашій Українській Церкві.

Так водиться, що як хтось дорогий їде в далеку подорож, то йому бажать доброї дороги, щасливого повернення і прощають квітами. Замість квітів, прийміть ці наші думки й побажання, хоч вони не розкішні і не запашні, але щирі і ніколи не зів'януть. Нехай ці наші надії та

хвилювання будуть з Вами, поруч Вашого Ангела Хоронителя, коли будете помагати вирішувати переважні питання, що стоятимуть перед Конференцією Українського Єпископату. Нехай будуть з Вами, коли будете віддавати свій голос на пленумі Вселенського Собору.

Український нарід, якого невід'ємною частиною ми є, де б ми не жили і якою розговірною мовою ми б не говорили, перебуває в перманентній, затяжній боротьбі за своє існування з найбільше жорстким і перфідним ворогом, якого знала історія. Боротьба не йде за кордони, за багатства чи світогляди. Вона йде за саме біологічне збереження нації, за найцінніші людські цінності — за право на свою індивідуальність, віру в Бога, за право на свою мову, культуру й історію.

Чи то не був премудрий акт Божого Провидіння, що така велика група українських людей усякого соціального походження, різних політичних поглядів, з усіх закутків розлогої України опинилася, часом навіть у найбільш фантастичних обставинах, на цій великій вільній американській землі? Ми сьогодні найбільше упривілейована частина української нації, але це наше упривілейоване становище накладає на нас теж обов'язок не лише зберегти себе самих, але в першу чергу зберегти наших дітей та дальші покоління.

Наше положення розсіяних без кореня у вільному світі є специфічне і ставить до нас усіх специфічні вимоги. Завдяки нашим піонерам, на яких ми лише можемо бути горді, але яких ряди так скоро проріджуються, та з напливом нової динамічної еміграції українське життя так гарно й буйно розвивається. Але вже тепер, по доволі короткому часі, бачимо сповільнен-

ня темпа, бачимо втому, а то й стагнацію. Чи зможуть усі ці громадські та громадсько-політичні організації довго діяти чи, навіть, існувати без допливу молододі крові чи, навіть, без свіжих ідей? Що станеться з нашою збірнотою, як теперішні її провідники відійдуть, втомляться чи хоч би знеохотяться?

Саме тут наші очі звертаються до Української Церкви, яка існувала, існує і буде існувати, яка була, є і мусить залишитися українською, бо таке її призначення. Ми, вірні, хочемо бачити нашу Церкву, нашу найбільшу цінність, досконалою, сильною і українською не лише за формою, але в першу чергу за змістом. Ми бачимо багато т. зв. етнічних груп, чи, точніше, національностей, яких члени є дуже добрими американськими громадянами і патріотами, які займають часто вирішальні ключові державні становища, але залишаються теж патріотами своєї кровної батьківщини чи батьківщини своїх батьків і дідів. Чому ми, українці, маємо бути інші? Таж наші найістотніші інтереси покриваються з інтересами цієї країни, як нічий більше. Ми не можемо допустити, щоб українство на землі Вашингтона перестало існувати з нами і з нашим поколінням. Ми мусимо подбати про тяглість і наступні зміни.

Поза батьками найважлишу роль може в цій переважній справі відіграти українська школа як інструмент чи засіб Церкви-учительки. Сьогоднішні діти — це завтрішні сенатори, генерали, політики, це завтрішні амбасадори української справи. Щоб вони могли почесно виконати завдання, не вистачить їм самого тільки знання українського побуту. Українські пісні, танці чи вишивки — це дуже гарна річ, але ще важніше, щоб вони знали, хто вони, чий сини, ким і за що закутий

їх нарід та як допомогти поневоленій батьківщині.

Організації молоді, які тепер ведуть велику роботу, потребують і ще більше будуть потребувати інтенсивної допомоги нашої Церкви. Наша молодь сповнить надії своїх батьків лише тоді, коли буде виростати в моральній християнській атмосфері, а її може створити активна участь наших духовних отців не лише в школах, але теж у молодняцьких організаціях. Для здійснення великих намірів та важких завдань потрібні не лише рядові виконавці, але, в першу чергу, великі авторитети — провідники. Той самий ворог, що скрито-вбивством чи провокацією ввів у минулому позбутися грізних для себе провідників, напевно змінить тактику. Він доложить усіх зусиль, щоб нові провідники-авторитети не творилися, щоб наша еміграційна спільнота залишалася отарою без пастиря. Наша розсвареність і громадська та політична невиробленість витворює добрий клімат для дії ворога.

Віriamo, що церковна Ієрархія найбільше імунна проти такої ворожої дії. Селекція, дисципліна і послух та далекойдуче плянування роблять з нашої Церкви твердиню. Тому надіємося, що з наших молодих духовників повинні й напевно виростуть великі провідники, не лише церковні, але й цілого нашого зорганізованого українського життя, так, як воно вже не раз бувало в минулому.

Наше духовенство як тіло неполітичне і надпартійне вже тепер має широке поле діяння як поєднуючий, консолідуючий чинник у наших громадських і політичних сварах та непорозуміннях. Одначе передумовою успіху і мандатом мусить бути об'єктивне ознайомлення та по змозі активна участь в гро-

мадському житті. Це ніяк не значить, що наша Церква чи духовенство мали б вести ціле громадське життя—вони мають свої окремі завдання й цілі. Хочу лише вказати на можливості потенціяльні, які могли б вийти тільки на користь нашої цілої української збірноти.

Як важною є тісна співпраця нашої Ієрархії із світськими організаціями, вказують останні події українського життя в Чикаго. Всі ми віримо, що ці ферменти — це явище перехідне, все ж таки шкода дорогого часу й енергії, що їх деякі одиниці витрачають у боротьбі за форму. Наше і так роздрібнене життя ще більше затомізувалося. Вчорашні приятелі стали сьогоднішніми ворогами, але, дасть Бог, поєднаються і стануть знову приятелями, хоч шрами залишаться на довгий час. Дуже прикрим явищем були і є спроби втягання молоді в цей конфлікт. Місце молоді там, де об'єднання, а не там, де роз'єднання. Як ми цим молодим недосвідченим людям зможемо пояснити девізу нашого Первоієрарха Кардинала Йосифа: "*Ubi concordia, ibi victoria*". Ці події виявляють слабкі місця в нашій громадській структурі та як багато шкоди можна наробити, коли пристрасті беруть верх над політичним розумом.

Дотепер я висловлював наші, може, максималістичні побажання до нашого церковного проводу. Цей розділ можна б назвати: Якою хотіли б українські вірні бачити свою Церкву і її провід. Завдання безсумнівно великі, може, навіть, понад сили, але почесні й конечні. Які є передумови сповнення цих завдань і як ми вірні можемо в цьому великому ділі допомогти?

В першу чергу потрібне завершення структури нашої Церкви, себто копули над могутнім храмом, гей би корони над мітрами, у фор-

мі Українського Патріархату. Ця мрія — витвір державницьких прагнень цілої нашої нації, і над цією проблемою церковні чинники вже віддавна трудяться. Після акції збирання підписів і їх висилки нам залишається надія і терпеливість. Публічні палкі дискусії та пресова полеміка, в якій часто беруть участь люди до цього, може, найменше покликані, справі ніяк не допоможуть. Однак ми непохитно віримо, що українці, хоч політично поневолені й окуповані, але вільні духом, дістануть свого духовного суверена в особі Українського Патріарха.

Дуже радісним і будуючим явищем було для нас створення чи пак скликання Конференції Українського Єпископату. Ми дуже хотіли б й раділи б, щоб ця Конференція була постійним органом, який виконував би обов'язки Патріарха в час інтеррегнум. Єдність нашої Церкви, через її розсіянність у діаспорі, може бути єдино збережена таким координаційним надрядним чинником, який був би визнаний нашими всіма Владиками. Сьогодні тут не місце аналізувати дотеперішні успіхи цієї Конференції і я до цього не компетентний. Ми дуже добре знаємо, що проблеми тяжкі та довгий час лежали облогом. Вони вимагають солідних студій і часу.

Сильно віримо, що Ви, наші Владики, знайдете спільну мову. Сподіваємося, що з активною піддержкою і співпрацею вірних зможете побороти територіяльні й побутові перешкоди. Нехай у недалекому майбутньому хоч у церковно-релігійній ділянці не буде американських католиків-українців, німецьких чи аргентинських українців-католиків, нехай будуть лише католики-українці!

Вже тепер видно, а майбутнє ще більше покаже, яка величезна

праця стоїть перед нашою Церквою, перед її Владиками та священством. Биноградник Христовий та національна нива буде вимагати багато, багато відданих працівників.

Рішати будуть не лише святість, відданість, освіта чи інші чесноти, важне слово будуть мати числа. Коли кількість українців-католиків нашої чикагської метрополії становить приблизно половину кількості українців передвоєнного Львова, то як виглядає відношення кількості священників до вірних? Застерігаюся, що неможливо без відповідних студій послуговуватися точними цифрами, та, мабуть, відношення 1:5 буде дуже близьке до правди. У Львові було понад 100 священників, а в нас — не більше десятиох. Кількість усіх українців-католиків у вільному світі буде дорівнювати приблизно половині кількості українців Західньої України. Там ми мали три високі богословські школи, з 30 до 50 студентами на одному курсі. А як виглядає ситуація хоч би тут, в Америці, зокрема коли йдеться про чисельність курсів?

Справа покликань — це не лише тема недільних проповідей, але й пекуча справа всенационального характеру, це тривога вже тепер, вже сьогодні. Ніхто інший, лише ми, батьки, можемо й мусимо вказати нашим дітям на важливість священничого стану. Через пошану його й зацікавлення в його світлах і тінях та через стислу співпрацю із священством можемо підготовляти молодих adeptів на слуг Богові й українській справі. Нам не так важно, хто буде вести електронну промисловість чи плянувати продукцію авт. Певно, ми хотіли б, щоб наші сини були астронавтами чи першими у Вест Пойнті, але нам переважно, щоб Українську Церкву вели українські люди, щоб українською

душею опікувався український священник.

Наша церковна влада цим станом непокоїться довгі роки й робить, що може. Недавно була надрукована стаття о. Купранця, з якої виходить, що, коли не буде радикальної зміни, то в зовсім недалекому майбутньому священники-чужинці будуть становити більшість серед нашого духовенства, а вкінці переберуть його керму. Це значить, що ми, українці, на релігійному полі опинились би в позиції примітивного колоніального народу, для якого чужі мусять організувати духовну опіку. Наша спільнота стала б місієним тереном.

Тому, дорогі матері й батьки, коли не можемо виряджати своїх синів з рушницею в руці боротися за Україну, то нехай вони борються за українську правду з хрестом у руці, бо він завжди переможе.

Нам усім ясно, що зможемо себе зберегти та сплатити нашій батьківщині хоч частинно довг, коли прийде слушний час, лише тоді, коли будемо об'єднані, лише тоді, коли наші зусилля і наша праця будуть рівнобіжні з дією нашої Церкви. Рівночасно із зорганізованою та здисциплінованою армією духовенства мусить маршувати така сама армія вірних.

Безсумнівно, кожна людина має право на свою думку чи опінію в

тій чи іншій справі. Але теж існують справи великі, святі, безспірні принципово. До вирішування цих проблем та займання до них становища потрібний орган, який мав би мандат абсолютної більшості та був би еманациєю чи репрезентациєю загалу.

Існує велика кількість церковних чи пара-церковних світських організацій, яких головним завданням є поміч і співпраця з духовенством. Їх завданням є поглиблювати та поширювати християнську доктрину на цілість нашого зорганізованого життя. І так, як дуже конечним було скликання Конференції Українського Єпископату, так само є конечним створення надрядного завершуючого центру усіх українських католицьких організацій. Це був би наш парламент. Усякі дії на церковно-релігійному полі поза тим органом були б розцінювані як анархія. В системі такої організації не було б місця для таких абсурдів, що перший-ліпший рядовик визнавав би лише самого генерала-команданта фронту, але не визнавав би команданта свого роя, своєї чоти чи сотні. Про цю проблему тепер пишуть більше в нашій католицькій пресі, це скоро перейде з плянувальної стадії в дію і буде вимагати багато застанови та труду. Успіх цього задуму і поборення всіх перешкод буде найкра-

щою пробою наших сил.

Ми горді з того, що нашу наймолодшу Епархію очолює і репрезентує наймолодший український Владика, Преосвященний Ярослав — князь Церкви. І кожному пригадується інший Ярослав із старовинних часів — Ярослав Мудрий, князь хоробрих русичів-українців. І так, як той древній князь закріплював свою державу, будував Божі храми, ширив світло науки і християнської віри, так само віримо, що наш Преосвященний Владика поведе до світлого завтра не лише свою і нашу Епархію, але причиниться теж до розцвіту цілої нашої Української Церкви та української правди.

Дорогий Владико Ярославе, коли прибудете до Риму, передайте від нас усіх Його Блаженству, Блаженнішому Кардиналові Йосифові вислови нашої найглибшої пошани й найщиріші побажання щедрих Божих благодатей кріпкого здоров'я і сили в трудах для добра Української Церкви і Українського Народу.

Вертайтеся, Преосвященний Владико, щасливо додому, до своєї Церкви, до своїх вірних, до своїх великих діл.

Наші молитви, вдячність за Ваші труди, синівське прив'язання і любов завжди будуть з Вами.

„Чікагська Дієцезія є інтегральною частиною Української Католицької Церкви”

СЛОВО КИР ЯРОСЛАВА ГАБРА

Високоповажаний Пане Тостмайстре, Впр. і Всч. Отці, Вельмишановні Представники релігійних і громадських організацій, Дорогі Гості!

Почування особливої радості огортають моє серце, коли бачу пе-

ред собою таку численну і добірну аудиторію. Тож, на початку мого святочного слова до Вас дозволяю те, мої дорогі, привітати вас усіх з глибини мого серця і висловити найщирішу подяку ініціаторам цієї святочної зустрічі із парохом Катедрі отцем шамбеляном Петром

Леськовим на чолі. Сердечна подяка і вам, мої дорогі гості, що не погордили запрошенням, а прибули так масово на цю зустріч перед моїм виїздом на четверту сесію Другого Ватиканського Вселенського Собору в Римі. Ми зустрілись сьогодні, як одна велика родина, поєднана

спільними ідеалами і спрямована до одної мети.

В житті одиниць, родин, спільнот, Церкви і народу існують моменти, які можна назвати граничними стовпами; вони дуже часто є такого важливого значення, що часом рішення про питання: „бути чи не бути”. Такою вітальною подією в історії двадцятого століття є Другий Ватиканський Вселенський Собор, що його скликав світлої пам'яті Папа Іван XXIII. Наше покоління живе в світі великих соціальних, національних, а передусім релігійних революцій. На бажання Великого Папи Івана XXIII „Церква відчинила свої вікна, щоб увійшла нова атмосфера”, — атмосфера відсвіження і обнови цілого людства та повороту його до Христа. Хоч з засади Божі правди ніколи не міняються, то міняється їх аплікація й методика поступовання. Бажанням Церкви є достосувати Божі правди до потреб місця і часу.

Цей дух „аджорнаменто”, або достосовування Церкви до потреб часу, як це заявив на початку цього місяця Святіший Отець Павло Шостий, в ніякому випадку не означає послаблення моральної насаги модерної католицької людини, хоч одночасно ми живемо „в добу великих змін в думанні і звичаях”, коли традиційні норми поставлені часто під знак питання.

Ці прояви, сказав Святіший Отець, до деякої міри самозрозумілі, але не похвальні, якщо їх не трактувати в супроводі „глибоких і обережних студій під проводом тих, що обізнані із справами та є авторитетом у встановленні законів християнського життя”.

Як це було впродовж історії, так воно є і сьогодні: центром усякого духового росту і освячення одиниць і спільнот є свята Літургія. Дока-

зом того, що Церква вважає її осередком духового життя, Містичного Тіла Христового — Христової Церкви є факт, що першим овочем Ілард Отців Другого Ватиканського Вселенського Собору, була схема про святу Літургію. З того часу Церква у всіх країнах землі завела прямо революційні літургічні зміни. Напевно дехто із Вас, хто бачив крізь телевізію інавгурацію нового архієпископа Чикагської Архідієцезії, міг наглядно переконатися про правдивість такого твердження.

Одною із суттєвих змін, які мають місце в житті Церкви, є допущення третього дуже важного чинника, цебто світського апостоляту.

Супроти грядучої смертельної небезпеки, яка загрожує людству з сторони воюючого атеїзму, не лишається ніщо інше — як заявив покійний президент Кеннеді в одній із знаменних промов — як „об'єднатися або щезнути з лиця землі”. Церква, як це знаємо з її науки, завжди твердила, що Містичним Тілом Христовим, яким є ця Божа інституція, є не лиш Ієрархія та її духовенство, але і всі вірні, об'єднані під видимим головою Римським Папою та перейняті одною великою ідеєю побудови Царства Божого на землі.

Коли взяти до уваги нашу Українську Католицьку Церкву на рідних землях та у вільному світі, Церква поклала завжди великі надії на співпрацю світських людей із Нею. Вона завжди прислуховувалася уважно до голосу провідної верстви народу і тих, що бажали її допомогти. Як знаємо, об'єднані релігійні організації Канади, Австралії і Німеччини проводять велику і корисну працю не тільки для Церкви, але і для української спільноти у вільному світі.

Назріває час, щоб і наша Епар-

хія св. Отця Николая подумала про створення такого коорд. наційного тіла, яке б допомогло Церкві в її великій місії над спасінням людських душ. Нац. : релігійне поле вже заоране, основи під будову великої будівлі вже закладені, назріває час, щоб збільшити кадри працівників, щоб засіяти насіння та щоб класти цеглини і об'єднано при праці з сильною вірою в майбутнє і молитвою на устах дожидати нових горизонтів.

Історія ізраїльського народу та інших народів аж до наших часів учить нас, як ласкаве Боже Провидіння приходило з поміччю тим, що з вірою на Божу поміч боролися за свої Богом дані людські права. І тоді, коли, здавалося б, небезпека найбільша, Божа поміч найближча. Чи мало б бути інакше з нашим українським народом і Українською Церквою? Чи вже й тепер не бачимо, як то в наглядний спосіб справджується ця віра численних поколінь і на нашій Українській Католицькій Церкві? Хоч переслідування і загнана в катакомби на рідних землях, то у вільному світі росте процвітає до нових вершин. Наявним доказом цього розцвіту є поява Людини, яка своїм терпінням вірністю Католицькій Церкві заслужила собі на найвищу гідність Князя Вселенської Церкви. Тою великою Людиною нашого часу є Іх Еміненція Кардинал Йосиф Сліпий. Святіший Отець в день наділення його кардинальською гідністю назвав його нашим духовним і національним провідником. Це відзначення нашого Кардинала Святішим Отцем було не тільки формальним визнанням його мучеництва і великих заслуг для Вселенської Церкви, але також наглядним признанням великої ролі нашої Української Католицької Церкви у Вселенській Церкві взагалі.

Наша Епархія св. Отця Николая як інтегральна частина Української Католицької Церкви за час свого короткого існування причинилася також до її росту. Це сталося в першу чергу завдяки великому вкладові праці, незвичайній відданості і незрівняній солідарності її добрих вірних. Доля Української Католицької Церкви стисло пов'язана з національними аспіраціями її народу, що не завжди зустрічаємо серед інших спільнот. Щоб наша Дієцезія могла втішатись і надалі Божим Благословенням та йти впарі із змінами і прогресом, які намітив Другий Вселенський Ватиканський Собор, нам всім необхідно застановитися над спільною програмою нашого діяння на будуче.

1. Основою і необхідною річчю в Церкві, а тим більше в Українській Церкві, є почуття авторитету і дисципліни. Без цих двох факторів виключений всякий процес. Більшість наших вірних вповні доцінює ці два основні фактори, на яких побудована Христова Церква і перед ними ми клонимо свою голову, та пригортаємо їх до нашого серця. Є одначе і такі, в яких, за словами Папи Павла УІ „Дух критичизму, а подекуди навіть впертого спротиву ставить під знак питання освячені норми християнського життя та церковний авторитет”. (Ці знаменні слова сказав Святіший Отець кілька тижнів тому до учасників Інтернаціональної Конференції Родини з представниками 28 націй). Вершинні справи залишимо особам, які безпосередньо за них відповідають. Недобрим воляком є той, що повинувався б генералові, не виконуючи доручення свого безпосереднього старшини. Є речі і справи елементарного характеру, без розв'язки яких ми не можемо й думати про якийнебудь

прогрес. Цими речами є: а. Вирощування покликаних до духовного стану, б. Скріплення релігійного життя через подвоєння, а то і потроєння членства вже існуючих релігійних організацій, в. Поширення нашої дієцезальної преси, г. Цілеспрямованість наших дій довкола виховання і збереження нашої молоді при нашій Церкві, нашому образі і нашому народі, г. Об'єднання нашого релігійного життя в одному координаційному тілі.

а) Центром, неначе ядром усього суспільства, є родина, бо яка родина, такий нарід. Якщо б ми мали найкраще вивіновані школи, а родини не йшли б співмірним кроком з їх навчанням, таке навчання дасть дуже мало або і не принесе ніяких користей. Якщо б у Церкві і католицькій пресі присвячувано особливу увагу справі виховання покликаних до духовного стану, а батьки ставились до цієї проблеми байдуже, то і ці всі заходи будуть надаремні. Родина є неначе „інкубатором” покликаних. Для новонародженої дитини „інкубатор” відмежовує її від шкідливих впливів, наприклад, бактерій, шкідливого впливу повітря, і тим подібно. Подібну роль для природного росту молодого організму повинна відіграти родина. Де панує любов, взаємна пошана, почуття відповідальності за свої вчинки, почуття тонкості у виборі між добром і злом, збереження Божого закону і дух молитви — там напевно зродиться в серці молоді людини бажання служити Богові і своєму чародові аж до самопосягати. Без вищезгаданих елементів годі і уявити собі, щоб наша молодь забажала піти слідом за найвищими ідеалами.

Ми дуже часто сподіваємось покликаних у наших сусідів, в інших парохіях, в бідніших країнах, як напр. Аргентина, а мало думаємо і

бажаємо, щоб духовне покликання вийшло із нашої власної родини, чи нашої власної парохії.

б) Релігійні організації при парохіях завжди уважались авангардом релігійного життя, а їх члени — помічниками і дорадниками своїх парохів. Ми з практики знаємо, який великий вклад під розбудову релігійного життя поодиноких парохій дали такі організації, як Апостольство Молитви, Марійські Дружини, Братство св. Імени, Католицька Акція Пань, Лицарі Колумба, та різні молодечі товариства, як Товариство середньошкільної молоді і студентське товариство „Обнова”. Всім їм належить велика похвала і наша вдячність. А проте, чисельність цих товариств в порівнянні з кількістю парохіян в поодиноких парохіях залишає багато до побажання. Нашим бажанням є, щоб на будуче звернути особливу увагу на поживавлення діяльності вже існуючих релігійних організацій, а передусім на скріплення їх чисельного складу.

в) Як ви знаєте, одним із завдань дієцезального фонду було оснувати свою власну дієцезальну пресу. Це завдання із Божою поміччю і при вашій ласкавій співпраці виконано. Наш дієцезальний тижневик „Нова Зоря” гарно розвивається і дає надії все кращого розвитку, тож при цій нагоді звертаюся до Вас, як представників поодиноких церковних і світських організацій, будьте апостолами писаного Божого слова, щоб цей тижневик зайшов у кожную українську хату і став помічником ширення Божого Царства у наших українських родин.

г) Коли переглядати українську релігійну і національну пресу, ми помічуємо, що шановні автори поодиноких статей жаліються на сумний факт відчуження нашої молоді

від нашої Церкви і нашого суспільства. Більшість із них дає влучні і фахові поради, як запобігти тому сумному явищу. Цим явищем боліє наша Церква і наші релігійно-громадські організації. Це занадто скомплікована проблема, і ледве чи допоможе одна рецепта. Це проблема, яка заторкує комплекс цілого нашого релігійно-громадського життя, що є під сильним тиском денационалізаційних сил іззовні. В цій дуже важливій проблемі Церква і суспільність потребують вашої допомоги, допоміг тих, що стоїте у проводі релігійно-національного життя. На тому місці, я, ваш Єпископ, простягаю до вас руку поміч. Я вірю, що спільними зусиллями і взаємною любов'ю та пошаною зможемо зарадити і цій такій важній, хоч і скомплікованій проблемі.

г) Як ми згадали на початку нашого святочного слова, цілий світ стоїть перед проблемою об'єднання або зникнення з лиця землі. Ця правда є зрозумілою і наглядною для всіх культурних народів, так в політичному, соціальному, як і релігійному житті. Концентрація релігійного життя нашої молоді Дієцезії є необхідним завданням кожного з нас. Створення такого релігійного об'єднуючого центру під патронатом нашої Дієцезії та при живій співпраці всіх релігійних і національних чинників є дуже побажаним і на часі. Як ми собі уявляємо, завданням такого об'єднуючого органу було б влаштовувати час від часу дієцезальні з'їзди, на яких делегати поодиноких товариств могли б вільно висловлювати свою думку, формувати опінію та допомагати у розв'язці важливих проблем релігійного життя нашої Дієцезії.

Таке координаційне тіло могло б

вилонити із себе компетентних людей, які б становили поодинокі комісії із завданням у практиці допомогти вищенаміченим проблемам.

Поле діяльності прямо необмежене. Нам треба допоміг у виданні катехизму для нашої шкільної дітвори. У нас є багато людей, які могли б нам у цьому допомогти.

Коли взяти до уваги св. Літургію, то і тут відкривається велике поле діяльності для знавців і любителів церковної пісні. Коли вийдуть затверджені нашою Літургічною Комісією в Римі літургічні тексти, тоді зайде проблема згармонізування літургічних мелодій, які після затвердження Літургічною Комісією могли б стати новими релігійними перлинами.

Ми радо повітаємо і комісію, яка б поставила собі за завдання розробити в рамках Координаційного Центру програму плекання і зберігання нашої релігійної та національної спадщини.

Інші комісії могли б зайнятися важливою справою моральної і матеріальної допомоги тим надійним молодцям, що виявляють покликання до духовного стану.

Багато доброго і Богові милого Церква може доконати, але тільки при взаємній співпраці і взаємному розумінні великих потреб нашого часу.

Це мої власні міркування, як можна б розв'язати багато пекучих проблем, що ждуть своєї розв'язки. Проте я дуже радо вітатиму всі конструктивні поради і прояви прийти нам з допомогою у розв'язці вищезгаданих питань.

При тому хочу висловити своє бажання, щоб кожний, хто має які проблеми особистого чи загального

характеру, не вагався прийти до мене, як дитина приходять до батьки, а мої двері завжди відчинені для тих, що потребують поміч. Безперечно, що тепер не дуже то сприятливі умовини, бо парохіяльна канцелярія не завжди надається на те, щоб вірні вільно висловлювали проблеми своєму Єпископові, але віримо, що незабаром прийде час, коли наша Дієцезія матиме свою власну єпископську канцелярію.

Вийджаючи на четверту Сесію Другого Ватиканського Вселенського Собору в Римі, я бажаю запевнити всіх Вас, що з своєї сторони докладатиму всіх зусиль для добра нашої Дієцезії і нашої української спільноти, а Вас прохаю про Ваші ласкаві молитви і Ваше довір'я.

При цій нагоді я бажаю поділитись з Вами своїм пляном внести під час Конференції наших Владик у Римі пропозицію про виготовлення Меморандуму до Московського Патріярха Алексія і советського уряду з домаганням привернути свободу нашої Українській Католицькій Церкві на рідних землях. Цей меморандум мав би бути внесений через руки Святішого Отця. Без огляду на те, чи він буде вислуханий чи ні, він, на нашу думку, мав би велике моральне значення в очах цілого цивілізованого світу.

На закінчення мого Слова дозвольте мені в імені всіх священників звернутись до Вас словами Апостола народів св. Павла: „Як співробітники, ми закликаємо вас, щоб благодаті Божої не приймали марно, бо Господь сказав: „Сприятливого часу я вислухав тебе, і в день спасіння я допоміг тобі. Ось тепер — час сприятливий, ось тепер день спасіння!" (II, Кор. УІ, 13).

ДОВГОГРАЙНІ ПЛАТІВКИ

- СЛУЖБА БОЖА на двох довгограйних ПЛІ-
ФІ платівках у виконанні хору церкви
св. Варвари у Відні, в ціні 12.00 дол. і
додаткова платівка з „Боже, вислухай
благання” і ін. за 1.00 дол. Всі три платів-
ки, в альбомі, мистецько-оформленому О.
Мошинською, разом із пересилкою 13.00
- УКРАЇНСЬКІ ВОСКРЕСНІ ПІСНІ і гагілки у
вик. хору церкви св. Варвари у Відні —
Альбом з двома платівками 10.00
- УКРАЇНСЬКІ КОЛЯДИ у вик. хору церкви
св. Варвари у Відні 4.95
- ЗАПОРОЖЕЦЬ ЗА ДУНАЄМ — опера на 3
дії С. Артемовського (три платівки) 14.95
- ПІСНЯ ПРО РУШНИЧОК — (до слів А.
Малишка, муз. П. Майбороди) співає
Д. Гнатюк, та 11 інших пісень. Пісня про
рушничок полонила серця всіх українців
у цілому світі. (Число платівок PP10) 4.95
- 801 СВАТАННЯ НА ГОНЧАРІВЦІ
(Альбом з 3-ма платівками, 12" Ціна \$12.50
- 802 ДИТЯЧІ КАЗКИ (ч. 1)
У виконанні Ірини Лаврівської. 3.95
- 803 ДИТЯЧІ КАЗКИ (ч. 2)
У виконанні Ірини Лаврівської. 3.95
- 804 КОЛЯДИ — 14 різних коляд —
різні хори 4.95
- 805 УКРАЇНСЬКІ ПІСНІ
У виконанні Хору Верьовки 3.95
- 806 МИРОСЛАВ СКАЛА-СТАРИЦЬКИЙ —
Miro Skala-Starycky — тенор
з оркестрою 4.95
- 807 СПІВАЄ КИЇВ — Ukrainian Songs of Kiev,
Concert of works by P. Mayboroda 4.95
- 807 СПІВАЄ ЛЬВІВ — Concert performed by
Capella „Trembita” in Lviv, Conductor —
P. Murawskyj 4.95
- 809 УКРАЇНСЬКІ ПІСНІ З ГУЦУЛЬЩИНИ —
Ukrainian Hutzul Songs. 4.95
- 810 ПІСНІ З УКРАЇНИ 4.95
- 811 INTERNATIONAL MELODIES —
„AMOR” Orchestra. 4.95
- 812 ВЕЧІР НА СОЮЗІВЦІ —
з оркестрою „AMOR” Ukrainian Dance
Music 4.95
- 814 DANCE PARTY — „AMOR” Orchestra 4.95
- 815 УКРАЇНСЬКІ НАРОДНІ ТАНКИ — Anatole
Pietri Orchestra, — Buenos Aires 4.95
- 816 ВЕЧЕРНИЦІ, „Кобзар” з Симфонічною
Оркестрою, дириг. А. Рудницький, Філа 4.95
- 817 КОНЦЕРТ, Хор „КОБЗАР” із Симфонічною
Оркестрою 4.95
- 818 ШЕ НЕ ВМЕРЛА, Хор „КОБЗАР”. 4.95
- 819 КОНЦЕРТ, Хор „ДУМКА”, Нью-Йорк,
дир. Л. Крушельницький. 4.95
- 820 БОГ ПРЕДВІЧНИЙ — Українські коляди
та щедрівки у вик. Хору „Кобзар” під
кер. А. Рудницького 4.95
- 821, 822 і 823 УКРАЇНСЬКІ КОЛОМИЙКИ
(частина 1, 2, і 3). кожна по 4.95
- 824 УКРАЇНСЬКІ ПІСНІ — у виконанні Хору
Верьовки (частина 2.) 4.95
- 825 ЗАСВИСТАЛИ КОЗАЧЕНЬКИ... Збірка
козацьких пісень. 4.95
- 827 МАРІЧКА — закарпатські співаночки 4.95
- 828 СТРИПСЬКИЙ ПАРК — пісні сьогодніш-
нього Львова 4.95

- 831, 832 і 833 ЖАРТІВЛИВІ ПІСНІ по 4.95
- 834 і 836 ПІСНІ УПА 4.95
- 835 НАЗАР СТОДОЛЯ — Опера. Слова
Тараса Шевченка. Музика К.
Данкевича 19.80
- 838 ЗНОВ... У ЛЬВОВІ 4.95
- 852 ЦЕРКОВНІ ПІСНІ — Церковний Хор
Маланюк та Хору св. Варвари, Відень,
диригент: А. Гнатишин 4.95
- 851 НАРОДНІ ПІСНІ — у виконанні Іри
св. Варвари, Відень. Дир. А. Гнатишин 4.95
- УКРАЇНСЬКІ ПІСНІ В ЧЕСТЬ ПРЕЧИСТОЇ
ДІВИ МАРІЇ — Мішаний хор церкви св.
о. Миколая в Чикаго 4.95
- ДУМИ МОЇ і інші українські пісні у ви-
конанні київських ансамблів 4.95
- ЗБІРКА ПІСЕНЬ — виконують Ія і Лю-
бомир Мацюк з оркестрою 4.95
- УКРАЇНСЬКІ ПІСНІ у виконанні Україн-
ського Хору Думка в Дітройті під упра-
вою І. Атаманця 4.95
- ПІСНІ Й ТАНЦІ З УКРАЇНИ у виконанні
київських ансамблів видання МОНІТОР
ч. 1, 2 і 3 по 3.95
- УКРАЇНА — пісні у виконанні Українського
Хору Думка в Києві і київського ансам-
блю бандуристів 3.95
- ВЕСЕЛА ЗБІРКА у виконанні різних укра-
їнських хорових ансамблів 4.95
- ХОРОВІ ПІСНІ З УКРАЇНИ у виконанні
Капелі Бандуристів під управою Гр. Ки-
тастого й В. Божика наспівані в часі не-
давнього турне по Європі (видання ні-
мецького видавництва) 4.50
- Я ЦИГАНКА МОЛОДА і ін. 4.95
- ЯК ТЕБЕ НЕ ЛЮБИТИ і ін. пісні 4.95
- БЕРІЗКА і ін. пісні 4.95
- ТАНЦЮЙМО — танкова музика 4.95
- КИЇВСЬКИЙ ВАЛЬС і ін. пісні 4.95
- УКРАДЕНЕ ЩАСТЯ драма в 5 діях Івана
Франка (Альбом з 3-ма платівками) 12.50
- КОНЦЕРТ у виконанні Української Духової
Оркестри під управою І. Барабаша в Чі-
каго (альбом з 3-ма платівками) 4.50
- РИМІНСЬКІ МЕЛОДІЇ — вик. муж. квартет
„Розвага” з оркестрою М. Шияна. Альбом:
три платівки 10", 78 RPM. 4.75
- ТЕНОР І. ЗЕРІФЕРТ — при фортепіані ЛЮБА
СЛЮЗАР. Три оригінальні платівки в
мистецькому альбомі 4.75
- АЛЬБОМ ПІСЕНЬ Я. Б. Весоловського
у виконанні оркестри і хору Івана
Романова. Солісти: Антін Дербіш,
Олександр Тихнович (танцювальна
музика) 4.50
- ДІТИ СПІВАЮТЬ — дитячий хор Рідної
Школи УНО — Філія Ст. Катеринс, Онт. 4.95

Усі ці платівки продає
КНИГАРНЯ
при ВИДАВНИЦТВІ МИКОЛИ ДЕНИСЮКА
В ЧІКАГО

Платівки висилаємо негайно по замовленню.
Кошти пересилки оплачує Книгарня
Замовлення і гроші слати на адресу:

MYKOLA DENYSIUK PUBLISHING CO.
2226 W. Chicago Ave. — Chicago 22, Ill., USA

Smith Corona Portable Typewriter

AUTHORIZED DEALER:

MYKOLA DENYSIUK

2226 WEST CHICAGO AVENUE, CHICAGO, ILLINOIS 60622 — USA

Дуже практична в новому ефектовному оформленні STERLING

Найновіший модель люксової машинки до писання GALAXIE

Маємо в продажу англійські, українські та в усіх інших мовах

МАШИНИ ДО ПИСАННЯ

найкращої американської продукції у великому виборі— по низьких, приступних цінах, на, догідні сплати, без дорахування відсотків.

Приймаємо позамісцеві замовлення і всилаємо машинки до писання до всіх штатів ЗДА та до інших країн.

ВИДАВНИЦТВО МИКОЛИ ДЕНИСЮКА
ВИДРУКУВАЛО
ВЖЕ ТРЕТІМ НАКЛАДОМ

ТВОРИ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

ЮВІЛЕЙНЕ ПОВНЕ ВИДАННЯ В 14 ТОМАХ

Т. I. Поезії до року 1843.	Т. X. Листи.
Т. II. Поезії 1843 - 1847 рр.	Т. XI. Т. Шевченко — маляр.
Т. III. Поезії 1847 - 1857 рр.	Т. XII. Т. Шевченко чужими мовами. Переклади Шевченка на інші мови.
Т. IV. Поезії 1857 - 1861 рр.	Т. XIII. Збірник статей про Т. Шевченка та його творчість.
Т. V. Назар Стодоля. — Різні твори.	Т. XIV. Показчик видань Шевченкових творів, першодруки й окремі видання та спис літератури про них.
Т. VI. Повісті: Художник. — Наймичка. — Варнак.	
Т. VII. Повісті: Княгиня. — Музика. — Нещасний. — Капітанша.	
Т. VIII. Повісті: Близнята. — Мандрівка.	
Т. IX. Журнал.	

Видавництво видрукувало вже всі 14 томів.

Перший наклад деяких томів цього видання Творів Тараса Шевченка видав Український Науковий Інститут у Варшаві під редакцією Павла Зайцева

Другий і третій наклад цього видання (з деякими ще ніде не друкованими новими томами) видає Видавництво Миколи Денисюка з нагоди ювілейних святкувань (1961 і 1964 рр.).

14-томове видання творів Тараса Шевченка видавництва Миколи Денисюка друковане на доброму папері, в люксовій оправі, в імітації шкіри, з позолоченням, у мистецькому оформленні Едварда Козака.

Ціна за всіх 14 томів цього монументального видання лише

- 75.00 дол. на сплати до 3-ох місяців або з 4% знижкою, себто
- 72.00 дол. за готівку при замовленні.

Видавництво висилає всі 14 томів негайно по одержанні замовлення.
Замовлення слати на адресу:

MYKOLA DENYSIUK PUBLISHING COMPANY

— 2226 WEST CHICAGO AVENUE — CHICAGO, ILL., 60622 — USA